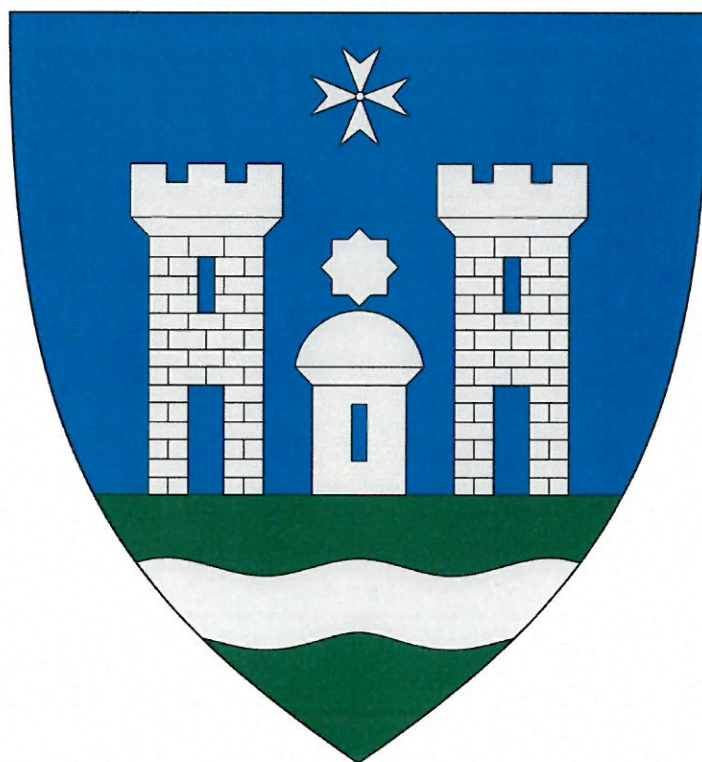

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Tolna Város Önkormányzata

2019-2024

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása	11
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	38
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	52
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	58
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	69
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	74
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	75
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	77
1. A HEP IT részletei	77
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	77
A beavatkozások megvalósítói.....	78
Jövőképünk	80
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	81
3. Megvalósítás.....	83
A megvalósítás előkészítése	83
A megvalósítás folyamata.....	83
Monitoring és visszacsatolás	85
Nyilvánosság	85
Érvényesülés, módosítás	86
4. Elfogadás módja és dátuma	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Tolna Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Tolna város bemutatása

Tolna a településről elnevezett megye keleti részén fekvő város, a 6-os számú főút és a Budapest-Baja vasútvonal mentén, 15 km távolságra Szekszárdtól. A három tájegység – Mezőföld, Sárköz, és a Tolnai-dombság – találkozásánál fekvő település 6 kilométerre fekszik az élő Dunától, közvetlen környezetében található a Gemenci-erdő és a Duna-Dráva Nemzeti Park.

A Duna jobb partján haladó nagy fontosságú, évezredes út mentén alakult ki Alta-Ripa, a mai város elődje. A rómaiak erődítményt emeltek határuk és az itt működő rév- és vámhely védelmére, az akkor még az élő Duna partján fekvő területen.

Tolna nevével először az 1055-ös tihanyi alapítólevélben lehet találkozni, Thelena alakban. A középkorban is fontos átkelő- és vámszedőhely, jelentős település volt. Többször tartottak itt országgyűlést is. A XV. században mezővárosi rangot kapott település virágkora a XVI. sz. közepéig tartott, melyet virágzó kereskedelme és kikötője biztosított. 1556-ban Tolnát – Budától a Fekete-tengerig – a legnagyobb településként, s az ország kiemelkedő bortermelőjeként tartották számon.

Fejlődése a török időkben tört meg, a hódoltság végére lakosainak száma jelentősen lecsökkent. Az 1720-as években megindult a német telepesek beáramlása. A települést birtokolta a Wallis, az Apponyi és a Festetics család is. A városalapító népcsoportok összefogásának köszönhető, hogy Tolna ismét felvirágzott. A XIX. században a mezőváros lakossága már 6000 főre volt tehető.

1856-ban a Duna szabályozásával alapvetően megváltozott a város helyzete. A gazdaság jelentős térvesztése miatt jelentősége fokozatosan csökkent a térségben. A település az 1960-70-es években ismét fejlődésnek indult, s 1989-ben Tolna nagyközségből és Mőzs községből – immár harmadszor – ismét várossá vált.

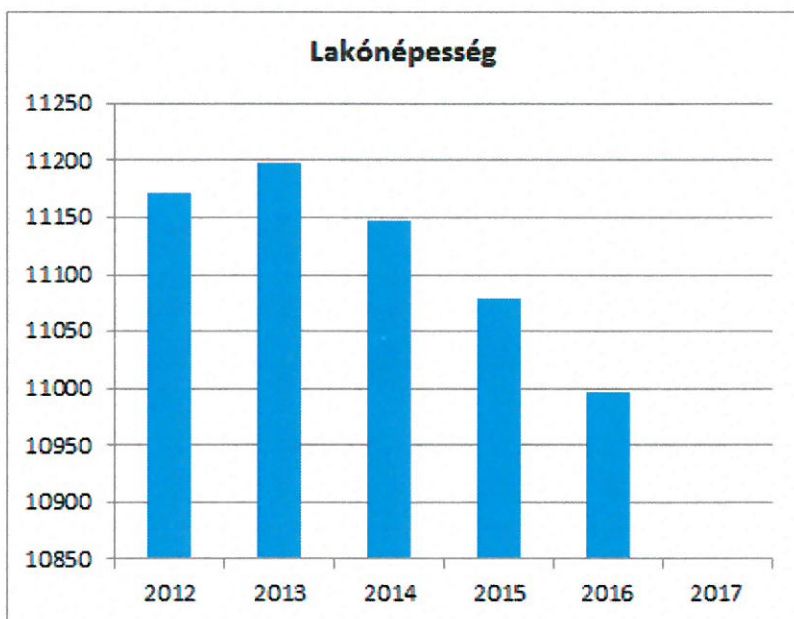
Tolna lakónépessége 2018-ban 11.593 fő volt. Az össznépesség száma lassú csökkenést mutat.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	11172	bázis év
2013	11198	100,2%
2014	11147	99,5%
2015	11080	99,4%
2016	10997	99,3%
2017		0,0%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

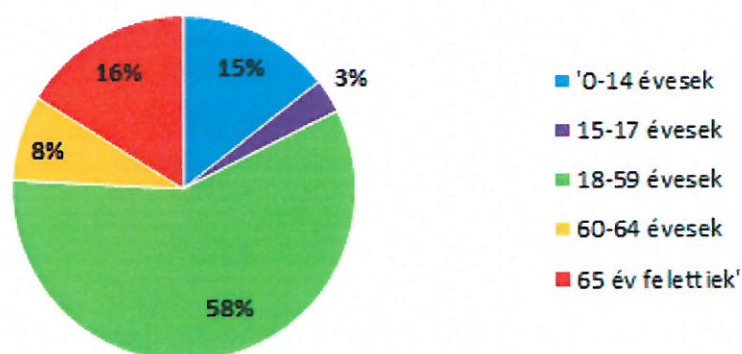

2.1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

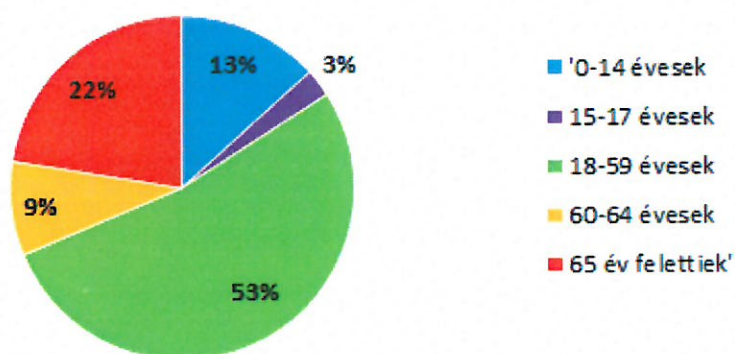
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak (TS 0303)	Nők (TS 0304)
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	5 577	6 008	11 585	48,14%	51,86%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			319		
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	805	798	1 603	6,95%	6,89%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	177	157	334	1,53%	1,36%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	3 247	3 173	6 420	28,03%	27,39%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	450	531	981	3,88%	4,58%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	898	1 349	2 247	7,75%	11,64%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

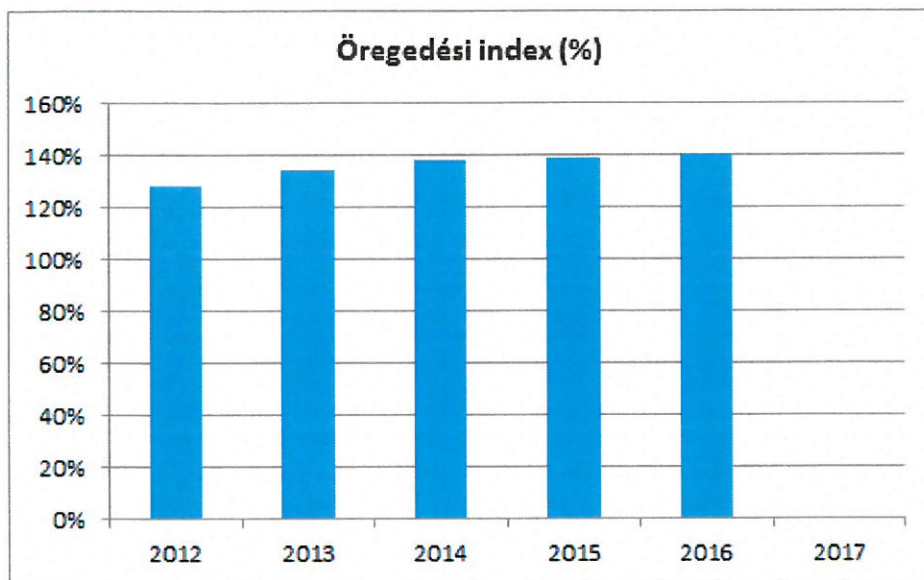
Állandó népesség - nők életkori megoszlása

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%) (TS 0401)
2012	2016	1574	128,08%
2013	2112	1576	134,01%
2014	2168	1570	138,09%
2015	2228	1607	138,64%
2016	2247	1603	140,17%
2017			#ZÉRÓOSZTÓ!

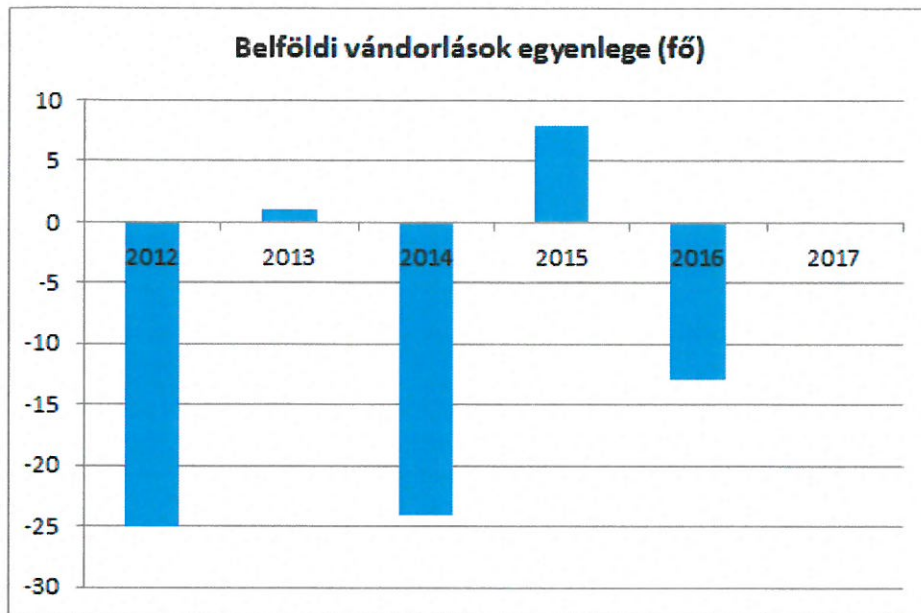
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS 0601)	Elvándorlás (TS 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	183	208	-25	-2,1
2013	199	198	1	0,1
2014	247	271	-24	-2,05
2015	271	263	8	0,69
2016	241	254	-13	-1,12
2017			0	

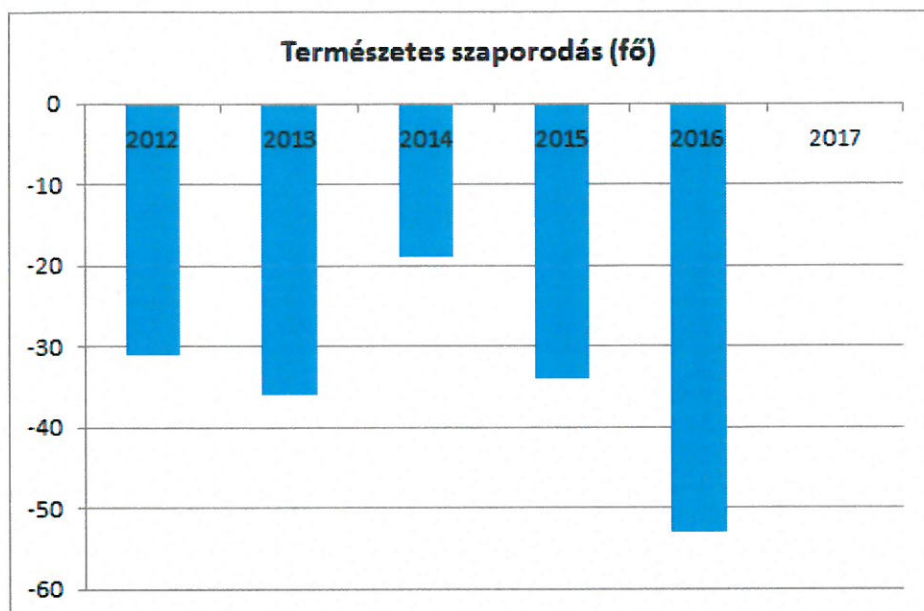
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élveszületések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő) (TS 0703)
2012	100	131	-31
2013	113	149	-36
2014	101	120	-19
2015	104	138	-34
2016	96	149	-53
2017			0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A város **közműellátottsága meghaladja** a megyei és az országos átlagot. A háztartások mintegy háromnegyede vezetékes gázzal fűt, a vezetékes ivóvíz ellátottság több, mint 98 százalékos. A szennyvízcsatorna hálózat gyakorlatilag teljesen kiépült, a rákötések aránya közel kilencven százalékos, folyamatosan növekedik. A kábeltelevíziós hálózat közel száz százalékban kiépített. A hulladékgazdálkodás színvonala az utóbbi években ugrásszerűen fejlődött, a rendszeres hulladékgyűjtésbe és a szelektív hulladékgyűjtésbe is a háztartások közel száz százalékát bevonták. 2013. óta hulladékudvar is üzemel a városban. 15 kilométernyi kiépítetlen út van a város területén, a biciklisek 6 kilométernyi kerékpárutat is használhatnak.

A városban az 1990-es évektől nem működik a bölcsődei szolgáltatás, ennek szerepét a családi napközik, majd **családi bölcsődék** vették át. Az óvodai ellátást a **Wosinsky Mór Óvoda (WMÓ)** biztosítja, öt telephelyen. Az állami általános iskolai oktatás a **Wosinsky Mór Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában (WMÁI)**, hat feladat-ellátási helyen történik, ehhez az intézményhez tartozik a zeneiskola is. A településnek mintegy húsz éven keresztül katolikus általános iskolája is volt, ezt az iskolát 2019 júniusában bezárja az egyház. 2015 óta a tolnai gimnázium a katolikus egyház fenntartásában működik.

Az alap **egészségügyi ellátás jó** színvonalú, valamennyi felnőtt háziiorvosi praxis betöltött, az egyik gyermekorvosi körzetben az ellátást 2018 júliusától helyettesítéssel oldják meg.

Az önkormányzat a Családsegítő Központ révén **családsegítő és gyermekjóléti szolgálatot** működtet, négy környékbeli településsel társulásban. A városban két idősek napközije és egy idősek otthona is működik.

Német és cigány nemzetiségi önkormányzat alakult a településen. Előbbi jellemzően óvodáknak, iskoláknak, civil szervezeteknek biztosít pályázati támogatást, illetve kulturális rendezvényeket szervez a német nemzetiségi kultúra megőrzése érdekében. Utóbbi elsősorban a roma nemzetiséghez tartozók részére szervez szabadidős programokat.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára történő biztosítása alapvető humánus követelmény. Tolna Város Önkormányzatának vezetése emellett azt is vallja, hogy az **esélyegyenlőség érvényesítése** nem csak erkölcsi parancs, hanem hosszú távú, kölcsönös érdek is. Hiszen egy egész település boldogulását, élhetőségét segíti elő, ha az ott lakók közül **mindenkinek esélye van a munkavállalásra**, a tisztességes megélhetésre, a jó minőségű szolgáltatások igénybevételére – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal élő, illetve, hogy milyen családba, környezetbe született.

Ennek megfelelően Tolna Város Önkormányzatának célja, hogy **minden lakója számára** elérhetővé tegye a **közszolgáltatásokat**, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű polgárok esélyegyenlőségét az élet különböző területein. Az esélyegyenlőségi szempontokat folyamatosan kívánja érvényesíteni a város működésére, fejlesztésére vonatkozó alapvető dokumentumaiban, a kötelező és önként vállalt feladatainak ellátása során, illetve a város infrastrukturális fejlesztését célzó beruházásai folyamán.

A fent említett célok minél hatékonyabb megvalósításának érdekében Tolna Város Önkormányzata megalkotja a településre vonatkozó helyi esélyegyenlőségi programját.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tolna Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, a szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

A **gyermekvédelem helyi rendszeréről** szóló 24/2018. (XII.07.) önkormányzati rendelet célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az önkormányzat segítséget nyújt a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, illetve gondoskodik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, segítse a szülőket a gyermekükéről való gondoskodásban, valamint a gyermekétkeztetés igénybevételeinek feltételeiről.

A **szociális igazgatás és szociális ellátás helyi szabályozásáról** szóló a 6/2015. (II.27) önkormányzati rendelet célja, hogy meghatározza Tolna Város Önkormányzata által biztosított szociális ellátások formáit, az ellátásokra való jogosultság feltételeit, az igénybevétel módját és az ellenőrzés szabályait.

Az önkormányzat tulajdonában lévő **lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítésükre vonatkozó szabályokról** szóló 17/2006. (IX.15.) önkormányzati rendelet szabályozza többek között az önkormányzati bérlakás szociális helyzet alapján történő bérbe adásának feltételeit.

A **közművelődésről** szóló 13/2017. (III.31.) önkormányzati rendelet alapján a közművelődési feladatellátás kiemelt céljai:

- a) a közösségi művelődéshez méltó, esztétikus környezet és infrastruktúra biztosítása,
- b) Tolna város és környezete természeti, kulturális, művészeti közösségi értékeinek közismertté tétele,
- c) Tolna város közművelődési, kulturális hagyományainak ápolása, a helytörténeti, honismereti mozgalom fejlesztése, népművészeti, hagyományőrző közösségek életre hívása és működtetése, a lokálpatriotizmus, a helyi értékek védelmének erősítése, a településbarát, környezetvédő és természetbarát közösségek szerveződésének támogatása,
- d) az egyetemes, nemzeti és nemzetiségi kultúra értékeinek megismertetése, gazdagítása,
- e) a speciális helyzetű népességcsoportok művelődési közösségeinek gondozása, a közművelődési esélyegyenlőség biztosítása, az ifjúság kulturális életének fejlesztése, érdekérvényesítési, művelődési kezdeményezéseinek segítése, az időskorú népesség közművelődési lehetőségeinek, közösségi életének támogatása,
- f) a közösségfejlesztés, a formális és informális civil közösségek létrejöttének, működésének, együttműködésének ösztönzése,
- g) az ünnepek örömeinek gazdagítása, a humán erőforrás fejlesztése,
- h) a helyi kulturális nyilvánosság, tájékoztatás fejlesztése,
- i) együttműködés a testvértelepülések kulturális intézményeivel, civil szervezeteivel.

A **sportról** szóló 28/2008. (VI.27.) önkormányzati rendelet célja, hogy megalapozza és létrehozza Tolna Város Önkormányzata sportkoncepciójának megvalósításához szükséges feltételrendszert, és szerkezeti keretet adjon a sport támogatására rendelt támogatási összegek felhasználásához.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A 2015 szeptemberében elfogadott **Tolna Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS)** dokumentumban szerepel Tolna város településfejlesztési koncepciójában megfogalmazott jövőképe: „az adottságokra és lehetőségekre alapozott kiegyensúlyozott fejlődés feltételeinek megteremtése”.

A jövőkép elérése érdekében a településfejlesztési koncepciója három átfogó hosszú távú fejlesztési célt jelöl ki:

1. Egészséges, lakható város, ahol jó a társadalmi közérzet, megfelelő az ellátás, igényes a települési környezet, amellyel azonosulnak lakói, a befektetőket és a turistákat pedig vonzza, amely táji környezetét és épített értékeit tiszteletben tartja
2. Elérhetőségének javulására alapozva erősíti kistérségi szerepét, és komplexsége teszi gazdasági szerkezetét

3. Partneri viszonyban a térség más településeivel, az országos és megyei fejlesztési elképzeléseket figyelembe véve alakítja ki fejlesztési terveit, programjait, ezzel is növelve saját esélyét a fejlesztési források megszerzéséért folytatott versenyben.

A településfejlesztési koncepció hosszú távú céljaiból középtávon három átfogó stratégiai cél rajzolódik ki.

I. A lakhatás minőségének javítása

II. Versenyképes, fenntartható, több lábon álló, helyi gazdaság erősítése a foglalkoztatottság bővítésével

III. Települési identitás, társadalmi kohézió javítása

Az ITS részét képező **Anti-szegregációs intézkedési terv** a három városi szegregátum területtel kapcsolatban határozza meg a beavatkozási célokat, illetve a városi szintű fejlesztések esetleges szegregációs hatásának megelőzésére hivatott.

Tolna Város Önkormányzata Képviselő-testülete 2015 márciusában fogadta el a **2014-2019-es évekre szóló programját (ciklusprogram)**. Ezen dokumentum alapján az önkormányzat kötelező feladatai ellátása során egyebek mellett közreműködik a foglalkoztatás elősegítésében, ellátja az óvodai, az alapfokú nevelési-oktatási, továbbá a közművelődési feladatokat. Támogatja a verseny- és tömegsportot és az egészséges életmód közösségi feltételeinek megteremtését, valamint a művészeti tevékenységet. Biztosítja a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai érvényesítését. Önként vállalt feladatai között gyermek-és tömegsport pályázatot ír ki, közművelődési pályázatot ír ki, hozzájárul a nyári gyermektáboroztatás költségeihez.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tolna Város Önkormányzata Bogyiszló, Fácánkert községek és Fadd Nagyközség Önkormányzataival létrehozta a **Tolna és környéke Szociális Alapszolgáltatási és Gyermekjóléti Társulását**.

A Társulás célja a törvényben meghatározott szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátással kapcsolatos feladatok hatékonyabb ellátása.

A Társulás ellátja:

- a) házi segítségnyújtást, amely biztosítja az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését, a jogosult önálló életvitelének, higiéniés körülményeinek fenntartását a szükségleteinek megfelelően a saját lakókörnyezetében, a veszélyhelyzetek kialakulása megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.
- b) jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, amely biztosítja a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátást.
- c) családsegítést, amely biztosítja a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatást.

- d) a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatást, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Tolna Város Önkormányzat Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatával és további 17 környékbeli település önkormányzatával létrehozta a **Szekszárd és Környéke Szociális Alapszolgáltatási és Szakosított Ellátási Társulást**, amelynek keretében többek között a Tolnai Idősek Otthona fenntartását, illetve a jelzőrendszeres házi gondozás felügyeletét látják el.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzéshez szükséges statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük. Felhasználtuk továbbá az ágazati beszámolókból foglaltakat, illetve a különféle szakterületek vezetőinek, szakembereinek információit, tapasztalatait.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység azt jelenti, hogy valaki tartósan a létminimum szintje alatt él és szinte esélye sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjen. A mélyszegénység többdimenziós jelenség, amely megmutatkozik többek között a nagyon **alacsony képzettségben** és **foglalkoztatottságban**, az ebből következő **súlyos megélhetési zavarokban**, kihat a **lakhatási, táplálkozási** körülményekre, az érintettek **egészségi állapotára**, a születéskor várható élettartamra, stigmatizál és kirekesztéshez vezet.

A mélyszegénység különösen veszélyezteti a **tartósan munkanélküliek** csoportját, az **alacsonyan iskolázottakat**, a **roma** lakosságot, a **hajléktalanokat**, az **egyedülálló öregeket**, az **intézetekből kikerülő 18 év feletti fiatalokat** és a **szenvedélybetegeket**. További veszélyeztető tényező, ha ezek az emberek **kistelepüléseken** élnek, és nehezen közelíthetők meg a környező városok. A fenti tényezők a roma népeiséget az átlagnépességnél erősebben jellemzik, ezért ők sokszorosan veszélyeztetettek.

A mélyszegénységben élők nem csak anyagi gondokkal küzdenek. A nyomorban élők nehezebben jutnak jó **lakáskörülményekhez**, megfelelő **étrendhez**, az írás, olvasás és a kommunikáció társadalmilag megfelelő képességéhez, a megfelelő társas **támogatórendszerhez**, a harmonikus fizikai és társas környezethez és a diszkriminációktól mentes társadalmi megjelenéshez. Nehezebben jutnak hozzá a **civilizált életvitelt** biztosító forrásokhoz és a megfelelő **egészségügyi ellátáshoz** is. A mélyszegénység jellemzője a tartósság is. Egyrészt ez az élethelyzet a családok életében tartósan fennáll, és **nincs remény a kilábalásra**. Másrészt nagy a valószínűsége, hogy a következő generáció is **örökli** ezt a helyzetet. Harmadsorban a mélyszegénységben élők nem képesek elhagyni azt a térkörnyezetet, amelyik nem biztosít számukra megfelelő körülményeket, mert nincs helyben vagy közelben munkalehetőség. Mindezekhez adódik a szegénység kultúrája is, ami ugyan segít a mindennapok túlélésében, de hosszú távon a berögzült életstílus **gátolja a kitörés lehetőségét**.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát gyakran azonosítják a cigánysággal. Ugyanakkor nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány, bár a **roma társadalom** arányaiban **nagyobb mértékben érintett** a mélyszegénység által.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos gazdasági és társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség. Okai között szerepelnek a társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de leginkább a jövedelmi viszonyok világítanak rá.

Az alacsony jövedelműek anyagi helyzetére utal, hogy bevételeik jelentős része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A munkaerő-piacra jutás fő akadályai az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó **motiváltsági problémák**, a társadalmi előítélet.

A város egészének gazdasági és jövedelmi helyzetének egyik mutatója az **adóerő-képesség**, ami Tolna esetében 2018-ban 286 millió forint volt, ami 70 millióval több az öt évvel korábbihoz képest, és a magyarországi települések között átlagosnak számít. A rászorulókat támogatás célzó segélyezés rendszere 2015-ben központilag jelentősen átalakult, az önkormányzat költségvetésében azóta erre a célra fordított összegek nem összehasonlíthatók a korábbi adatokkal.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: FIt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A **munkaerő-piaci helyzet** Magyarországon az elmúlt években – a gazdasági fellendülésnek, illetve a jelentős mértékű külföldi munkavállalásnak köszönhetően – **kedvezően** változott.

Mára a munkaadók jelzései alapján Tolnán és környékén is munkaerőhiány alakult ki. A tolnai munkaerő-piaci helyzetről a szakemberek is úgy fogalmazznak, hogy aki szeretne dolgozni, az talál magának munkát. (Még ha nem is mindenki a számára ideális állásban tud elhelyezkedni.) Természetesen továbbra is vannak **álláskeresők**, de ők jelentős részben **nem felelnek meg** a munkaadók elvárásainak, még betanított jellegű munkakörökben sem. Akik pedig megfelelnek, a több műszakos munkát nem tudják vállalni, vagy a felajánlott bér nem megfelelő számukra. A munkanélküliségi ráta csökkenése mindenestre azt eredményezte, hogy egyre kevesebb megfelelő munkaerő található a különböző szakmákban. A **bejelentett állások** száma a térségben folyamatosan **növekedik**. A hiányszakmák közé tartozik egyebek mellett a CNC gépkezelő, varrónő, operátor (autóipari betanított munkás), szakács, cukrász, kőműves, festő, adminisztrátor, informatikus, tehergépkocsi vezető.

A településen összesen mintegy **ezer vállalkozás** működik. Ezek valamivel több, mint a fele társas vállalkozás, másik része egyéni vállalkozás. A foglalkoztatottak számát tekintve a vállalkozások zöme egyéni, illetve mikrovállalkozás. Immár három olyan cég működik Tolnán, amely 200 főnél több munkavállalót foglalkoztat. A három „nagy”-on kívül azonban csak 100 fő alatti foglalkoztatók működnek a városban.

A helyi vállalkozások, illetve intézmények becslések szerint mintegy 3800 főt foglalkoztatnak. Közöttük vannak környékbeli településeken élő munkavállalók is, számukról, arányukról nincs adat. A tolnai munkavállalók becslések alapján több, mint 15 százaléka **ingázik**. Sokan dolgoznak a közeli paksi atomerőműben, illetve szekszárdi cégeknél.

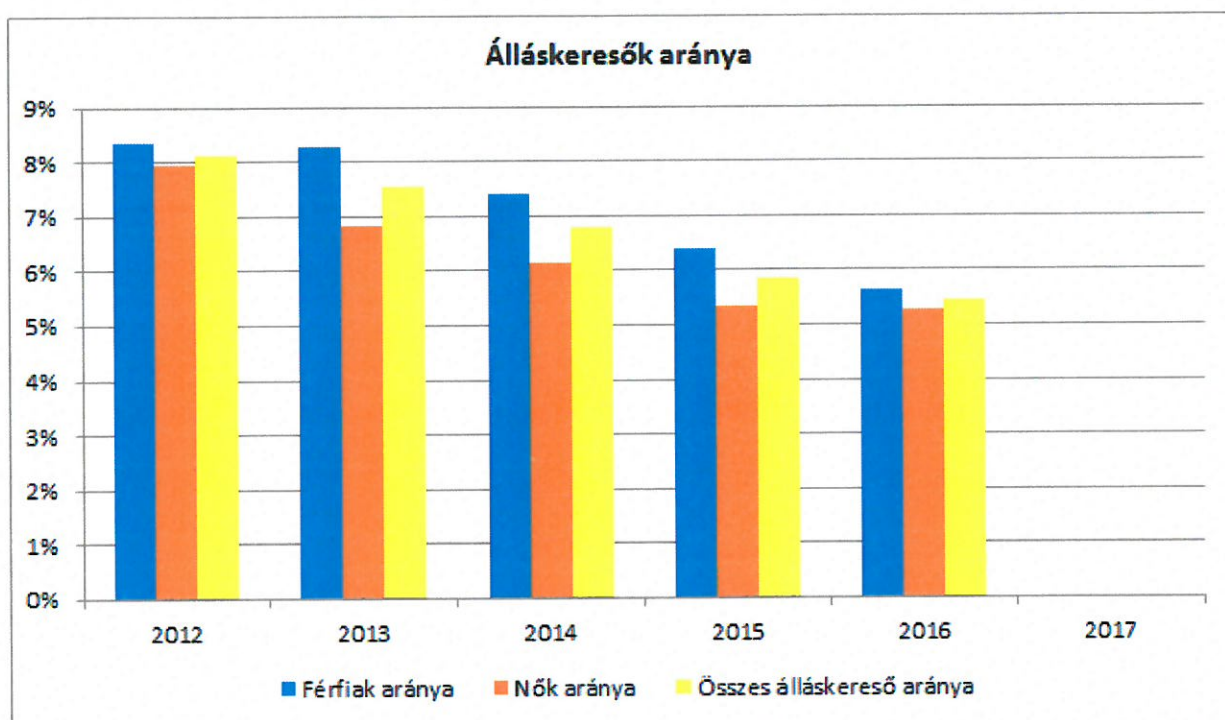
A település a gazdaságilag aktív népességhez viszonyított munkanélküliségi rátája 2017-ben 6,8 % volt. Ez a mutató valamivel rosszabb a megyei átalagnál (6,0%), illetve az országos átlagnál (5,3%). A munkaerő-piaci helyzet javulását ugyanakkor jelezi, hogy a fenti mutató Tolnán 2012-ben még 14,4% volt.

A 15-64 év közötti állandó népességhez viszonyított nyilvántartott álláskeresők aránya is fokozatosan csökkent 2012. és 2016. között, a férfiak és a nők körében egyaránt.

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi (TS 0803)	Nő (TS 0804)	Összesen	Férfi (TS 0801)		Nő (TS 0802)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	4018	4059	8 077	336	8,4%	323	8,0%	659	8,2%
2013	4002	4033	8 035	332	8,3%	275	6,8%	607	7,6%
2014	3960	3986	7 946	294	7,4%	245	6,1%	539	6,8%
2015	3900	3930	7 830	249	6,4%	210	5,3%	459	5,9%
2016	3874	3861	7 735	218	5,6%	203	5,3%	421	5,4%
2017			0		#####		#####	0	#####

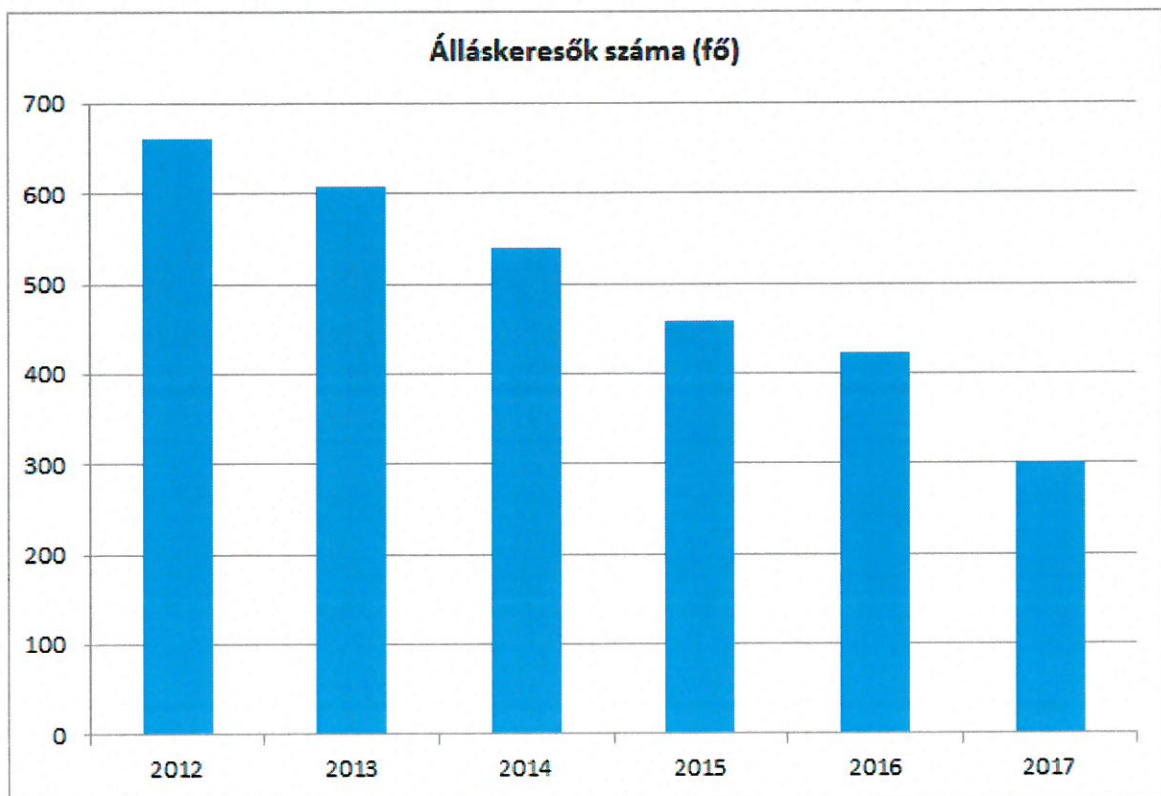
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		661	608	539	458	424	302
20 év alatti (TS 1002)	Fő	18	18	17	14	13	8
	%	2,7%	3,0%	3,2%	3,1%	3,1%	2,6%
20-24 év (TS 1003)	Fő	108	100	91	54	48	24
	%	16,3%	16,4%	16,9%	11,8%	11,3%	7,9%
25-29 év (TS 1004)	Fő	87	87	73	64	54	43
	%	13,2%	14,3%	13,5%	14,0%	12,7%	14,2%
30-34 év (TS 1005)	Fő	73	65	53	48	46	28
	%	11,0%	10,7%	9,8%	10,5%	10,8%	9,3%
35-39 év (TS 1006)	Fő	95	79	60	49	51	31
	%	14,4%	13,0%	11,1%	10,7%	12,0%	10,3%
40-44 év (TS 1007)	Fő	69	58	57	53	48	39
	%	10,4%	9,5%	10,6%	11,6%	11,3%	12,9%
45-49 év (TS 1008)	Fő	70	58	54	43	44	32
	%	10,6%	9,5%	10,0%	9,4%	10,4%	10,6%
50-54 év (TS 1009)	Fő	64	56	54	47	37	29
	%	9,7%	9,2%	10,0%	10,3%	8,7%	9,6%
55-59 év (TS 1010)	Fő	70	76	57	51	40	25
	%	10,6%	12,5%	10,6%	11,1%	9,4%	8,3%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	7	11	23	35	43	43
	%	1,1%	1,8%	4,3%	7,6%	10,1%	14,2%

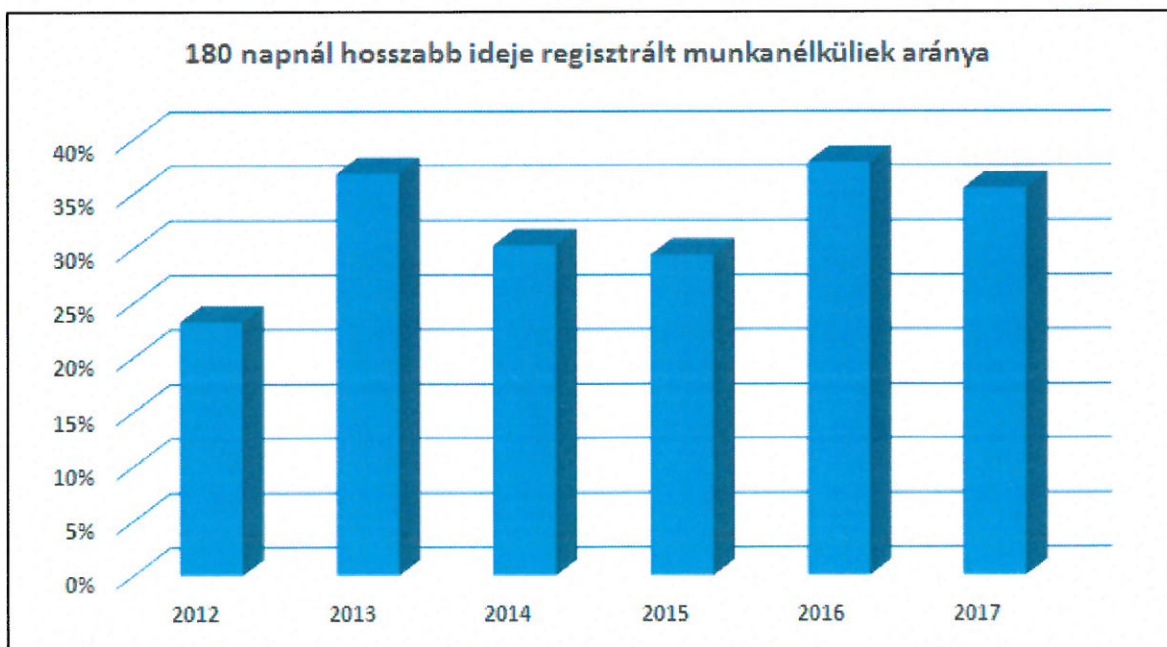
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

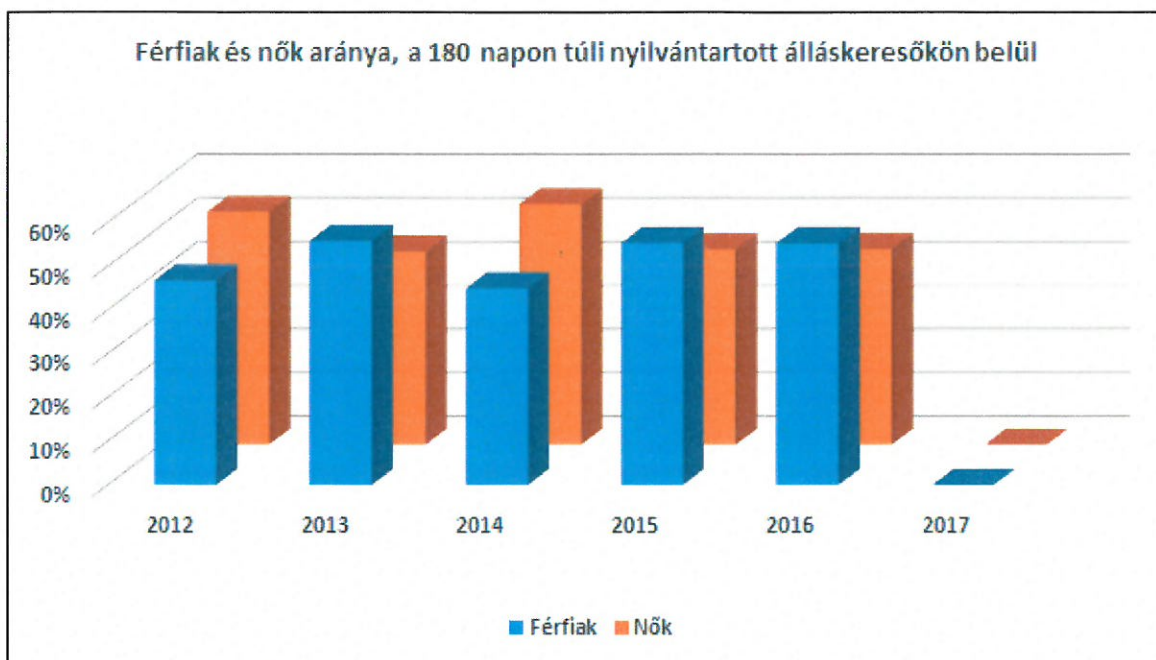

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	23,31	165	188	353	46,7%	53,3%
2013	36,91	17300,00%	13700,00%	310	55,8%	44,2%
2014	30,33	99	121	220	45,0%	55,0%
2015	29,46	144	116	260	55,4%	44,6%
2016	37,92	120	97	217	55,3%	44,7%
2017	35,55			0	#ZÉRÓOSZTÓ!	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

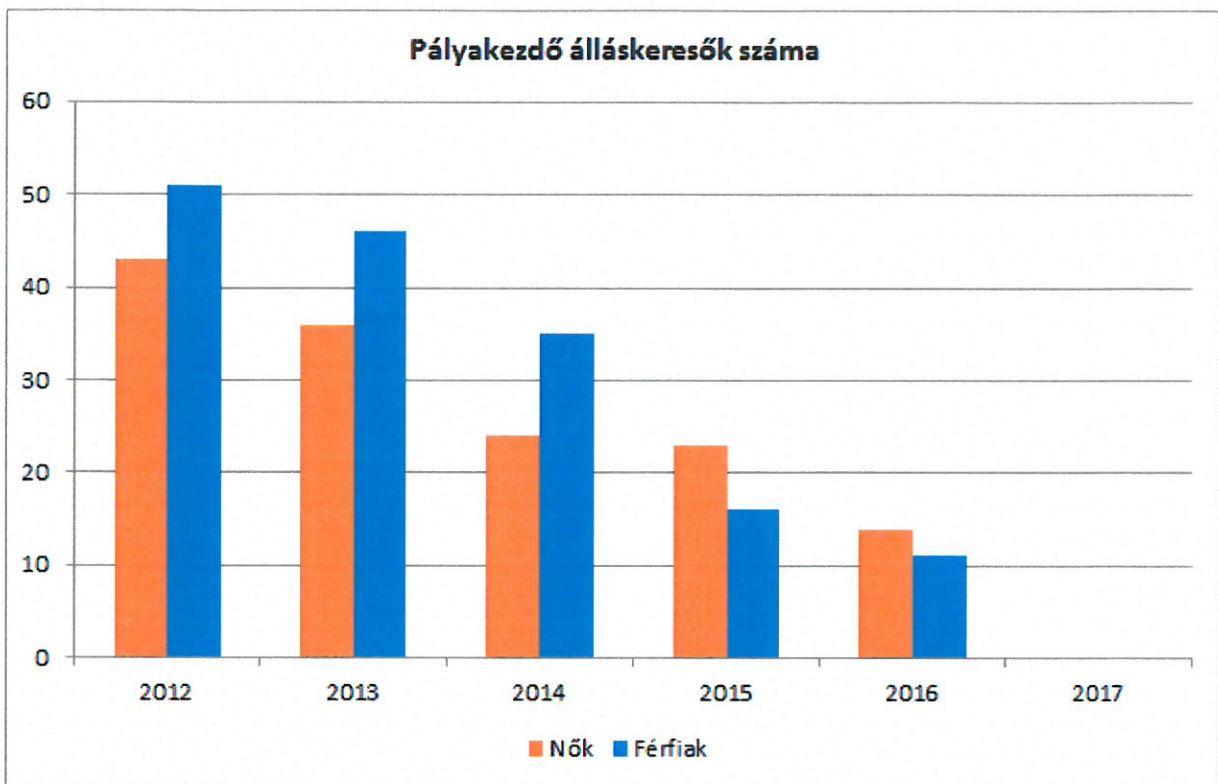

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	780	753	1 533	51	6,5%	43	5,7%	94	6,1%
2013	786	732	1 518	46	5,9%	36	4,9%	82	5,4%
2014	748	714	1 462	35	4,7%	24	3,4%	59	4,0%
2015	740	703	1 443	16	2,2%	23	3,3%	39	2,7%
2016	712	668	1 380	11	1,5%	14	2,1%	25	1,8%
2017			0		#####		#####	0	#####

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tolnai álláskeresőknek nagyjából fele **alacsony iskolai végzettségű**, azaz legfeljebb általános iskolát, vagy 8 osztálynál is kevesebbet végzett el. Szamarányuk a 2012-2016. közötti időszakban nagyjából állandó volt. 2016-ban az álláskeresők 45,4%-a rendelkezett legfeljebb általános iskolai bizonyítvánnyal, 4,5%-uk pedig nem végezte el a 8 osztályt. A városban jelenleg sem általános iskolai, sem középiskolai felnőttoktatás nem működik, utóbbi lehetőség korábban éveken át rendelkezésre állt.

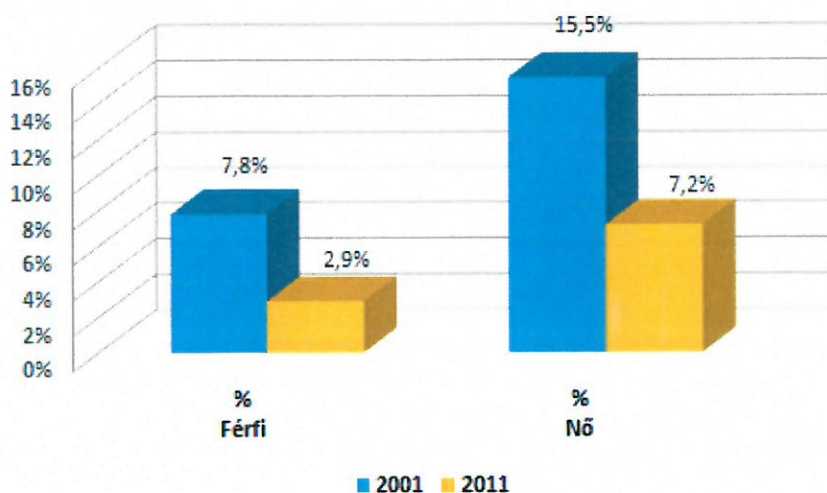
A vállalkozások jelenleg is keresik a fizikai, betanított munkásokat, önmagában tehát nem feltétlenül az alacsony iskolai végzettség a probléma. Gyakran okoz gondot az alacsony iskolai végzettségűek körében a folyamatos, hosszú távú munkavégzéshez nem megfelelő életvitel, vagy a pénzügyi tartalék hiánya, amelyek miatt nem egy esetben „beragadnak” az egyszerűsített foglalkoztatásba, nem tudnak kitörni az adott élethelyzetből.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi (TS 1601)	Nő (TS 1602)	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	92,2%	84,5%	7,8%	15,5%
2011	97,1%	92,8%	2,9%	7,2%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

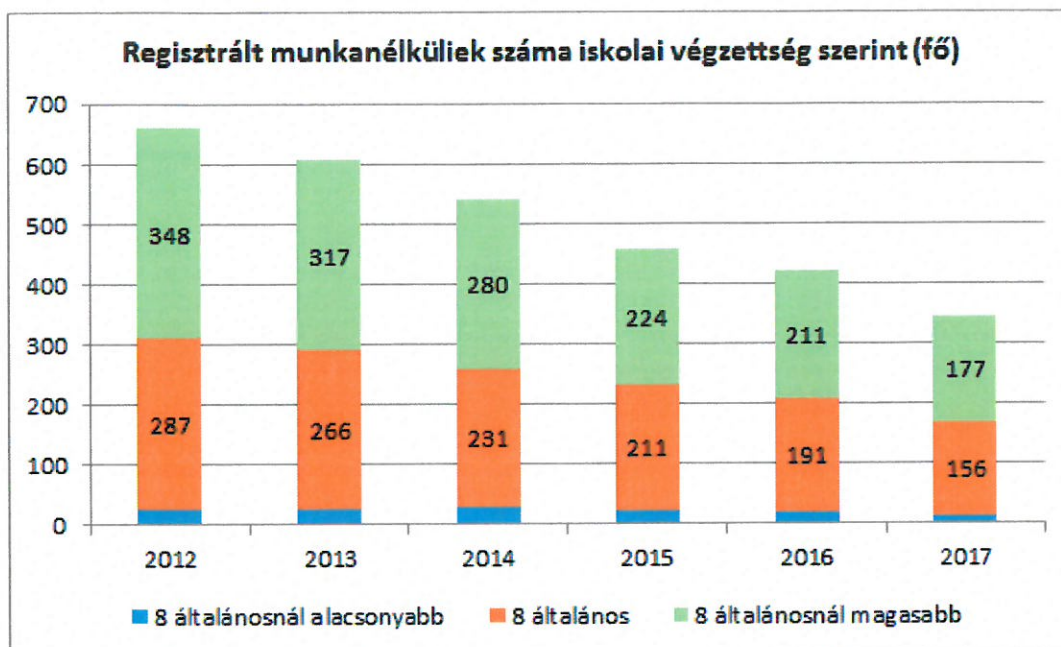
Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	659	25	3,8%	287	43,6%	348	52,8%
2013	607	25	4,1%	266	43,8%	317	52,2%
2014	539	29	5,4%	231	42,9%	280	51,9%
2015	459	23	5,0%	211	46,0%	224	48,8%
2016	421	19	4,5%	191	45,4%	211	50,1%
2017	0	13	#ZÉRÓOSZTÓ!	156	#####	177	#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A **közfoglalkoztatás** biztosításával az önkormányzat célja a településen élő, munkára képes, tartósan munkanélküli – többnyire mélyszegénységben élő – emberek a korábbiaknál fokozottabb mértékű bevonása a közcélú munkába, hogy rendszeres munkajövedelemhez jussanak, illetve, hogy minél közelebb kerüljenek a munka világához és ki is tudjanak lépni az elsődleges munkaerőpiacra.

A munkaerő-piaci helyzet fentebb is említett kedvező változásai, a számos területen kialakult munkaerőhiány a **közfoglalkoztatásban is változásokat** hozott. Az elmúlt években csökkent a közfoglalkoztatottak száma, egyre kevesebb munkaképes, tartós munkanélküli vállalta a közfoglalkoztatást. Míg például 2015-ben jellemzően havonta mintegy 35-40 fő dolgozott közfoglalkoztatottként a városban, addig a legutóbbi közfoglalkoztatási pályázat nyomán 2018. július 1-jétől 2019. február 28-ig 14 fő kapott ilyen módon munkát, napi 8 órában, jellemzően köztisztasági, kommunális feladatokat végezve. A közfoglalkoztatottak munkabérének és közterheinek 70 százalékát biztosítja az állam, a fennmaradó részt a város fizeti.

Fontos megemlíteni, hogy a **közfoglalkoztatottak bére** 2017 óta nem változott, 2019-ben is bruttó 81.500 forint (nettó 54.200 forint) havonta. Miközben a minimálbér jelentősen emelkedett. Ezt a helyzetet lehet úgy is értékelni, hogy a kormány ezzel is ösztönözni kívánja a közfoglalkoztatottakat az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre. Ugyanakkor ez nem feltétlenül ilyen egyszerű probléma. Nem mindegyik tartós munkanélküli tudja megállni a helyét az elsődleges piacon, ugyanakkor közfoglalkoztatottként képes lehet hasznos munkát végezni. A bruttó 81.500 forintos munkabérrel fémjelzett jövedelmi helyzet azonban nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy – amint arra fentebb is kitértünk – ezeknek a nem egy esetben mélyszegénységben élő embereknek esélyük se legyen kitörni ebből az élethelyzetből.

A **munkahelyek elérése**, hozzáférése szempontjából a tolnai munkavállalók helyzete **kedvezőnek** mondható. Mint említettük, a tolnai munkavállalók zöme helyben dolgozik, ez nagy előnyt jelent. De a Paksra, vagy Szekszárdra ingázók is könnyen, gyorsan tudják elérni a munkahelyüket, jellemzően közúton, saját járművel, a cégek által biztosított különjáratokkal, vagy tömegközlekedéssel. Szekszárd és Tolna között különösen jó az autóbuzsos közlekedés, kora reggeltől késő estig, a járatok menetideje csupán 25 perc.

Jelenleg több, 2020-ig szóló, Tolnát is érintő Európai uniós **munkaügyi pályázati program** is fut. Ezek egyrészt képzések, másrészt a vállalkozások számára támogatott foglalkoztatást lehetővé tevő programok. Van külön 25 év alatti pályakezdeket támogató illetve 25 év felettieknek szóló program is. Mindezek népszerűek a munkavállalók és a munkaadók körében is, jelentős pénzügyi forrással.

A **képzési programok** a betöltetlen állásokhoz, hiányszakmákhoz igazodnak. A meghirdetett képzések közül az álláskeresők szabadon választhatnak. A tanfolyamok száz százalékban támogatottak, a tanulás idejére az álláskeresők munkabért kapnak, és ha szükséges, az útiköltségeiket is megtérítik. A megyében folyó képzések zöme Szekszárdon zajlik, így a képzésekre való eljutás sem jelent nehézséget a tolnai munkakeresőknek.

A munkaügyi szervezet kiválóan együttműködik az Újra dolgozni Tolnában Egyesülettel, napi kapcsolatot tartanak fenn. A civil szervezet elsősorban az álláskeresők technikák (interjútechnika, megjelenés, viselkedés, stb.) oktatásában nyújt segítséget az álláskeresőknek, de a munkaügyi szervezet is indít ilyen jellegű képzéseket. A tervek szerint a jövőben számítani lehet ezen szolgáltatások erősítésére, központi támogatással.

A Lehetőség, Egészség, Közösség – Komplex térségi felzárkózás Tolna és környékén című önkormányzati EFOP-projekt egyebek mellett a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságra való felkészítését, munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítését célozza.

Feltételezhető, hogy a foglalkoztatás területén is előfordul a gyakorlatban **hátrányos megkülönböztetés**. Ilyen esetről bizonyítható információ nem áll rendelkezésre. Hivatalosan természetesen ezen a területen sem lehet hátrányos megkülönböztetést alkalmazni faj, nem, életkor, lakhely, politikai meggyőződés stb. szerint. Bizonyos célcsoportokra (például a 25 év alattiakra) fókuszáló programok esetén viszont tulajdonképpen beszélhetünk pozitív diszkriminációról.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az önkormányzat az arra rászorulóknak a szociális törvény alapján települési támogatást nyújt.

Ápoláshoz nyújtott települési támogatást a 18. életévét betöltött, tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását végző hozzátartozó települési támogatásban részesülhet, amennyiben a kérelmező nem részesül a járási hivatal által megállapított ápolási díjban és a család egy főre számított havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedülálló és egyedül élő esetén a 150%-át. Az ápoláshoz nyújtott települési támogatás havi összege a törvényben az ápolási díjra meghatározott alapösszeg 80 %-a.

Lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozott személyek részére **települési támogatás adható**, amennyiben a kérelmező családjában az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át, egyedülálló és egyedül élő esetén a 200%-át. A támogatás összege évente kétszer, alkalmanként 20.000 forintig terjedhet.

Rendkívüli települési támogatás akkor állapítható meg, ha a kérelmező családjában az egy főre eső jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át, egyedülálló és egyedül élő esetén a 150%-át.

Létfenntartáshoz nyújtott települési támogatás annak a személynek adható, aki önmaga, illetve családja létfenntartásáról más módon nem tud gondoskodni. A támogatás családonként egy évben legfeljebb négy alkalommal adható, alkalmanként 5.000 forintig, utalvány formájában.

A Humán Bizottság átruházott hatáskörben **létfenntartáshoz nyújtott települési támogatást** állapíthat meg annak a személynek, aki önmaga, illetve családja létfenntartásáról más módon nem tud gondoskodni és családjában az egy főre jutó jövedelem meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori összegének 130%-át, de nem éri el 300%-át, egyedülálló és egyedül élő esetén 150%-át, de nem éri el 400%-át. A települési támogatás kérhető lakhatáshoz fűződő kiadások viseléséhez, gyógyszerkiadáshoz és gyermekek rászorultságára tekintettel. A támogatás iránti kérelem családonként egy évben legfeljebb két alkalommal nyújtható be, a támogatás összege alkalmanként 20.000 forint lehet.

A Humán Bizottság átruházott hatáskörben természetbeni ellátásként egyszeri **tűzifa támogatást** állapíthat meg annak, aki háztartásában három vagy több gyermeket nevel, vagy a háztartásában hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket/gyermeket nevel, vagy időskorúak járadékában részesülő egyedül élő.

Továbbá, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a mindenkori öregségi nyugdíjminimum 200%-át és gyermekeit egyedül nevelő szülő, vagy 65 év feletti egyedül élő nyugdíjas.

A tűzifa támogatás utalványban kerül megállapításra, a támogatás összege 12.000 forint.

Temetéshez nyújtott települési támogatás állapítható meg annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott. A támogatás összege 50.000 forintog terjedhet.

Gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás adható annak, aki nem jogosult közgyógyellátásra és gyógyszerkiadásai saját vagy családja létfenntartását veszélyezteti.

A támogatás kizárólag természetben, utalvány formájában, családonként évente legfeljebb két alkalommal nyújtható. A támogatás összege alkalmanként 10.000 forint lehet.

Gyermekek rászorultsága esetén nyújtott települési támogatás adható a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások viseléséhez, a gyermek iskoláztatásához, valamint a hátrányos helyzetbe került gyermek neveléséhez, ahol a gyermeket gondozó család időszakosan anyagi segítségre szorul. A támogatási kérelem egy évben legfeljebb négy alkalommal nyújtható be, a támogatás összege alkalmanként 5.000 forint lehet.

A jegyző gondoskodik az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetéséről. Az eltemettetésre köteles személy a **köztemetés** költségeinek megtérítési kötelezettsége alól mentesülhet, ha a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedülálló és egyedül élő esetén 150%-át. A helyben szokásos legolcsóbb temetés összege 105.000 forint.

2018-ban lakhatási kiadásokhoz nyújtott települési támogatást 109 esetben adtak, összesen 2,047 millió forint összegben. 1 esetben utasítottak el kérelmet.

Létfenntartáshoz nyújtott települési támogatásra 779 esetben került sor, összesen 3,895 millió forint összegben. 5 esetben utasítottak el kérelmet.

Temetéshez nyújtott települési támogatásban 7 fő részesült, összesen 310 ezer forint értékben.

Gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatást 91 esetben adtak, 742 ezer forint összegben.

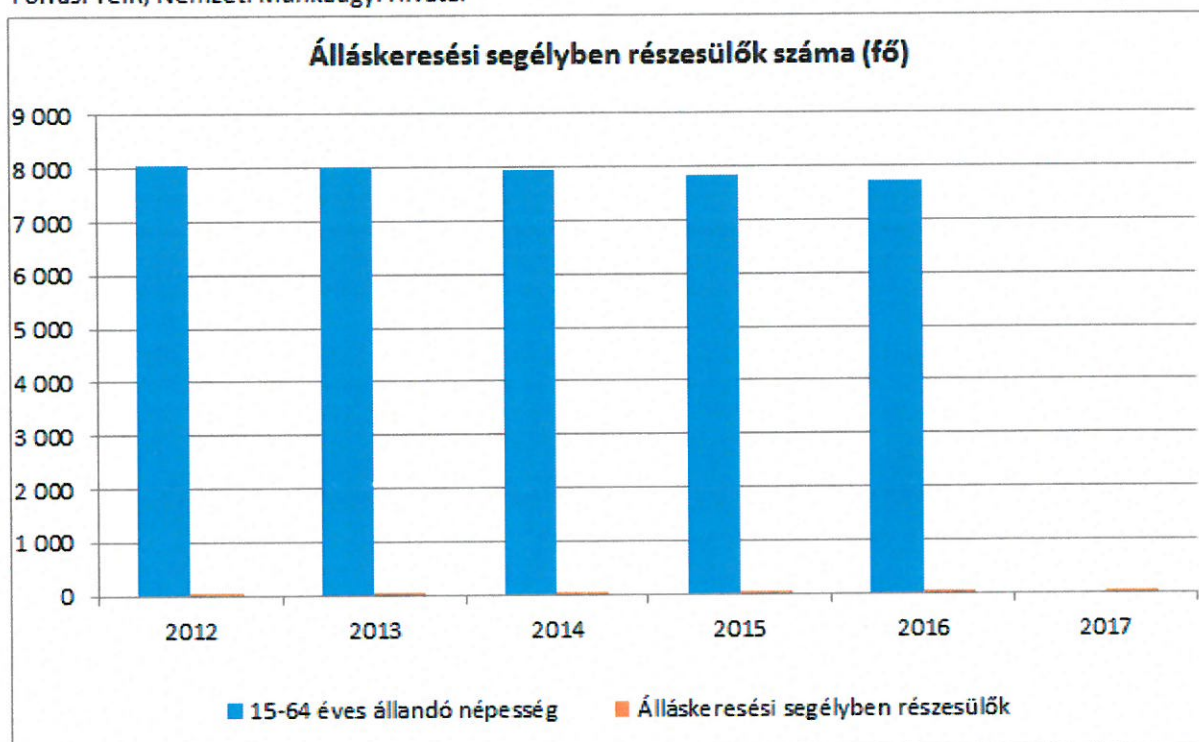
Gyermekek rászorultsága esetén nyújtott települési támogatást 2018-ban 463 esetben állapítottak meg, összesen 2,335 millió forint erejéig.

Étkezési térítési díj hozzájárulás 2018-ban nem érkezett.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	8 077	11	0,1%
2013	8 035	16	0,2%
2014	7 946	19	0,2%
2015	7 830	18	0,2%
2016	7 735	28	0,4%
2017	0	25	#ZÉRÓOSZTÓ!

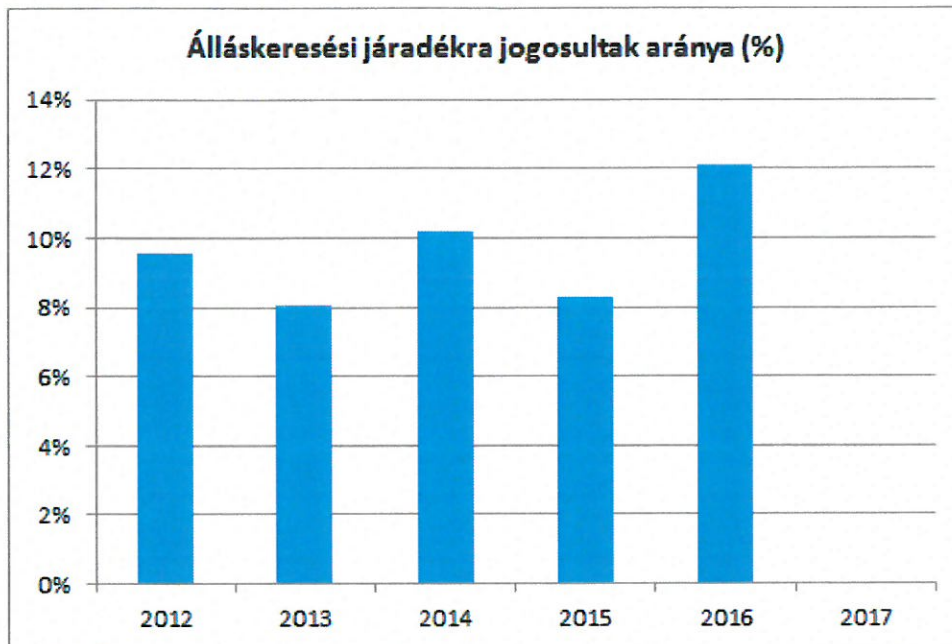
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2012	659	63	9,6%
2013	607	49	8,1%
2014	539	55	10,2%
2015	459	38	8,3%
2016	421	51	12,1%
2017	0	42	#ZÉRÓOSZTÓ!

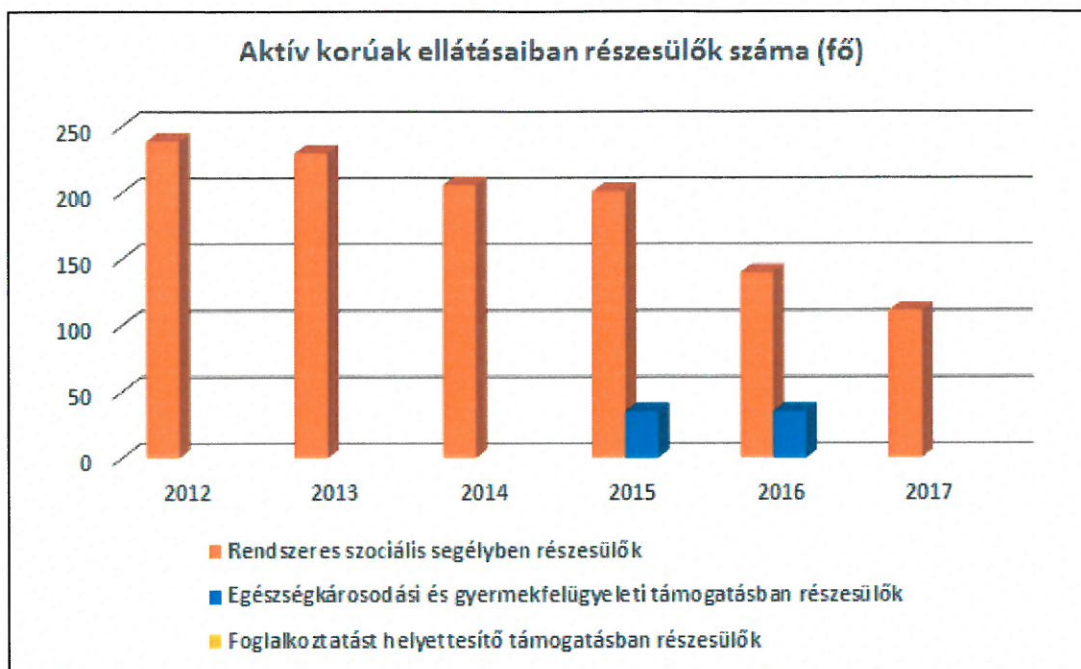
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) - TS 1401 (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint (TS 5401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
	Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2012	239		2,96%		0,00%
2013	230		2,86%		0,00%
2014	206		2,59%		0,00%
2015	201	35	2,57%		0,00%
2016	140	35	1,81%		0,00%
2017	111		#ZÉRÓOSZTÓ!		#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A településen mintegy **4500-ra** tehető a teljes **lakásállomány**. 2017-ben 109 darab 1 szobás, 982 darab 2 szobás, 1977 darab 3 szobás és 1456 darab 4, vagy többszobás lakás volt Tolnán.

2000-ben 22, 2001-ben 15, 2002-ben 12, 2003-ban 10, 2004-ben 26, 2005-ben 3, 2006-ban 21, 2007-ben 8, 2008-ban 1, 2009-ben 5, 2010-ben 1, 2011-ben 1, 2012-ben 0, 2013-ban 10, 2014-ben 2, 2015-ben 2, 2016-ban 4, 2017-ben szintén 4 új lakás épült a városban. Jelenleg is számos **új lakás építése** folyik.

A komfort nélküli, félkomfortos és szükségslakások aránya a város teljes területén csökkent, kb. 5 százalék körül van. Az eladó régi ingatlanok száma az elmúlt években csökkent a településen.

A város bérlakás állománya állandónak mondható. Az önkormányzat jelenleg **31 önkormányzati bérlakással** rendelkezik, ezek közül 1 bérlőkijelölési joggal terhelt, 2 szolgálati lakás, a többi szociális bérlakás, azaz a szociális helyzet alapján adható ki. 2018-ban az önkormányzat egy bérlakást értékesített. A szociális bérlakásokat pályázat útján kell igényelni, de ettől el is lehet tekinteni, amennyiben rendkívüli méltánylást érdemlő körülmény – különös tekintettel a nehéz szociális körülményre, a kérelmező családi életében bekövetkezett tragikus eseményre, természeti katasztrófa okán bekövetkező lakásproblémára – a kérelmező azonnali elhelyezését teszi szükségessé. A lakásbérleti szerződésekről a képviselő-testület humán bizottsága dönt.

Szociális bérlakások iránt jelentős igény mutatkozik a városban. Szociális bérlakás igénylésére korábban az adhatott be pályázatot, akinek a családjában – a vele együtt költöző családtagokat számítva – az egy főre jutó havi nettó átlagjövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének másfélszeresét, egyedülálló esetén a kétszeresét. Mivel ez a jövedelemkorlát nagyon alacsony volt, annak érdekében, hogy ne csak a rendkívül alacsony jövedelmű személyek igényelhessenek szociális bérlakást, a képviselő-testület 2019-ben felemelte a fenti jövedelemkorlátot, az öregségi nyugdíjminimum kétszeresére, egyedülálló esetén 2,5-szeresére.

A bérbe adható lakás nagysága a városban 1-3 fő esetén 1 szoba, 2-4 fő esetén 2 szoba, 3-5 fő esetén 3 szoba, 4 fő fölött 3 vagy annál több szoba.

A lakásbérleti díj összkomfortos lakásnál 345 Ft/m²/hó, komfortos lakásnál 255,-Ft/m²/hó, félkomfortos lakásnál 190 Ft/m²/hó, komfort nélküli lakásnál 125,-Ft/m²/hó.

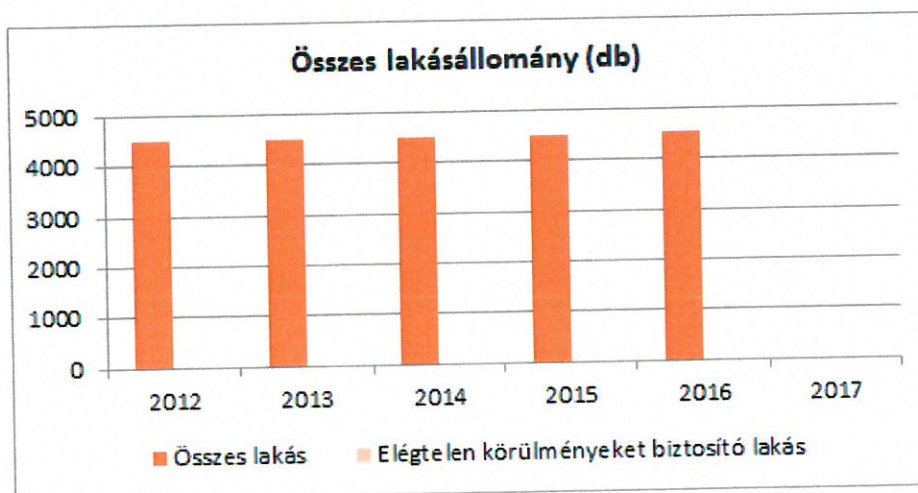
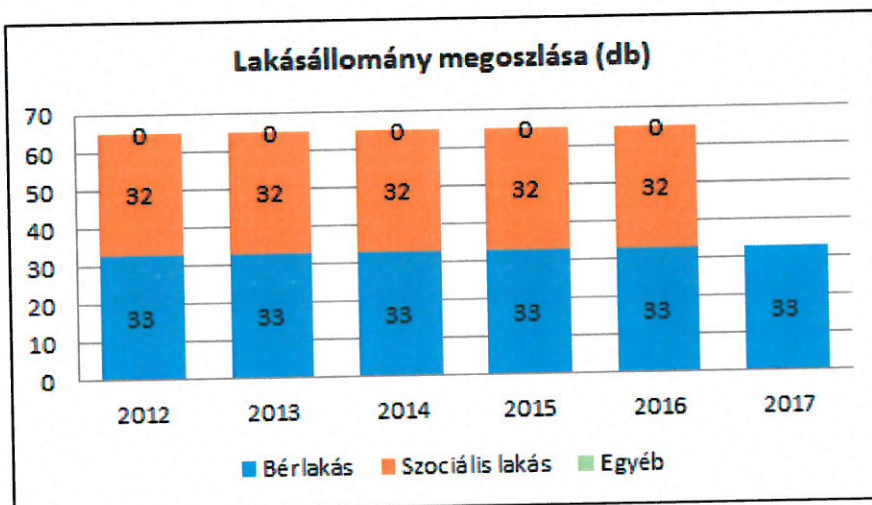
Az önkormányzati bérlakások közül 15 összkomfortos, 16 komfortos, utóbbiaknál a vezetékes földgáz nincs bevezetve, egyedi fűtési megoldás van. A legnagyobb bérlakás 77 négyzetméteres.

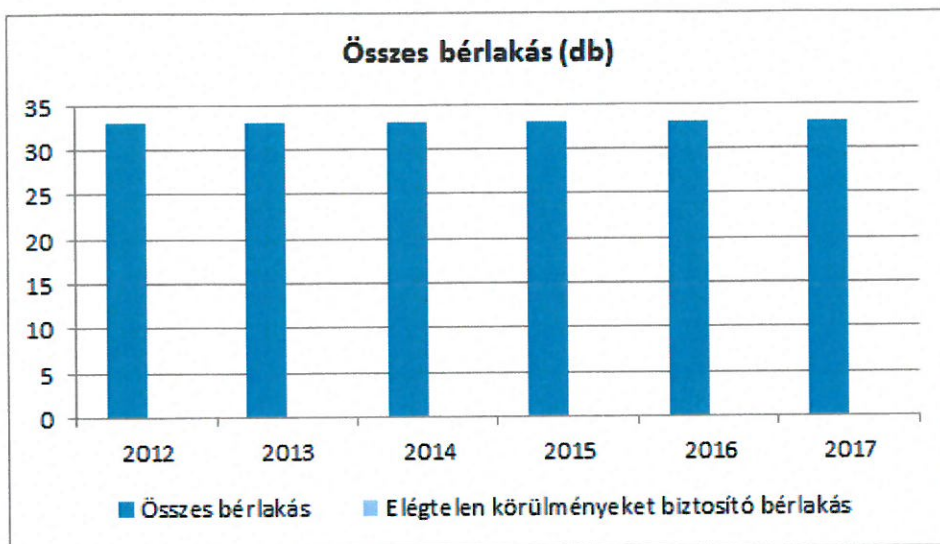
Félkomfortos, illetve komfort nélküli bérlakás – a szegregátum területen levő ingatlanok felújítása óta – nincs a városban. Lakáscélra nincs kiadva nem lakáscélú önkormányzati ingatlan. Szociális bérlakások iránt jelentős, a rendelkezésre álló lakásállományt meghaladó az igény.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2012	4504	n.a.	33	0	32	0	0	0
2013	4514	n.a.	33	0	32	0	0	0
2014	4516	n.a.	33	0	32	0	0	0
2015	4518	n.a.	33	0	32	0	0	0
2016	4522	n.a.	33	0	32	0	0	0
2017			33					

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

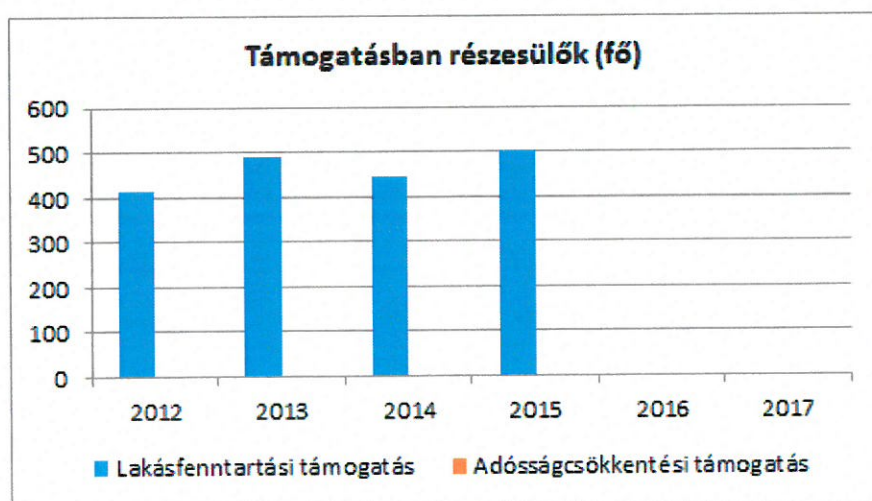

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2012	417	n.a.
2013	489	n.a.
2014	446	n.a.
2015	504	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017		

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nem megfelelő lakáskörülmények között élő emberek esetében, elsősorban a kihűléses halálesetek megelőzése érdekében a vörös kód (1993.évi III. törvény 65/E § (3) bekezdés) figyelmeztetés érvényessége alatt az EMMI által kiadott protokoll szerinti eljárást alkalmazza a Családsegítő Központ, a rendőrséggel, kórházi szociális munkásokkal való fokozott együttműködéssel.

Lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó **hátralékot felhalmozott** személyek részére évente kétszer adható önkormányzati támogatás, legfeljebb 20 ezer forintig. Azok a kérelmezők kaphatnak ilyen támogatást, akiknek családjában az egy főre számított havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át (42.750,-Ft), egyedülálló és egyedül élő esetén 200%-át (57.000,-Ft). A támogatás közvetlenül a szolgáltatónak utalják. 2018-ban ezen támogatásra 2.067.808 forintot fordított az önkormányzat.

Az önkormányzati bérlakásokban lakók egy jelentős része nagy összegű tartozást halmozott fel az évek során. 2014-ben a **lakbérhátralék** 8,6 millió forint volt, a hátralékosok száma 39 fő volt. 2018. év végén a lakbérhátralék 9,1 millió forintra rúgott, ami érdemi tételnek mondható az önkormányzat költségvetésében. Az adósok között van, akinek milliós nagyságrendű a tartozása, gyakorlatilag esély sincs rá, hogy ezt valaha ki fogja tudni egyenlíteni. Lakbérhátralék miatt ugyanakkor az önkormányzat ez idáig senkinek nem mondta fel a lakásbérleti szerződését.

A **lakáscélú devizahitelek** törlesztése a városban is számos család számára okozott súlyos nehézségeket. Előfordult, hogy emiatt elárvereztek házakat. Ezzel együtt a településen nem volt jellemző, hogy a devizahitelek miatt családok elveszítették volna a tetőt a fejük felől. Az önkormányzatnál ilyen okok miatt az elmúlt években nem igényeltek szociális bérlakást.

A külterületen élők aránya csekély az összlakosságához viszonyítva, számuk pontosan nem ismert, de nem éri el a száz főt. A **külterületeken élők** többségének iskolai végzettsége alacsony, zömüknek nincs rendszeres munkajövedelme, jellemzően nehéz szociális helyzetben vannak. Helyzetüket rontja, hogy a várostól való távolság miatt nehezebben érik el az egészségügyi, szociális ellátásokat. Jellemzően egy-két fős háztartásokban élnek, a lakások zöme alacsony komfortfokozatú, az áramellátás viszont megoldott. A környező településekre vezető utakon kívül szilárd burkolatú út csak néhány szakaszon van.

Akadnak azonban olyan, kedvező anyagi-társadalmi helyzetben levő külterületi lakosok is, akik tudatosan választottak a várostól távolabbra fekvő, természetközeli, ugyanakkor minden komforttal felszerelt lakóhelyet maguknak.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátumnak tekinthető – a vonatkozó jogszabály alapján – a település azon egybefüggő, legalább 50 lakost számláló területe, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja – Tolna, mint járásszékhely esetén – a 35 százalékot.

Tolnán a város ITS-ének anti-szegregációs programja alapján **három szegregátum** található. Kettő a város déli részén, a mözsi városrészben, egy pedig az újvárosi városrészben.

Az **1. számú**, a mözsi Bartók Béla-Széchenyi-Gyöngyvirág-Kölcsey utca által határolt két sornyi házat magába foglaló szegregátum terület rendelkezik a legkedvezőtlenebb mutatókkal. A lakosság szám 159 fő volt 2015-ben. A lakosság közel 30%-a 14 éven aluli, ami duplája a városi aránynak, 8,2%-as 60 éves, vagy annál idősebb, ami harmada a városi adatnak. A szegregációs index (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) ezen a területen 67,6%. A tömbben rendkívül magas a roma lakosság aránya, ez tovább erősíti a szegregáltságot. A lakóházak állapota vegyes, de nagyon sok a rossz állapotú épület, a szociális és foglalkoztatási mutatók kedvezőtlenek. A területen 35 lakás található, közel egyharmaduk komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás, ez több mint hatszorosa a települési aránynak. A lakott lakások 14,3%-a egyszobás. A tömbben a vezetékes ivóvíz, a szennyvízhálózat, a közvilágítás kiépített, a házak pormentes úton elérhetőek.

A **2. számú szegregátum** a városközponttól mintegy 1,5 kilométerre található, a tolnai Határ-Fém-Gém és Gárdonyi utcákra terjed ki. A lakosság szám 84 fő, a 14 év alattiak aránya 19%, ami közel másfélszerese a városi mutatóknak. Az alacsony státuszú lakosság aránya 40,7% volt 2015-ben. Lakossága vegyes, romák és nem romák egyaránt laknak a kertvárosi jellegű területen. A szegregátumban található házak nagy részének állaga jó, többségük 20-30 éve épült családi ház. A Határ utca és a Fém utca házai a leginkább gondozottak, a Gém utcában és a Gárdonyi Géza utcában azonban több leromlott állapotú, gondozatlan épület is található. A tömbben a vezetékes ivóvíz, a szennyvízhálózat, a közvilágítás is kiépített, a házak pormentes úton elérhetőek.

A **3. számú szegregátum** területet a mözsi Szent István, illetve a Temető utca egy-egy része alkotja. A területen sok a leromlott állapotú és elhanyagolt ház (különösen a Temető utcában), bár van néhány kimondottan szép és karbantartott épület is. A Szent István utcai részen a vezetékes ivóvíz, a szennyvízhálózat, a közvilágítás és a pormentes út is rendelkezésre áll, a Temető utcai résznél csak részlegesen. A 3. számú szegregátumban élők létszáma a 2011-es népszámláláskor még nem érte el az 50 főt, ám 2015-ben már 60 fő volt. Többségükben romák laknak a területen. A terület szegregátumnak minősül, mivel az ott élők segélyezési mutatója (lakásfenntartási támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, rendszeres szociális segély) legalább kétszerese a város egészének mutatóihoz képest.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Tolnán 2 **gyermekorvosi**, 6 **házi**orvosi és 3 **fogorvosi** körzet van. A mözsi IV. számú házi orvosi körzet sokáig betöltetlen volt, de 2016-ban sikerült betölteni a praxist. 2018 júliusától az 1. számú gyermekorvosi praxisnak nincs orvosa, azóta állandó helyettesítéssel oldják meg az ellátást. A városban központi orvosi ügyelet is működik. 2019 júliusától nyugdíjba vonulás miatt megüresedik a III. számú felnőtt házi orvosi körzet is.

A **védőnői szolgálatot** 5 védőnővel – négy területi védőnővel és egy iskolavédőnővel – látja el az önkormányzat. A védőnők a terhes-gondozástól az óvodákban, iskolákban végzett egészségügyi felvilágosításon át a családi életre nevelésig látják el a feladataikat.

A **kötelező egészségügyi feladatok** ellátásán túl az önkormányzat **önként vállalt feladatként** biztosítja kislabor (vérvétel), fizioterápiás ellátás, illetve dietetikus tanácsadó működését a városban, csekély térítési díj ellenében.

Tolnán számos szakorvos folytat magánrendelést, így a lakosság számára helyben biztosított – térítés ellenében – egyebek mellett reumatológiai, ortopéd, nőgyógyász, bőrgyógyász szakrendelés is.

Ingyenes szakrendelés a szekszárdi központi rendelőintézetben vehető igénybe, a kórházi ellátás pedig ugyancsak a közeli, 15 kilométerre fekvő megyeszékhelyen biztosított.

A védőnői szolgálat az iskoláskorú gyerekek **szűrővizsgálatait** is végzi, a gyermekorvosokkal együttműködve. Rendszeresen, évente egy alkalommal kerül sor ingyenes, nőgyógyászati jellegű rákszűrésre, amelynek az önkormányzat biztosít helyet. A fogorvosok fogászati szűrést végeznek az iskolások körében. A Tolnai Kulturális Központ és Könyvtár által rendezett Egészség Hét programjai között is minden évben szerepelnek egészségügyi előadások, szűrések.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

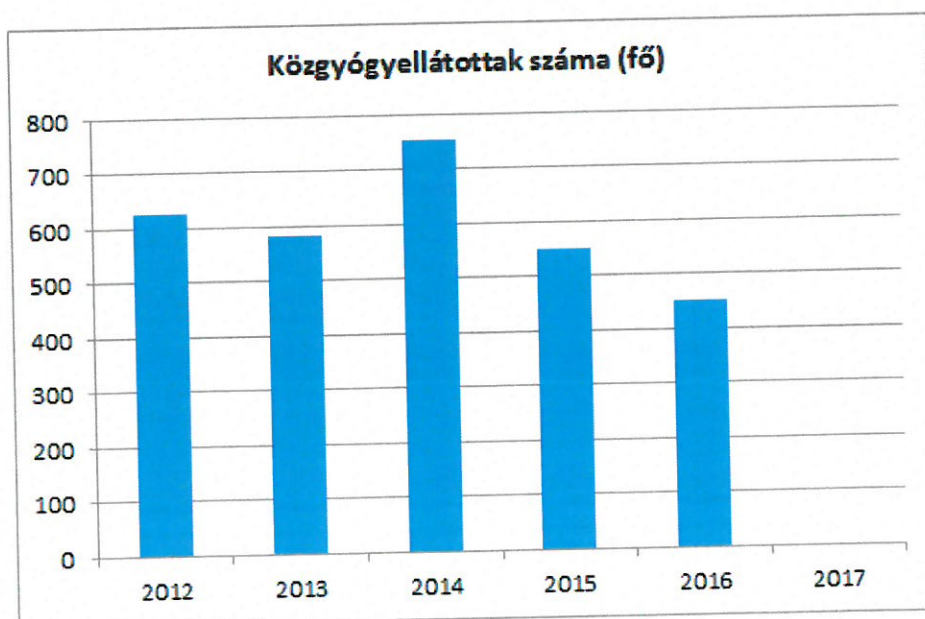
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2012	0	6	2
2013	0	6	2
2014	0	6	2
2015	0	6	2
2016	0	6	2
2017	0	6	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	628
2013	582
2014	755
2015	551
2016	451
2017	

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A városban a legnagyobb **közétkeztető** az Alimentál Kft., amely az óvodák, az állami fenntartású iskolák, illetve az önkormányzat által az időseknek biztosított szociális étkeztetést is végzi. A

társaság mindenben megfelel a szükséges előírásoknak, beleértve az egészséges táplálkozás szempontjait is. A katolikus általános iskolában és a szintén egyházi fenntartású gimnáziumban a Fény Kft. végzi a közétkeztetést, szintén maradéktalanul megfelelve a jogszabályokban előírt kötelezettségeknek.

Tolna város, méretéhez képest, igen jelentős **sportmúlttal és -jelennel** rendelkezik, több országos bajnokkal, Európa- és világbajnoki érmessel is büszkélkedhet a település. Számos sportegyesület működik a városban, ezek közül a legjelentősebb az önkormányzat által kiemelten támogatott asztalitenisz, futsal, karate, kajak-kenu, kézilabda és labdarúgó klub. Több civil szervezet, illetve a Tolnai Kulturális Központ és Könyvtár is kínál szabadidős sporttevékenységet. A Wosinsky Mór Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola tanulói rendszeresen vesznek részt diákolimpiai versenyeken, a **mindennapos testnevelés és a tömegsport foglalkozások** feltételei adottak. A Bartók utcai iskola mellett háromra bővült a teniszpályák száma, ezen kívül egy rekortán borítású kézilabdapálya is épült. Az **óvodai testnevelés** feltételei ugyancsak adottak.

Az önkormányzat tulajdonában három nagy **sport-, illetve tornacsarnok**, egy kisebb csarnok, két tornaterem, egy városi sportpálya és egy kajakház van. 2018-ban adták át az állami fenntartású **tanuszodát**, mellette egy modern atlétika-, illetve kosár és röplabda pálya épült 2018-ban, a Pécsi Egyházmegye és az önkormányzat közös finanszírozásában.

A sportegyesületek terembér ellenében veszik igénybe a létesítményeket, kivéve a városi sportpályát és a kajakházat, amelyeket a használó klubok kezelnek, önkormányzati finanszírozás mellett.

Az önkormányzat mindenkori költségvetésének legfeljebb 1 százalékát fordítja a helyi **sport támogatására**. Ebből a versenysport keret 93 százalék, szabadidő- és iskolai sportra a keret 7 százaléka jut.

A település a **Családsegítő Központon** keresztül biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó **szociális szolgáltatásokhoz** való egyenlő esélyű hozzáférést, többek között családsegítés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, étkezés és nappali ellátás formájában.

A **családsegítés** keretében az önkormányzat segítséget nyújt a működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémái, vagy krízishelyzete miatt segítséget igénylő személynek, családnak az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

A szolgáltatások a városban minden rászoruló számára hozzáférhetőek. Az önkormányzathoz a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód megsértése miatt panasz nem érkezett, ezzel kapcsolatos szankcióval nem éltek a város felé.

A Családsegítő Központ az **Egyenlő Bánásmód Hatóság ügyfélfogadásának** helyet biztosít.

Pszichiátriai és szenvedélybetegség együttes fennállása esetén az érintett személyek elhelyezése problémás, tekintettel arra, hogy a megyében nem áll rendelkezésre ilyen intézmény és országosan is kevés. Tolnán két olyan férfi él, akik ilyen problémával küzdenek és a családi kapcsolatok hiánya miatt napi gondozásuk nem megoldott, önálló életvitelre alkalmatlanok. Kiszolgáltatott helyzetűek, lakhatásuk ugyan megoldott, de pszichés állapotuk miatt az erősen kifogásolható.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Tolnán a közösségi színterek viszonylag sokrétűek, ezek közé tartoznak elsősorban az önkormányzat közművelődési intézményei, a szabadidő eltöltésére alkalmas közterek, emellett többek között a templomok, imaházak, a lakóközösségek, civil szervezetek működésének színterei is. A város többfunkciós közművelődési intézménye a **Tolnai Kulturális Központ és Könyvtár**

(TOKKK), amelynek két központi épülete az egykori laktanyában, egymás mellett található. Az egykori Lovarda épületében egy sportcsarnok (színpaddal) és számos kisebb közösségi helyiség található. A mellette levő, 2015-ben átadott **MAG-Ház** interaktív turisztikai központként üzemel, legfőbb attrakciója egy életnagyságú hajómalom, amely köré egy komplett ipari és helytörténeti kiállítás épült. Kiállításoknak, kisebb kulturális rendezvényeknek és a városi könyvtárnak is helyet ad. A laktanyai épületegyüttes utolsó önkormányzati tulajdonú, felújítandó épületében 600 m²-es játszóház létesül a régió gyermekei számára.

Korábban gondot okozott, hogy az egykori laktanya viszonylag távol esik a város nagyobb részétől, tömegközlekedési eszközzel nehezen elérhető. A helyi lakosság azonban alkalmazkodott ehhez a helyzethez, immár az idősebb korosztály is rendszeresen, jelentős létszámban veszi igénybe a MAG-Ház és a lovarda szolgáltatásait.

A TOKKK-hoz tartozik a **Mözsi Művelődési Ház**, amelyet 2013-ban pályázati forrásból felújított az önkormányzat. A közösségi tér jól kihasznált, kiállításoknak, előadásoknak, civil egyesületi zenés-táncos rendezvényeknek is helyet biztosít.

A TOKKK további telephelyei közé tartozik a **Tolnai Civil Ház**, amely a civil egyesületeknek biztosít helyet összejöveteleik megtartására. A civil ház és a Gesztenyés kert óvoda közös udvarral rendelkezik, ami több szempontból sem szerencsés. Ezért igényként felmerült a civil ház más helyre történő költöztetése. A tervek szerint erre belátható időn belül sor kerül. Pályázati támogatás segítségével az önkormányzat a TOKKK egy másik telephelyének, a Martinek-emplékháznak a felújítását, átalakítását tervezi, ahol a tolnai civil ház kapna helyet. A TOKKK további telephelye a **Mözsi Civil Ház**, amelyet a fentebb említett pályázat keretében a közeljövőben felújítani tervez az önkormányzat.

A város alatt elterülő **Duna-parton 2018 őszétől az új**, 3,5 hektáros, pályázati támogatással megépített **Alta Ripa Szabadidőpark** várja a pihenni és szórakozni vágyókat, futó-, strandröplabda-, kosárlabda-, petanque-pályával, büfé- és szociális épülettel, főzőhelyekkel, sétánnyal, víziszínpaddal, tágas rendezvénytérrel.

A Családsegítő Központban 2006. óta működik **e-Magyarország Pont**, amely 2017-ben, pályázati segítséggel további korszerű eszközökkel bővült.

A korábbi években a lakosság részéről jelentős igény mutatkozott új, korszerű **játszóterek** kialakítására. 2015-ben a MAG-Ház mellett egy modern játszóteret is építettek. 2018-ban az Alta Ripa Szabadidőparkban alakítottak ki egy igen színvonalas játszóteret. Mindkét létesítmény, különösen a Duna-parti, nagy népszerűségnek örvend a gyermekes családok körében. Tervben van további két játszótér létesítése a tolnai Vásártéren, illetve a mözsi Dobó téren, pályázati támogatással.

A 2011-ben felújított, átalakított Hősök tere is városi rendezvénytérre vált. Az utóbbi időkben ott rendezik a város napi szórakoztató programokat. A téren a hétköznapokban is sokan megpihennek, vagy játszanak a gyerekekkel.

A mözsi szociális városrehabilitációs projekt keretében kialakított mözsi Újbúcsú tér – az egykori illegális szemétkerakóként is használt „mözsi gödör” helyén – szintén közösségi térként funkcionál, az utóbbi években ott rendezik az „Émauszt”, a nagyszabású mözsi búcsút.

Tolnán mintegy hatvan társadalmi egyesületet, alapítványt, illetve sportklubot tartanak nyilván. A **civil szervezetek** igen fontos szerepet töltenek be a helyi társadalomban, az önkormányzat számára is fontos a velük való együttműködés.

A civil szervezetek támogatására az önkormányzat önként vállalt feladatként minden évben **pályázati forrást** biztosít. Jelenleg küszöbön áll egy központi pályázati lehetőség igénybevétele, amelynek révén minden eddiginél nagyobb, több, mint nyolcvanmillió forint forrás áll majd

rendelkezésre a civilek tevékenységének támogatására. A civilek segítenek a város közössége szempontjából lényeges érdekek megfogalmazásában és egyeztetésében, a közösségi élet szervezésében.

Tolnán 2007-ben hozták létre 23 helyi szervezet részvételével a **Tolnai Civil Kerekasztalt**, amelynek véleményét az önkormányzat már több fontos döntés előtt kikérte.

A civil szervezetek a **szociális problémák enyhítésében** is egyre tevékenyebbek, egy részük az egyházakkal együttműködve. Elsősorban nagyobb ünnepek előtt rendszeresek a különféle adománygyűjtő (élelmiszer, pénz, ruházat) akciók, rendezvények. Vannak szervezetek, amelyek alkalmanként ingyen ételt osztanak a rászorulóknak részére, vagy nehéz sorsú gyermekeknek szerveznek programot. Olyan civil szervezet is akad, amely az egész év során használt ruhát oszt az azt igénylőknek.

Ugyanakkor a helyi társadalom nagy többségének idegenekhez való viszonyulását, szolidaritásának mértékét érzékletesen mutatta az a közfelháborodás, amikor 2014-ben 20 állami gondozott fiatal szeretett volna tolnai lakásotthonokba költöztetni. A rendkívül erős lakossági ellenállás miatt végül ez a terv meghiúsult.

A helyi közélet egyik jelentős fóruma az önkormányzat által kiadott havilap, a **Tolnai Hírlap**. Az önkormányzat ezen kívül támogatást biztosít a körzeti feladatokat ellátó szekszárdi székhelyű televízió működtetéséhez, a Tolnáról szóló híradások megjelentetéséhez. A város **internetes honlapján** naprakész információk olvashatók Tolnával és Mözsszel kapcsolatban. A tolnai önkormányzat 2015-ben saját oldalt indított az egyik népszerű **közösségi médiumban**.

A városban jelentős számú **roma**, illetve **német nemzetiségű** polgár él. A 2011-es népszámlálás adatai szerint 480-an vallották magukat Tolnán a helyi német nemzetiséghez tartozónak, míg 316-an cigány nemzetiségűnek. (A helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnökének becslése szerint a roma lakosság tényleges száma a népszámlálási adat többszöröse.)

A romák és nem romák együttélése hosszú időre nyúlik vissza a városban. Az **együttélés** során kisebb-nagyobb súrlódások előfordulnak, de kifejezetten **etnikai jellegű konfliktusok nincsenek**.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen 1994. óta folyamatosan működik roma kisebbségi, nemzetiségi önkormányzat, amelynek működéséhez a települési önkormányzat támogatást biztosít költségvetésében.

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. §-a alapján a települési önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat együttműködésük szabályait megállapodásban rögzítik, amelyet minden évben felülvizsgálják.

A **megállapodás** szerint a települési önkormányzat a rendelkezésére álló anyagi eszközök arányában ingyenesen biztosítja a nemzetiségi önkormányzat üléseinek lebonyolításához szükséges, illetve közmeghallgatásaihoz, fórumaihoz a szükséges helyiségeket. Emellett lehetővé teszi a nemzetiségi önkormányzat részére, hogy az önkormányzati intézményekben ingyenesen szervezhessenek rendezvényeket. A polgármesteri hivatalon keresztül biztosítják a postai, kézbesítési, gépelési, sokszorosítási feladatok ellátását és az ezzel járó költségek viselését, illetve a nemzetiségi önkormányzat működéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket. Mindezt a nemzetiségi önkormányzat elnökének szoros együttműködésével, iránymutatásával.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A kedvezőbb munka-erőpiaci helyzet ellenére vannak, akik nem tudnak munkát találni	Az álláskeresés elősegítése
Nem megfelelő a lakosság egészségügyi állapota, különös tekintettel a mélyszegénységben élőkre	Helyi egészségügyi szolgáltatások javítása. A rendszeres testmozgási lehetőségek elősegítése
A roma kisebbséggel szembeni előítéletek továbbra is léteznek	Az előítéletek mérséklése (a helyi intézmények, helyi média közreműködésével.) Önkormányzati együttműködés a cigány nemzetiségi önkormányzattal
A lakhatási feltételek nem kielégítőek sok család esetében	Az önkormányzati bérlakás állomány megőrzése, lehetőség szerint bővítése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Tolna lakosság száma fokozatosan csökken, miközben a 65 év felettek száma fokozatosan nőtt a vizsgált időszakban. A 0-14 éves korosztály létszáma lényegében stagnált. A születések száma ingadozó, az változatlanul igaz, hogy nagyjából 90-100 gyermek születik évente. A halálozások száma is ingadozó volt a vizsgált időszakban, ugyanakkor a vizsgált időszakban nőtt, 2016-ban 149 volt, ami az eddigi legmagasabb szám.

Míg a 2001-es népszámlálás során még nagyjából egyenlő volt a 0-14 éves és a 65 év feletti korosztály létszáma, addig 2012-ben hozzávetőleg 540 fő volt a létszámkülönbség az idősek javára, 2016-ban pedig már 640 körüli. Ez az öregedési indexből is kitűnik, amely 2012-ben 128 százalékos mutatót, 2016-ban már 140 százalékos. Tolna városa tehát **előregedő település**. Mindez elvileg azt jelenti, hogy az idősebbek fokozottabb ellátására van szükség, ugyanakkor a lakosság számához viszonyítva kevesebb gyermek miatt természetesen nem indokolt, hogy a fiatal korosztály kevesebb figyelmet kapjon.

2017-ben 181 **veszélyeztetett kiskorút** tartottak nyilván a városban. E körön belül magatartási okok miatt volt veszélyeztetett 60 fő, környezeti okok miatt 112 fő, egészségügyi okok miatt pedig 9 fő.

Tolnán 270 **hátrányos helyzetű** és 62 **halmozottan hátrányos helyzetű** gyermeket tartottak nyilván. 2017. december 31-én 557 gyermek és 27 fiatal felnőtt, összesen 584 fő részesült rendszeres **gyermekvédelmi kedvezményben**. A kedvezményben részesülő gyermekeket nevelő családok száma 328 volt, ebből a kiskorúakat egyedül nevelő szülők száma 78.

Gyermekek rászorultsága esetén nyújtott **támogatás** évente négy alkalommal adható, családonként legfeljebb 5.000 forint alkalomként, pénzben, vagy utalványban. 2017. évben 553 esetben került megállapításra gyermekek rászorultsága esetén nyújtott települési támogatás 2,765 millió forint összegben. A támogatás kiadása 462 alkalommal utalvány formájában történt.

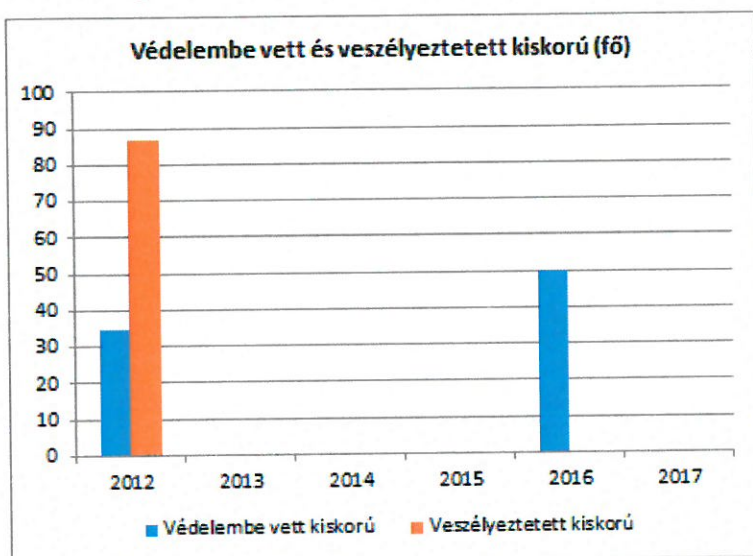
A vonatkozó törvény alapján a települési önkormányzat a **szünidei gyermekétkeztetés** keretében a szülők kérelmére az ebédet a hátrányos helyzetű-, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére ingyenesen biztosítja.

Tolnán bölcsődei ellátásban részesülő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult kiskorút nem tartanak nyilván, az óvoda tagintézményei szünidő alatt is nyitva tartanak, ezért csak az iskolás gyermekek részére nyújtott a város 2017-ben szünidei étkeztetést. Ezt a hátrányos helyzetű kiskorúak esetében 139 fő részére igényelték 2017-ben, a halmozottan hátrányos helyzetűek közül 21 fő részére.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú
gyermek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermek száma december 31-én (TS 3101)
2012	35	87
2013	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	50	n.a.
2017		

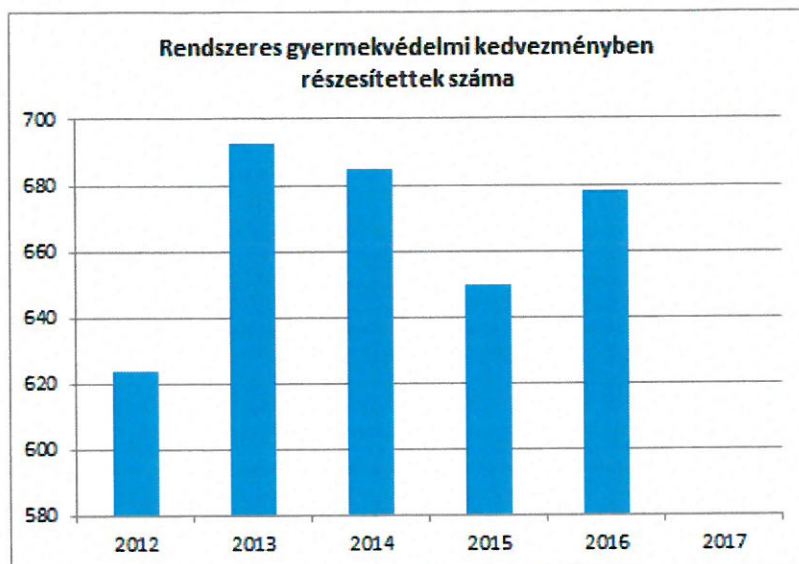
Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi
kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2012	624
2013	693
2014	685
2015	650
2016	678
2017	

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Tolna városában három hivatalos szegregátum terület található, ebből kettő a **mőzsi településrészen**, ahol a lakosság összetétele miatt az egész településhez viszonyítva egyébként is több a hátrányos helyzetű gyermek. Az **1. számú**, a mőzsi Bartók Béla-Széchenyi-Gyöngyvirág-Kölcsey utca által határolt kétsornyi ház magába foglaló szegregátum területen 2015-ben a lakosság közel 30%-a 14 éven aluli volt, ami duplája a városi aránynak. A tömbben rendkívül magas a roma lakosság aránya, ez tovább erősíti a szegregáltságot. A lakóházak között nagyon sok a rossz állapotú épület, a lakások közel egyharmada komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás.

A **2. számú**, a tolnai Határ-Fém-Gém és Gárdonyi utcákra kiterjedő szegregátumban a 14 év alattiak aránya 19%, ami közel másfélszerese a városi mutatóknak. Lakossága vegyes, romák és nem romák egyaránt laknak ott. A szegregátumban található házak nagy részének állaga jó, de vannak leromlott állapotú, gondozatlan épületek is.

A **3. számú** szegregátum területet a mőzsi Szent István, illetve a Temető utca egy-egy része alkotja. A területen sok a leromlott állapotú és elhanyagolt ház (különösen a Temető utcában). A területen többségében romák laknak. A szegregátumban élők korösszetételéről nincs adat, de az ott lakók számának erőteljes növekedése alapján valószínűsíthető, hogy a 14 év alattiak száma jelentős.

A mőzsi iskolások mintegy húsz százaléka a szegregátum területeken lakik. A településen élő sajátos nevelési igényű gyerekeknek pedig legalább 5 százaléka a szegregátumok lakója.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A **védőnői ellátást** évek óta biztosítja a Magyar Állam annak elősegítésére, hogy minden polgára, a lehető legkedvezőbb körülmények között egészségben, biztonságban, szeretetben foganhasson, születhessen és nevelkedhessen.

A védőnők fő célkitűzése az általuk gondozott családok, különösen a **nők, csecsemők, gyermekek, fiatalok** egészségének védelme, megőrzése, fejlesztése. A védőnő feladata, hogy folyamatos megfigyelésre alapozva legfőképpen tanácsadással és egészségneveléssel megelőzze az egészségkárosodások kialakulását. Segítse az egyéneket, közösségeket és az utódnemzedéket zavartalan, harmonikus fejlődésük, az egészséges életvitel kialakítását, felfigyeljen a család életében

bekövetkező kedvező, vagy kedvezőtlen változásokra. Gondozási tevékenységük a család minden tagjára kiterjed, de külön figyelmet fordítanak a várandós anyákra, a gyermekágyasokra és a 0-16 éves korosztályra.

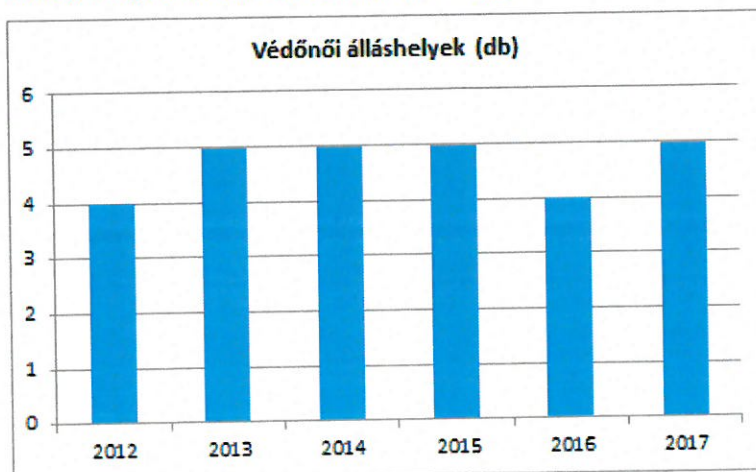
Az **iskolavédőnői** tevékenység a védőnői szolgáltatás egy speciális területe, melynek során a 6-18 évesek egészségének megőrzése, fejlesztése az ahhoz kapcsolódó problémák megelőzése, korai felismerése, kiküszöbölése és gyógyítása történik.

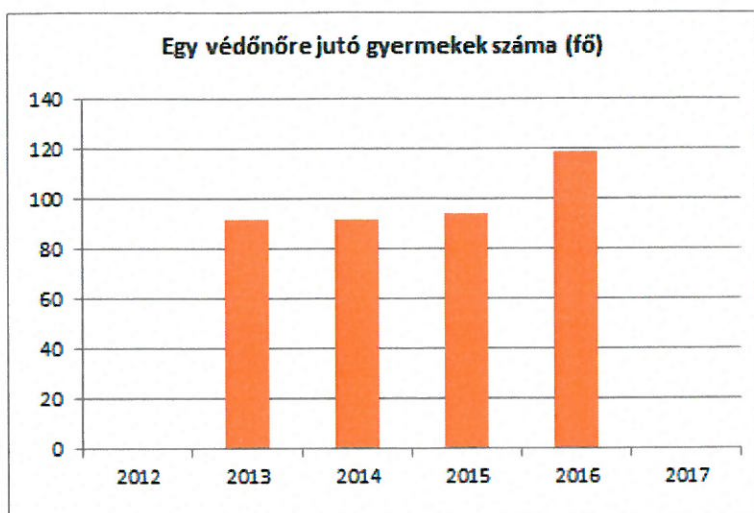
A városban 5 védőnő dolgozik: egy iskola védőnő és négy területi védőnő. 2017-ben 558 családot gondoztak a védőnők. A várandósok száma 39 fő volt, a 0-6 éves gyerekeké 660 fő, a az iskoláskorúaké (6-18 évesek) pedig 1051 fő.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	4	114.
2013	5	92
2014	5	92
2015	5	94
2016	4	119
2017	5	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A városban hosszú évek óta két **gyermekorvos** végezte az ellátást, de 2018 júliusától az 1. számú körzet orvosa nyugdíjba vonult, azóta helyettesítéssel oldják meg a feladatot. Felnőtt háziorvos nem lát el gyermekeket. A gyermekorvosi rendelők a tolnai egészségházban, a város központjában működnek, ez a körülmény a város távolabbi pontjain, így a mözsi településrészen élők számára jelenthet kellemetlenséget, de érdemi problémát nem okoz a gyerekek ellátásában.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekorvosok száma (TS 4601)
2012	1	9713	2029	0	2
2013	1	9683	2025	0	2
2014	1	9656	2013	0	2
2015	1	9614	2036	0	2
2016	1	9532	2038	0	2
2017					

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Tolnán a **gondozásba vett gyerekek** száma összesen 67 fő volt 2017-ben. 31 gyermeket vettek védelembe. Ideiglenes hatályú elhelyezésre 7 fő esetében volt szükség. Nevelésbe 29 főt vettek. A védelembe vétel okai között szerepelt iskolai mulasztás, gyermek magatartása, szülői kötelezettségek mulasztása, higiénés problémák, családon belüli bántalmazás, szenvedélybetegség. Testi elhanyagolást több esetben, lelki elhanyagolást kevesebbszer tapasztaltak a szakemberek. A 2017-es évben Tolnán 5 gyermek esetében került sor az 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzás miatt a védelembe vétel elrendelésére és az iskoláztatási támogatás szüneteltetésére.

A településen 16 családba fogadott gyermek felülvizsgálata ügyében készített környezettanulmányt a Családsegítő Központ.

Ideiglenes elhelyezésre a 2017-es évben 6 gyermek esetében került sor, 1 gyermeket gyermekotthonban helyeztek el, 4 gyermeket nevelőszülőnél, egy gyermeket pedig

hozzátartozónál. Az elhelyezésre a szülők elhanyagoló magatartása, illetve gyermeknek felróható magatartás miatt került sor.

A 2017-es évben a Családsegítő Központ esetmenedzserei 29 tolnai szakellátott gyermek vér szerinti szüleinek gondozását látták el.

A családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozását a törvényben előírt módon látják el. A **gyermek visszahelyezésének elősegítése** érdekében az esetmenedzserek együttműködnek a gyermekvédelmi gyámokkal. A nevelésbe vételt követően, illetve minden felülvizsgálat előtt a gyermekeket a gondozási helyen felkeresik. Rendszeresen tartják a kapcsolatot a vér szerinti szülővel, részükre hivatalos ügyeik intézésében nyújtanak segítséget, illetve életvezetési, mentális tanácsadással segítik elő a gyermek vér szerinti családjába történő visszahelyezését.

Fiatalkorú nem állt pártfogói felügyelet alatt Tolnán 2017-ben.

A fiatalkorú pártfogók által 13 esetben került sor környezettanulmány készítésére. A leggyakrabban előforduló bűncselekmény a lopás, testi sértés. Megelőző pártfogás keretében két gyermekkel álltak kapcsolatban. Szabálysértési eljárás lefolytatására a legtöbb esetben tankötelezettség mulasztás miatt került sor.

A **Család- és Gyermekjóléti Központ** a gyermekek családban nevelkedésének elősegítése, és veszélyeztetettségének megelőzése érdekében **speciális szolgáltatásokat** is biztosít.

Ilyen a Család- és Gyermekjóléti Központban minden héten, pénteken tartott jogi tanácsadás, illetve a kéthetente keddenként négy órában biztosított pszichológiai tanácsadás. Mindkettő ingyenes. A jogi tanácsadást 2017-ben 22 alkalommal vették igénybe, a pszichológiai tanácsadást 58-an.

A családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát a Családi Tűzhely Alapítvánnyal kötött együttműködési megállapodás alapján biztosítják.

A **kapcsolatügyelet** családi konfliktusok esetén segít mediációs (közvetítő) szolgáltatásával. A válások nagy részénél a bíróság a különélő szülőnek megítéli a láthatást, ez azonban nem minden esetben valósul meg. A jogerős ítélet alapján meg nem engedett visszatartás és a feltétel nélküli elengedés között a láthatások gyakorlati megvalósításának rendkívül széles skálája helyezkedik el. A szülő- gyermek közötti kapcsolattartás esetében a cél az, hogy az eset csak akkor kerüljön vissza a hatóságokhoz, ha a kapcsolatügyelet nem hoz megoldást.

Kapcsolatügyeleti szolgáltatással semleges helyet tudnak biztosítani a gyermekkel való találkozáshoz – ha az egyik szülő nem bíz a másikban. Közvetítenek a szülők között, és segítenek olyan egyezséget kötni, amely a szülők és gyermek érdekét egyaránt szolgálja.

Kapcsolatügyeleti szolgáltatás 2017-ben 18 alkalommal történt, mediációra 5 esetben került sor.

Az **utcai és lakótelepi szociális munka** a szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermekek segítésére irányuló tevékenység. Tolnán a település mérete miatt sem jellemzőek az utcán, lakótelepen csapatosan csellengő diákok, illetve pláza sincs, ahol gyülekezhetnének. Ezt a tevékenységet így elsősorban szabadidős programok szervezésével nyújtja a Család- és Gyermekjóléti Központ. A családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából szabadidős programokat szerveznek a Tolnai Háló Közalapítvány bevonásával. Az iskolai szünetekben játszóházat működtetnek, kirándulásokat szerveznek.

A Gyermekjóléti Szolgálat **prevenációs tevékenységét** a Tolnai Háló Közalapítvány támogatásával is végzi. Az alapítvány programjainak szervezésében, lebonyolításában folyamatosan részt vesznek. A programokat a szabadidő hasznos eltöltése, a csellengés, csavargás, unalomból történő bűnelkövetés megelőzése jegyében végzik.

A szolgálat a **kórházi szociális munka** keretében együttműködik a Tolna Megyei Balassa János Kórház kórházi szociális munkásaival.

A tolnai Családsegítő Központ pályázatot nyújtott be „Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése és megvalósítása a Tolnai járásban” címmel, melynek keretében 2017. júliustól egyéni, csoportos és közösségi feladatokat látnak el az érintett iskolákban, óvodákban. A Család- és Gyermekjóléti Központ kötelező feladata a **készenléti ügyelet** biztosítása, amely egy mobil telefonszám hivatali időn túli elérhetőségét jelenti, ahol szakemberek válaszolnak a felmerülő kérdésekre. A szolgáltatást heti váltásban látják el. A készenléti telefonon 2017-ben két hívás volt, egy orvosi ügyelet, egy pedig kapcsolattartás ügyben.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A **Wosinsky Mór Óvoda** öt telephelyen, 17 óvodai csoporttal működik. Az intézmény nevelési, pedagógiai alapelvei közé tartozik, hogy a családokkal szorosan együttműködve segítik elő a **különböző szociális háttérrel rendelkező gyerekek** fejlődését, a másság tiszteletben tartásával. Vallják, hogy a hátrányos, halmozottan hátrányos, illetve cigány gyerekeknek is meg kell adni az esélyt arra, hogy ők is megismerhessék értékeiket, kultúrájukat, meg kell teremteni számukra a beilleszkedés lehetőségét. Az óvoda vállalja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeket nagyobb mértékű **differenciálással**, a nem fogyatékos gyerekekkel együtt, önmagukhoz képest **fejlesztik**. Az óvodák **területileg optimálisan** helyezkednek el a városban, így arányosan biztosítható a gyermekek ellátása. A beiratkozásnál figyelembe veszik a gyerekek lakhelyét. Egyéb igényeket csak ezután tudnak mérlegelni.

A telephelyek közül a **Pitypang óvoda** programjában kiemelt hangsúlyt kap az egyéni eltéréseket toleráló individualizáló nevelés sajátos tevékenységközpont-rendszerben.

Az **Aprajafalva óvoda** programjában hangsúlyos szerepet kap a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése, nagyobb mértékű differenciálással, a nem fogyatékos gyerekekkel együtt a városi fejlesztő csoportban. (testi, érzékszervi, beszéd fogyatékos, autista, pszichés fejlődési zavarai miatt a nevelési-tanulási folyamatban tartósan, súlyosan akadályozott.)

Az enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő **sajátos nevelési igényű** (SNI) gyermeket két gyermekként, a mozgásszervi, érzékszervi, közép súlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy halmozottan fogyatékos gyermeket három gyermekként kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál. A 2018-19-es nevelési év elején az óvodai Intézményegységbe 4 ilyen kisgyermek járt, várhatóan hasonló számban lesznek a következő nevelési évben is.

Az óvodákban sok a **hátrányos helyzetű** gyermek, a 2018-19-es nevelési évben 44 hátrányos helyzetű (HH) és 21 halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) beíratott óvodás volt. (Hat évvel ezelőtt még 146 HH és 62 HHH óvodás volt a városban. A látványos csökkenés azonban nem elsősorban a családok javuló életviszonyainak a következménye, hanem az időközben megváltozott jogszabályi definícióké.)

Az óvodai telephelyek közül az Aprajafalva óvodába jár a legtöbb HHH kisdied (7 fő). Ez elsősorban annak tudható be, hogy ez az óvoda fekszik a mözsi szegregátum területéhez és annak környékéhez a legközelebb, így az ott élő szülők ebbe az intézménybe viszik a gyerekeiket.

A legtöbb HH kisdied a Selyem óvodába jár.

Az óvodába járó 388 gyermek közül a törvényi rendelkezés alapján 350 gyermek volt jogosult az ingyenes étkezésre a 2018-19-es nevelési évben. A Selyem óvodában valamennyi gyermek, a Gesztenyés kertben 72-ből 67, az Aprajafalva óvodában 74-ből 72, a Zöldkertben 46-ből 43, a Pitypang óvodában 129-ből 111 gyermek étkezhet ingyenesen.

Az Aprajafalva óvodában korábban működött egy városi szintű **fejlesztő csoport**. Ebben a csoportban minden fajta fogyatékossgal élő, sajátos nevelési igényű gyereket fogadtak, és azokat a problémás kisdedeket is, akiknek szülei ezt igényelték. Ez az úgynevezett fejlesztő csoport pedagógiai okokból megszüntetésre került, így az SNI-s gyermekeket is a normál csoportokban helyezik el.

Az **óvodák tárgyi feltételeinek** javítására az önkormányzat nagy gondot fordít. 2014-ben adták át a közel 130 milliós uniós pályázati támogatással felújított-kibővített Pitypang óvodát. Négy lépcsőben, 2013-ban kezdődött, 2016-ban fejeződött be a Gesztenyés kert óvodának is helyet adó épület teljes felújítása. 2017-ben az Aprajafalva óvoda fűtéskorszerűsítésére került sor. 2018-ban a mőzsi Zöldkert óvoda energetikai felújítása történt meg. Az önkormányzat 2019-ben is tervez óvodai korszerűsítést.

A Köznevelési Törvény engedélyezi a **2,5 éves gyermekek óvodai felvételét**, így a munkahelyre való visszatérés miatt, illetve a GYED extra életbe lépésével a szülők gyakran jelentkeznek ilyen igénnyel. A városban nincs önkormányzati bölcsőde, a családi napközik szolgáltatásait pedig csak térítés ellenében lehet igénybe venni. Emiatt számos szülő szeretné, ha gyermeke a 3 éves kor előtt kerülne be az óvodai rendszerbe.

Ugyanakkor az utóbbi évek tendenciája, hogy a városban **egyre több az óvodába jelentkező** gyerekek száma. 2016. december 31-én 382 fő volt az óvodai összlétszám, 2017 év végén 399, míg 2018 végén 409 kisded járt óvodába. A növekvő gyermeklétszám miatt immár valamennyi óvoda magas csoportlétszámokkal dolgozik. Hosszú távon, különösen, ha még több lesz az óvodás, a magas csoportlétszámok nem tarthatók. Átmeneti megoldásként szóba jöhet, hogy a Gesztenyés kert Óvoda az udvarában levő Tolnai Civil Házat megkapná használatra. Az épületben tornaszobát lehetne kialakítani, a jelenlegi tornaszobában pedig egy kisebb létszámú csoportot lehetne elindítani.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	5	
Hány településről járnak be a gyermekek	2	
Óvodai férőhelyek száma	430	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	17	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6 órától 17 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ( )	augusztus utolsó hete	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	36	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	36	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	23	0
Kisegítő személyzet	11	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 2501)
2012	n.a.	16	400	1	381	0
2013	n.a.	16	400	5	381	0
2014	n.a.	17	425	5	372	0
2015	n.a.	17	425	5	371	0
2016	n.a.	17	425	5	371	0
2017	n.a.					0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A 2013-ban állami fenntartásba került korábbi önkormányzati fenntartású tolnai **Wosinsky Mór Általános Iskola** és Alapfokú Művészeti Iskola (WMÁI és AMI) a zeneiskolát is ide sorolva hat telephelyen működik, ami erőteljes széttagoltságot jelent. Beiskolázási körzete Tolna teljes közigazgatási területe (illetve a szomszédos Fácánkert község.) A környező településekhez képest Tolnán alacsonyabb a **hátrányos helyzetű (HH)**, illetve **halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) iskolások** száma. A 2018-19-es tanévben a tolnai általános iskolások mintegy 9%-a számított HH-nek, 5,4%-a HHH-nek. Ez az öt évvel ezelőtti adatokhoz képest több, mint 50 százalékos csökkenést jelent. Ám csakúgy, mint az óvodásoknál, jelen esetben sem arról van szó, hogy néhány év alatt ennyit javultak volna az iskolások életkörülményei, a drasztikus csökkenés elsősorban a hátrányos helyzet jogszabályban meghatározott definíciója változásának köszönhető.

A hátrányos helyzetű tanulók telephelyek közötti megoszlása különbözik. Különösen szembetűnő ez a mözsi iskola esetében, ahol csak alsó tagozat működik, tehát jóval kisebb a létszám, mint a Wosinsky anyaintézményben és a Széchenyi tagiskolában. Mégis, a HH diákok több, mint negyede, a HHH tanulóknak pedig 43%-a(!) Mözsön tanul.

Ez összefügg azzal, hogy a városban élő cigányság jelentős része Mözs településrészen lakik. Az aránytalanság viszont a felső tagozatban kiegyenlítődik. Igaz, korábban tapasztalható volt, hogy a mözsi diákok inkább a hozzájuk közelebb levő Wosinsky iskolát választják a felső tagozatban, így ott is egyre több volt a hátrányos helyzetű gyermek. A 2018-19-es tanév adatai azonban ezt nem támasztják alá: míg a Wosinsky iskola felső tagozatán kb. 7 százalékos volt a HH és 4,5%-os a HHH tanulók aránya, addig a Széchenyi felső tagozatán mindkét „kategóriában” 7 százalék körüli. A 2017-ben elvégzett, 2018-ban kiértékelt kompetenciamérés során a Széchenyi tagintézmény 6 osztályos diákjai matematikából és szövegértésből az országos átlagnál gyengébb eredményt értek el. A WMÁI többi, a felmérésben résztvevő osztályának eredménye az országos átlagnak megfelelt.

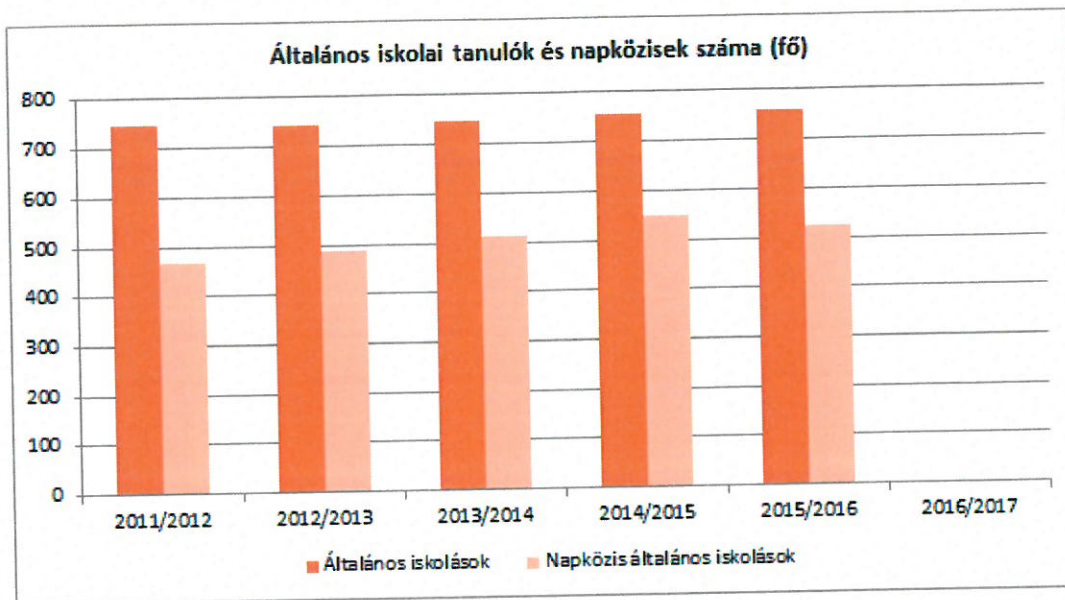
Az egyházi fenntartású, a város központjában fekvő **Szent Mór Katolikus Általános Iskolában** a 2018-19-es tanévben a nyolc évfolyamon 85 diák tanult. Ezen diákok között mindig is jelentős arányban voltak jelen a hátrányos helyzetű gyerekek. A Pécsi Egyházmegye 2019 februárjában úgy döntött, hogy a 2018-19-es tanév végén **bezárja az iskolát**. Ez az intézkedés különösen nehéz helyzetbe hozza az eddig az egyházi iskolában, alacsony létszámú osztályokban tanuló, gyengébb képességű diákokat, akiknek kedvező volt, hogy a kis létszámú tanulócsoportokban jobban figyelembe lehetett venni az egyéni haladási különbségeket. Az állami fenntartású iskolákat is nehéz helyzetbe hozza a döntés, mivel már jelenleg is jellemzően magas létszámú tanulócsoportokban oktatják a gyerekeket, a tolnai intézménybe beiratkozó volt katolikus iskolások pedig tovább **emelik majd az osztálylétszámokat**.

A széttagolt intézményi struktúra több szempontból is kedvezőtlen. Korábban tervezték a felső tagozatok egy helyre, a Bartók utcai épületbe történő összevonását. Ehhez épület átalakításra lenne szükség, az ezzel kapcsolatos korábbi önkormányzati pályázat azonban nem járt sikerrel.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	393	354	747	467	62,5%
2012/2013	393	352	745	488	65,5%
2013/2014	407	339	746	512	68,6%
2014/2015	420	334	754	548	72,7%
2015/2016	421	340	761	524	68,9%
2016/2017			0		#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2011/2012	96
2012/2013	110
2013/2014	105
2014/2015	97
2015/2016	99
2016/2017	

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A **tolnai gimnázium** fenntartását 2016-ban átvette a Pécsi Egyházmegye, azóta Tolnai Szent István Gimnáziumként működik tovább. A gimnáziumban több, mint két évtizede folyik hatosztályos képzés is, emellett a hagyományos négyosztályos képzés is működik. A hatosztályos képzés olyan szempontból hatással van az általános iskolai oktatásra, hogy a hatosztályos gimnáziumba Tolnáról is elsősorban a jobb képességű gyerekek jelentkeznek, így 7-8. osztályban általában romlik a tanulmányi átlag.

A 2018-19-es tanévben a gimnáziumban 5 hátrányos helyzetű és 3 halmozottan hátrányos helyzetű diák tanult.

A gimnázium érettségi átlaga az utóbbi években 4,0 körül mozog. A gimnáziumi tanulók mintegy kétharmada az elmúlt években felsőoktatási képzésben tanult tovább, kisebb része OKJ-s, vagy valamilyen érettségi utáni képzésben vett részt. Elenyésző azok száma, akik érettségi után nem tanulnak tovább. Nincs jelentős különbség a HH-s illetve a HHH-s tanulók továbbtanulási arányát tekintve, hiszen ez a létszám a gimnáziumban eleve alacsony.

A **sajátos nevelési igényű (SNI)** tanulók aránya a WMÁI-ban 5,7 százalék, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM) gyermekeké 14 százalék. Ezek az arányok szinte teljesen megegyeznek az öt évvel ezelőtti adatokkal.

A tolnai iskolákban szegregáló oktatásról nem beszélhetünk. Van azonban olyan feladatellátási hely (Mözs településrész), mely a helyi köznevelési rendszer dinamikájának köszönhetően erős szelektív folyamatokkal néz szembe. Nem felelnek meg a szegregációs jogszabálynak a feladatellátási helyek egymáshoz viszonyított HH, HHH, SNI, BTM arány szempontjából. Ám a településrész sajátossága, hogy magas az itt élő cigányság száma. Tekintettel arra, hogy ezen a feladatellátási helyen a tanulói összetétel **leképezi a fiatal felnőtt lakosság összetételét**, beiskolázási körzetük a mözsi alsó tagozat, természetes, hogy itt magasabb a HH-s, HHH-s tanulók aránya. A megoldás csak a tanulók erőszakos cseréje lenne, akkor viszont a lakóhelye 1 km-es körzetében nem mehetne minden gyermek iskolába.

Megoldás a **méltányos, újszerű, interaktív oktatás**, melyet minden intézmény igyekszik megvalósítani. Felső tagozatban pedig lehetőség szerint arányos elosztás valósul meg a tanulók között.

Sajátos nevelési igényű (SNI) tanulóikat integráltan oktatják, nevelik az iskolák. A 2018/2019-es tanévtől az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is fogadja az iskola, de csak akkor, ha a Szakértői Bizottság integráltan oktathatónak ítéli meg a gyermeket.

A településről csak a súlyosan fogyatékosnak minősített gyerekek járnak speciális iskolába.

Az **SNI-s tanulók** számára gyógypedagógiai **rehabilitációs órákat**, a **BTM-es tanulók** számára **fejlesztő órákat** tartanak. Saját foglalkoztatású pedagógusokkal, gyógypedagógiai munkaközösséggel igyekeznek úrrá lenni a tanulási nehézségeken. Az intézményben két pedagógiai asszisztens is segíti a szakmai munkát. A Wosinsky iskola alsó tagozatában a 2017-18-as tanévben 8 SNI diák vett részt rehabilitáción, 17 fő BTM diák fejlesztésen. Ugyanez a Wosinsky felső tagozatán 14 és 33 fő, a Széchenyi iskolában 7, illetve 35 fő, a mözsi I. István iskolában 8, illetve 9 fő. Összesen 37 SNI és 94 BTM diák részesült rehabilitációban és fejlesztésben a 2017-18-as tanévben.

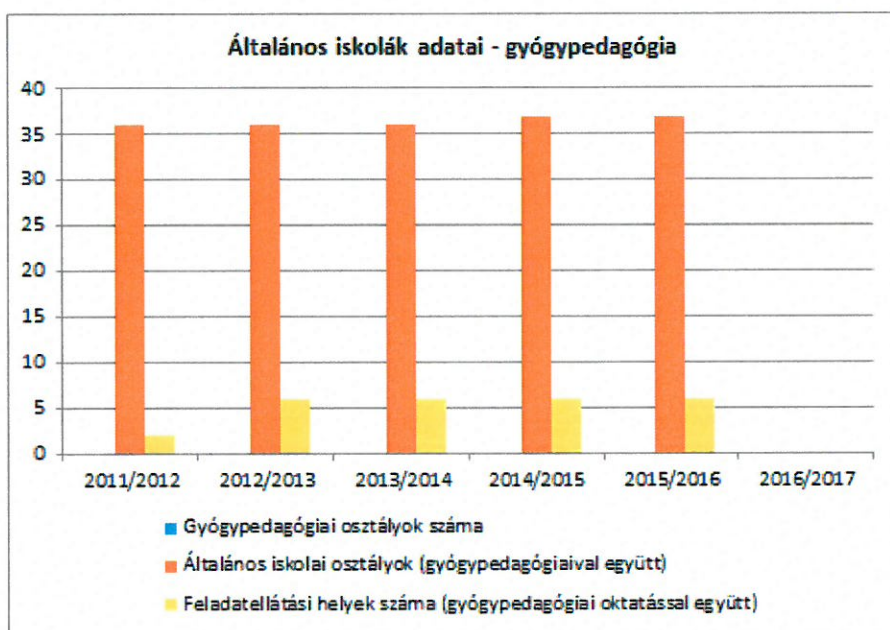
A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére felzárkóztató foglalkozásokat szerveznek matematikából, magyar nyelv és irodalomból, illetve tanulást segítő, felzárkóztató foglalkozásokat is tartanak számukra.

A tanév 2. félévében a félévkor megbukott tanulóknak 1 hónap türelmi idő után kötelező a tanulószoba, ha nem javulnak a tanulmányi eredmények.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2011/2012	0	36	2
2012/2013	0	36	6
2013/2014	0	36	6
2014/2015	0	37	6
2015/2016	0	37	6
2016/2017	0		

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Alapfokú művészetoktatás a tolnai általános iskola művészeti tagintézményében folyik, zeneművészeti ágon. A jogszabályoknak megfelelően, az SNI-s gyemek számára az első művészeti szak elvégzése ingyenes.

A tolnai általános iskolai telephelyeken – a köznevelési törvény előírása alapján is – mindenütt működik **napközi**. Az alsó tagozaton mindegyik diák napközis, felsőbb évfolyamokon fokozatosan csökken a napközis létszám. A szociálisan rászoruló tanulók közül alsóban mindenki, de felsőben is vannak, akik igénybe veszik a napközis foglalkozásokat, hiszen sokuknak otthon nincs lehetősége a másnapi felkészülésre, nincs, aki segítsen nekik a tanulásban. Ezeken a foglalkozásokon lehetőség nyílik a hozott otthoni szociális viszonyok kompenzálására, a hátrányok enyhítésére.

A szakkörök sikeres tevékenységei az iskolának, szinterei a tehetségek kibontakoztatásának, melyek minden tanulónak a rendelkezésére állnak. A **szakköri lehetőségek** igénybevételével a

tanulók jelentős része él. A szakkörre járó gyermekeknek megközelítően a fele a HH-s kategóriába tartozik.

Iskolai **nyári táborozáson** is részt vehetnek a tolnai általános iskolások. A táborozás költsége viszonylag magas, a tolnai önkormányzat a táborozás költségének jelentős részét átvállalja, így hátrányos helyzetű gyerekek is eljuthatnak ilyen programokra.

A hátrányos és halmozottan **hátrányos helyzetű** gyermekek **lemorzsolódásának megelőzését** segíti az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 program, mely 2020-ban zárul, és elsősorban a mözsi feladatellátási helyre fókuszál. Ugyanakkor azt is vizsgálja, hogy ezek a tanulók hogyan tudnak beilleszkedni a felső tagozatba, illetve milyen módszerekkel lehet megelőzni lemorzsolódásukat. Szorgalmazza a jó gyakorlatok átvételét és kiterjesztését intézményi szinten. A tanulók eszkozbővítésben részesülnek, programokban vesznek részt.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a hátrányos helyzetű, szegény családban nevelkedő gyerekek száma	Intézményen keresztül történő segítségnyújtás a hátrányos helyzetű gyerekek számára (óvodai körülmények, balatoni táborozás)
Kevés a játszótér a városban	Játszóterek létrehozása, felújítása
Nem ritka a csellengő gyerekek között az unalomból történő bűnelkövetés	Alternatívát nyújtani a gyerekeknek a hasznos időtöltés eltöltése érdekében (gyermek beszámoló)
Számos gyermek küzd viselkedési problémával, a hátrányos helyzetű gyermekek közül is	A szerény anyagi körülmények között élő családok számára is elérhetővé tenni a szakszerű segítséget (gyermek beszámoló)
Nagyon magas az óvodai csoportok átlagléttszáma	Óvodai csoportszám bővítés (Gesztenyés kert)

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nyilvántartott álláskeresők között a vizsgált időszakban mindegyik évben kevesebb volt a nők száma és aránya, mint a férfiaké. Még úgy is, hogy a 15-64 éves, gazdaságilag aktív korosztályban a nők valamivel népesebb csoportot képviselnek.

A pályakezdő álláskeresők esetében a vizsgált időszak első három évében valamivel kedvezőbb volt a nők helyzete, ám a második két évben valamivel több volt a nő a fiatal munkanélküliek közül.

A 2001-es és a 2011-es népszámlálás adatai szerint is az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező nők létszáma nagyobb a férfiakénál. A közfoglalkoztatásban a nők aránya valamivel nagyobb a férfiakénál. 2018-ban 9 nő és 6 férfi jutott ilyen módon munkához.

A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek csoportjában a vizsgált időszakban nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy melyik nem képviselői vannak kedvezőbb helyzetben. Ebben a csoportban három évben a férfiak, két évben a nők voltak többségben.

Összességében megállapítható, hogy Tolna városában a **munkanélküliség terén a nők helyzete nem kedvezőtlenebb** a férfiakénál.

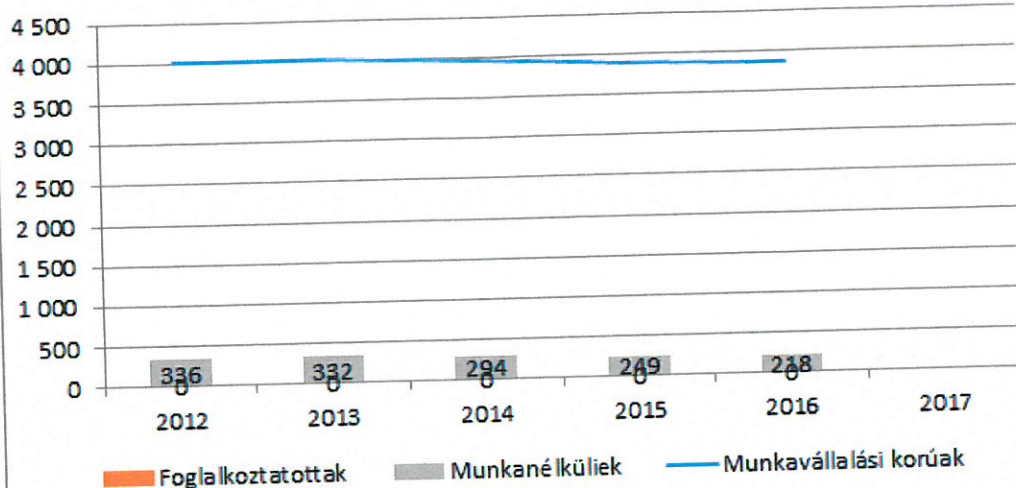
A nők a városban elsősorban az intézményeknél töltenek be vezető pozíciókat, de nagyobb helyi vállalkozások élén is állnak nők. Nő a tolnai polgármesteri hivatal élén álló jegyző, a tolnai gimnázium, az állami és az egyházi általános iskola, az óvoda és a Családsegítő Központ vezetője is. A városban működő húsz legtöbb helyi adót befizető vállalkozás közül ötöt irányít nő.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

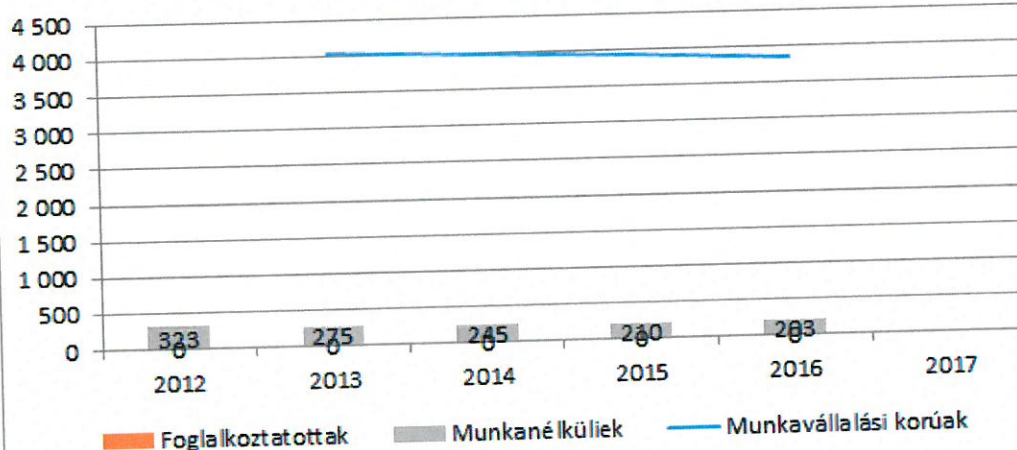
Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	4 018		n.a.	n.a.	336	323
2013	4 002	4 033	n.a.	n.a.	332	275
2014	3 960	3 986	n.a.	n.a.	294	245
2015	3 900	3 930	n.a.	n.a.	249	210
2016	3 874	3 861	n.a.	n.a.	218	203
2017						

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

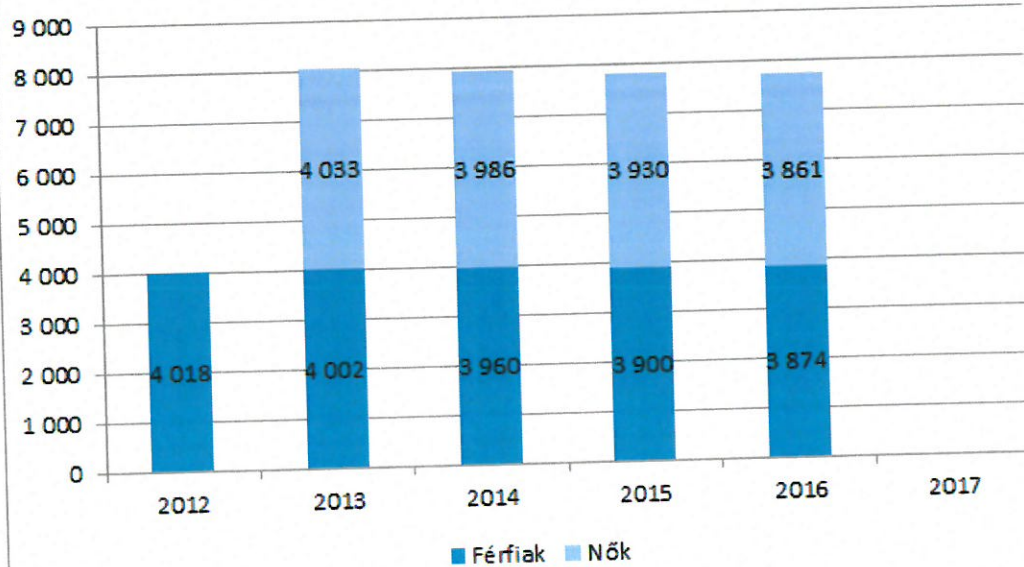
Férfiak foglalkoztatási helyzete (fő)

Nők foglalkoztatási helyzete (fő)

Munkavállalási korúak száma (fő)

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

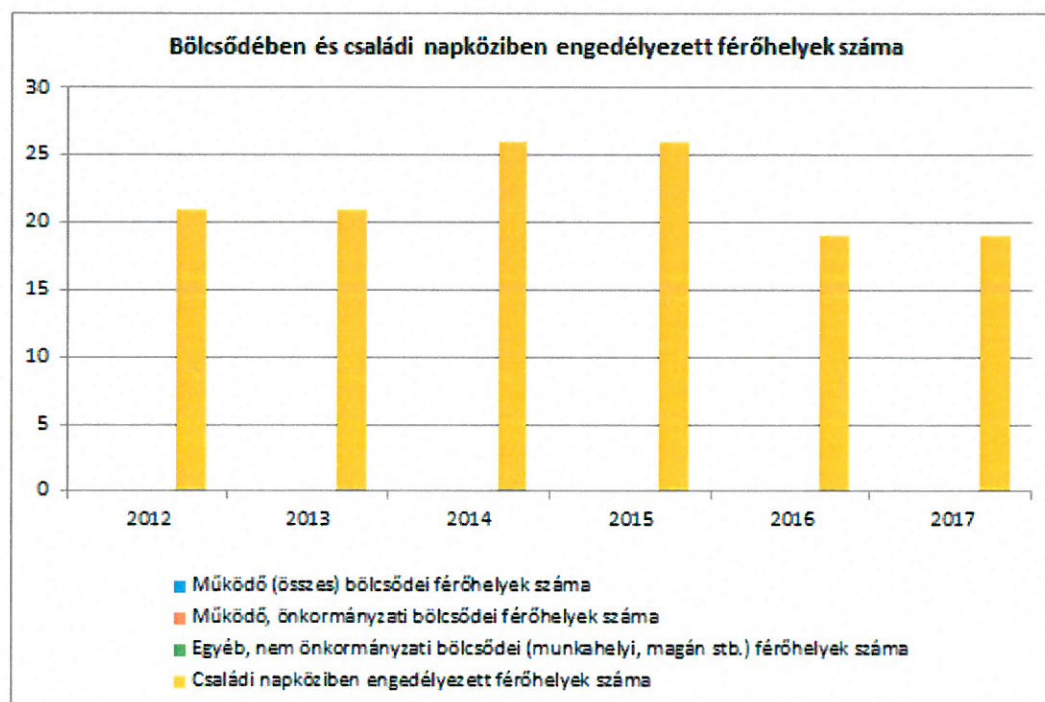
A településen az 1990-es évek elejétől nem működik bölcsődei szolgáltatás. Ennek szerepét részlegesen családi napközik, majd 2017-től **családi bölcsődék** vették át. A városban a Törpi Tanya Alapítvány és a Csodavár Egyesület működtet összesen három családi bölcsődét, összesen 19 férőhellyel. A város közvetlenül a családi bölcsődét igénybe vevő szülőket támogatja, a ténylegesen igénybe vett szolgáltatás alapján, összesen évi mintegy 4 millió forinttal.

A Tolnai Nő-Köz-Pont **napközbeni gyermekfelügyeletet** biztosít a Tolnai Család- és Karrier Pont (CSAK Pont) nyitvatartási ideje alatt, hétfőtől péntekig, 8-tól 12 óráig.

4.3.4. számú táblázat - Bölcsődében és családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Egyéb, nem önkormányzati bölcsődei (munkahelyi, magán stb.) férőhelyek száma	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én) (TS 4901)
2012	0	0	0	21
2013	0	0	0	21
2014	0	0	0	26
2015	0	0	0	26
2016	0	0	0	19
2017	0	0	0	19

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, az anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben levő várandós anyákra, gyermekágyasokra fokozott figyelmet fordítanak. A gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását, például családlátogatások során már várandós korban megkezdik.

A gyermekjóléti szolgálat a várandós anyáknak hivatalos ügyeik intézésében és életvezetési tanácsadásban nyújt segítséget. Szükség szerint természetbeni adományokkal segítik a családgondozók a kismamát, lehetőség szerint anyaotthoni elhelyezésről tudnak gondoskodni..

A védőnők jelzéseiket a részükre előírt esetészlelő lapon teszik meg. A formanyomtatvány esetviszajelző részén küldi vissza a családgondozó az esettel kapcsolatos tájékoztatását. **Fiatalkorú kismamánál** a családsegítők a gyámhatóság felé is jelzéssel élnek a szükséges intézkedések megtétele céljából (méhmagzat gondnok, gyám kirendelése).

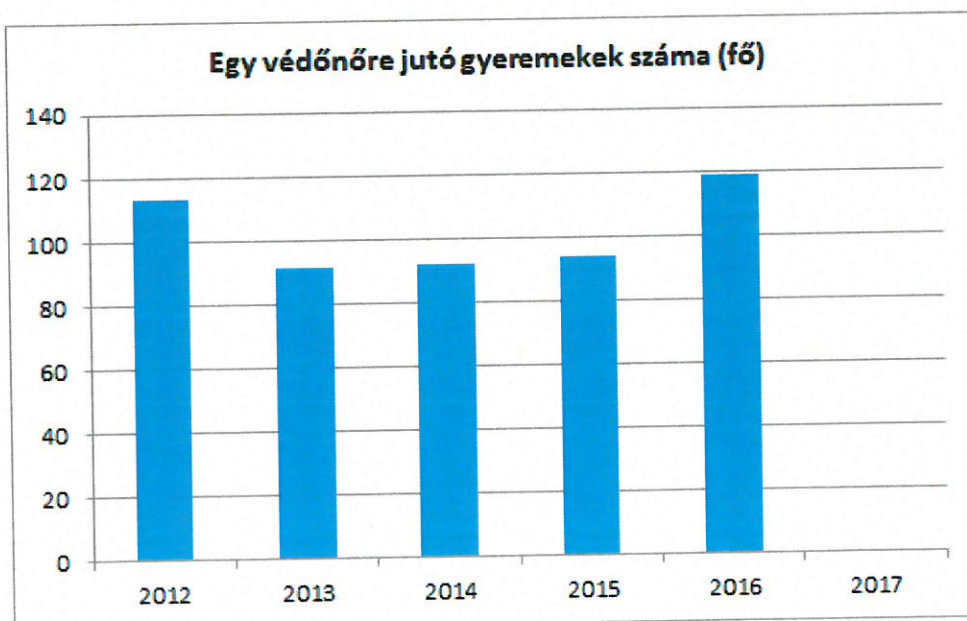
Kiskorú anya miatti intézkedés 2017-ben 1 esetben történt. Várandós anya válsághelyzete miatt 2 esetben történt intézkedés. (ideiglenes hatályú elhelyezésre javaslatétel, alapellátásban történő családsegítés)

Családok Átmeneti Otthonában való elhelyezésre nem került sor.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	4	454	114
2013	5	458	92
2014	5	462	92
2015	5	470	94
2016	4	477	119
2017			#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Családon belüli erőszak esetén a rendőrség által bevezetett adatlapos jelzési rendszer alapján a Családsegítő Központ felveszi a családdal a kapcsolatot és megteszi a szükséges intézkedéseket. 2017-ben Tolnán 9 esetben élt jelzéssel a rendőrség a Családsegítő Központ felé, mindez 7 családot érintett. A jelzett esetek közül három családban volt gyermek. A jelzéseket követően alapellátás elrendelésére, pszichológiai tanácsadáson való részvételre került sor. Családon belüli erőszak miatt történt jelzés esetén minden esetben tájékoztatják a Hatósági és Gyámügyi Osztályt a megtett intézkedésekről.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások közé tartoznak a Családsegítő Központ szolgáltatásai (jogi tanácsadás, pszichológiai tanácsadás, készenléti telefon, ami a nap 24 órájában hívható), a Családok Átmeneti Otthona, a Hajléktalanszálló igénybevétele. (A Családok Átmeneti Otthonát és a Hajléktalanszállót a Családsegítő Központ csak közvetíteni tudja, az nem a Központ szolgáltatása.) A Szekszárdi Családok Átmeneti otthonával a Családsegítő Központnak együttműködési megállapodása van 2018. január óta, illetve rendelkezésre áll az **Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat**, amelynek révén az érintettek biztonsága érdekében anonim elhelyezést lehet igénybe venni.

A város 50 kilométeres körzetén belül Szekszárdon működik Családok Átmeneti Otthona, ahová – elsősorban családon belüli erőszak miatt – a krízishelyzetbe került anyát gyermekével együtt el tudják helyezni.

Tolnán sem önkormányzati, sem más fenntartású **anyaothton** nem működik, de környékbeli településeken megoldható az anyaothtoni elhelyezés. A városban évente jellemzően 0-5 olyan eset fordul elő, amikor szükség van ilyen segítségre.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A város képviselő-testületében hagyományosan többségben vannak a férfiak, de a testületnek mindig is voltak nő tagjai. A 2010-2014-es ciklusban a 11 tagú döntéshozói grémiumban a nyolc férfi mellett 3 nő volt. Egyikük az egyik alpolgármesteri tisztelet viselte, majd a polgármester halála után ügyvezető polgármesterként irányította a várost. Az egyik bizottság elnöke ugyancsak egy hölgy képviselő volt.

A 2014-19-es ciklusban nőt választottak polgármesterré, az egyik alpolgármester elhunytja után pedig azt a posztot szintén egy hölgy képviselő tölti be.

A német, illetve a roma nemzetiségi önkormányzat képviselő-testületében egyaránt 2-2 nő foglal helyet, a német önkormányzat elnöke is hölgy.

A civil szervezetek, alapítványok vezetőinek közel fele nő (26). A három önkormányzati alapítvány kuratóriumainak elnökei közül kettő tartozik a „szebbik nemhez”.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A gyermekgondozási ellátásban részesülő, vagy abból visszatérő munkanélküli nők foglalkoztatása az egyik jelentős probléma Tolna városában is. Ugyancsak gyakran jelent gondot a női munkavállalók számára a munka és magánélet összehangolása, különösen a pályakezdő fiatalok, kisgyermekes, vagy fogyatékos gyermeket nevelő, esetleg idős hozzátartozót gondozó nők esetében. Egy helyi felmérésben a megkérdezett nők 93 százaléka nehéznek tartotta a munka és

magánélet összeegyeztetését. A felmérésből az is kiderült, hogy különféle helyi szolgáltatások elérése sem feltétlenül megfelelő. A megkérdezettek többsége csak a kereskedelmi egységek és a közösségek elérhetőségével volt elégedett, az óvodai-iskolai nyitvatartással, az önképzési lehetőségekkel, a bankok nyitvatartásával és az általános ügyintézés lehetőségeivel nem.

2018-ban a Tolnai Polgármesteri Hivatal, illetve az Együtt Európáért Alapítvány és a Magyar Női Unió Egyesület konzorciumában elindított Térségi Családbarát Nő-Köz-Pont Tolnán és a Tolnai járásban című pályázati projekt keretében olyan szolgáltatásokat valósítanak meg, amelyek a család és a munka összeegyeztethetőségét segítik, az atipikus foglalkoztatási formák elterjesztésével, a munkavállalók képzésével, a az ügyintézés, álláskeresés, képzés ideje alatt a gyermekelhelyezés megkönnyítésével. A projekt keretében létrehozták a Tolnai Család- és Karrierpontot. A 2021-ben záruló projekttől azt várják, hogy csökken az elvándorlás, nő a gyermekvállalási hajlandóság, javul a családok anyagi és mentálhigiénés helyzete, javul a kisgyermekes anyák társadalmi presztízse.

A helyi nagycsaládos egyesület fontos segítséget nyújt a (több)gyermekes nőknek, anyáknak, elsősorban a civil szervezet közösségi programjai, illetve adományozásai révén.

A Tolnai Kulturális Központban, mind Tolnán, mind Mőzsön rendszeresen tartanak zenés, játékos fejlesztő programokat kisgyermekes anyák és gyermekeik részére.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Sok kisgyermekes anya számára nehézséget jelent a hivatás és a család összehangolása	A munkahely és a magánélet összeegyeztethetőségét segítő szolgáltatások biztosítása
Sok esetben problémát jelent a gyermekszülés után a munkaerőpiacra visszatérő nők foglalkoztatása	A 0-3 éves kisgyermekek napközbeni felügyeletének biztosítása
Nem érvényesül a női egyenjogúság elve számos területen	A nők társadalmi szerepével kapcsolatos sztereotip nézetek megváltoztatása
A családon belüli erőszak változatlanul jelen van, a hivatalosan dokumentált esetek mellett látens módon is	A családon belüli erőszak lehetséges áldozatainak felvilágosítása, szemléletformálás

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A város lakosságának közel 28 százaléka tartozott a 60 év feletti korosztályhoz 2016-ban. A 65 év felettiak pedig az összlakosság több, mint 19 százalékát tették ki. Az adatokból megállapítható, hogy Tolna összlakosságszáma az utóbbi években fokozatosan csökken, miközben a 60, illetve 65 év felettiak száma növekszik. A halálozások száma évente ingadozik, ugyanakkor az utóbbi években tendenciájában nő. 2016-ban 149-en hunytak el a városban.

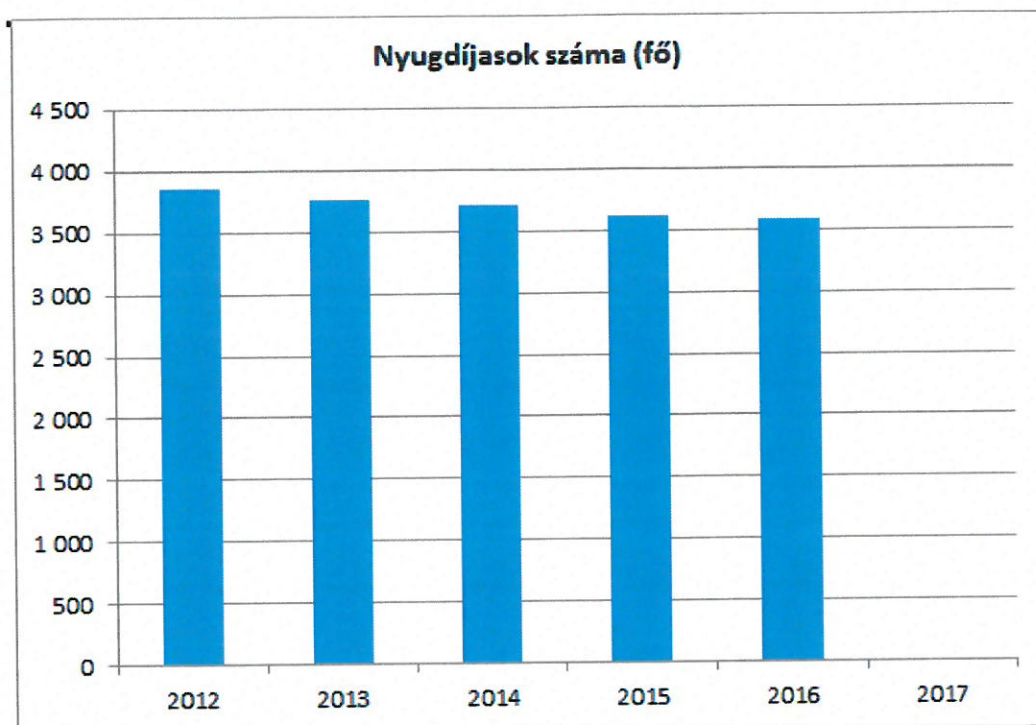
Míg a 2001-es népszámlálás során még nagyjából egyenlő volt a 0–14 éves és a 65 év feletti korosztály létszáma, addig 2012-ben több, mint ötszáz, 2016-ban már több, mint hatszáz fő volt a létszámkülönbség az idősek javára. Ez az öregedési indexből is kitűnik, amely 2012-ben még 133 százalékot mutatott, 2016-ban pedig 140 százalékot. Változatlanul igaz tehát a megállapítás, amely szerint Tolna **előregedő település**.

Az idős korosztályban a nemek aránya változik a kor előre haladtával. A 18-59 éves korosztályban 2016-ban nagyjából azonos volt a férfiak és a nők aránya. A 60-64 éves korosztályban 54-46 százalékos volt az arány a nők javára, míg a 65 év felettiéknél már 60-40 százalék volt a megoszlás. Az idősek évről évre növekvő aránya miatt a városnak értelemszerűen egyre inkább fokozott figyelmet kell fordítania erre a több tekintetben kiszolgáltatott helyzetben levő korosztályra is.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	1575	2289	3 864
2013	1510	2256	3 766
2014	1492	2229	3 721
2015	1429	2181	3 610
2016	1412	2167	3 579
2017			0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A KSH adatai szerint 2017. év elején az **öregségi nyugdíj** átlagos összege 123.725 forint volt országosan, míg a dél-dunántúli régióban, ahová Tolna is tartozik, 118.451 forint. Az érintettek döntő többsége (93 százalék) a nyugdíjkorhatár elérésével lett öregségi nyugdíjas, számuk az előző évhez képest nőtt. Ugyanakkor nőtt azoknak a nőknek a száma is, akik a 40 éves jogosultsági időt elérve éltek a korhatár előtti nyugdíjba vonulás lehetőségével.

Abban, hogy a nyugdíjba vonulók többsége a nyugdíjkorhatár elérésével válik öregségi nyugdíjassá, az is szerepet játszott, hogy a **korengedményes nyugdíjazási** formák köre - a nők 40 év munkaviszony utáni nyugdíjjogosultságát leszámítva - jelentősen **szűkült**.

A magyar **nyugdíjak vásárlóereje** az EU-átlag alatt van, a tagállami rangsor utolsó harmadának elején.

A szegénységi mutatók alapján az is látszik, hogy a nyugdíjasok a **szegénység által legkevésbé érintett** csoportok közé tartoznak: míg a relatív jövedelmi szegénység a társadalom 13 százalékát érintette 2016-ban, addig a nyugdíjasoknak „csak” 9,1 százalékát. (Itt azonban érdemes megjegyezni, hogy a ráta 2013-ban még 4,8 százalékon állt és azóta folyamatosan emelkedik, 2015-ben elérve a 7,1 százalékot. Innen ugrott a „csak” 9,1 százalékra.) A szegénység vagy társadalmi kirekesztettség kockázatának a nyugdíjasoknak 19 százaléka, az egész társadalomnak pedig több mint negyede volt kitéve 2016-ban.

A statisztikai hivatal kiadványa megemlíti, hogy 2016-ban - az infláció tervezett mértékével számolva - 1,6 százalékos nyugdíjemelést hajtott végre, ugyanakkor a nyugdíjas fogyasztóiár-index 0,6 százalékkal emelkedett 2015-höz képest. Ezek következtében a **nyugdíjak reálértéke** 2016-ban az előző évhez képest 1 százalékkal emelkedett.

Ugyanakkor az is kiderül a statisztikai hivatal adataiból, hogy 2013-ban a nyugdíjak reálértékének emelkedése meghaladta a kereseteket, azóta viszont évről évre alatta marad - 2016-ban már 6,4 százalékpont volt a különbség.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

A társadalom előregedése egyre nagyobb kihívást jelent. Az öregedő társadalom problémájának kezelése különösen a nyugdíjrendszer fenntartása miatt vált sürgető problémává, az **aktív munkával eltöltött életszakasz meghosszabbítása** pedig kiemelten fontos feladattá, egész Európában.

Miután Magyarországon is egyre több területen alakult ki munkaerőhiány, ennek következtében az idősebb, nyugdíjas korosztály foglalkoztatása is kívánatosná vált. Az utóbbi néhány évben – a korábbi, a nyugdíjasok foglalkoztatását nem egy területen kifejezetten tiltó szabályozással szemben – több jogszabály született, amelyek **elősegítették a nyugdíjasok foglalkoztatását**, mivel a nyugdíjasokra is nagy szükség van a munkaerőpiacon.

2019-ben kimondottan vonzóvá vált mind a nyugdíjas munkavállalók, mind a munkáltatók számára a nyugdíjasok foglalkoztatása. Ez alapvetően háromféle módon történhet: nyugdíjas munkavállaló munkaviszonyban történő foglalkoztatása (a nők kedvezményes nyugdíjában részesülők is ebbe a kategóriába tartoznak); közérdekű nyugdíjas szövetkezetben való foglalkoztatás; illetve a nyugdíjas dolgozhat kiegészítő tevékenységet folytató vállalkozóként is. Mindhárom lehetőség különféle adó- és járulék előnyöket kínál a munkavállalók és a munkaadók számára egyaránt.

Jelen helyzetben lényegében megállapítható, hogy a **nyugdíjasokon múlik**: akarnak-e még dolgozni, vagy sem, a lehetőség biztosított erre. A nyugdíjas munkavégzés legfőbb akadálya az egészségi állapot, vagy a családi körülmények.

Az emberek többsége ezzel együtt változatlanul minél előbb nyugdíjba szeretne vonulni, és a nyugdíjas éveiben nem szeretne dolgozni.

A tolnai foglalkoztatottsági adatok alapján megállapítható, hogy az elmúlt években a regisztrált munkanélküliek között feltűnően **nagy számba kerültek az 59 év feletti**. Míg 2013-ban 11 fő volt az 59 év feletti regisztrált munkanélküliek száma, akik az összes álláskereső nem egészen 2 százalékát tették ki, addig 2017-ben 43 fő 59 év feletti munkanélkülit tartottak nyilván, ez az összes álláskereső több, mint 14 %-a. Ugyanakkor az **50-59 éves** korosztályban erőteljesebben **csökkent** a munkanélküliek aránya ebben a korosztályban, mint a teljes lakosságban mért ráta: 2013-ban közel 22 százalék volt, míg 2017-ben 17,8%.

A közfoglalkoztatás számai alapján 2018-ban a 14 közfoglalkoztatott közül 2 fő volt 55 év feletti.

Az 50 feletti munkavállalók **elhelyezkedési esélyei rosszabbak** a fiatalabb korosztályokénál. Ehhez hozzájárulhat, hogy az idősebb munkavállaló nem megfelelően képzett, vagy éppen ellenkezőleg, túlképzett egy adott állás betöltéséhez. Az idősebb generációhoz tartozók emellett általában kevésbé rugalmasak, kevesebben beszélnek idegen nyelveket, informatikai ismereteik is általában korlátozottabbak, mint a fiatalabbaké. Ugyanakkor előnyeik is vannak az idős munkavállalók foglalkoztatásának, hiszen nagyon sokan közülük nagy tapasztalattal rendelkeznek, komoly tudás birtokában vannak, jelenleg pedig anyagilag is megéri őket foglalkoztatniuk a munkaadóknak.

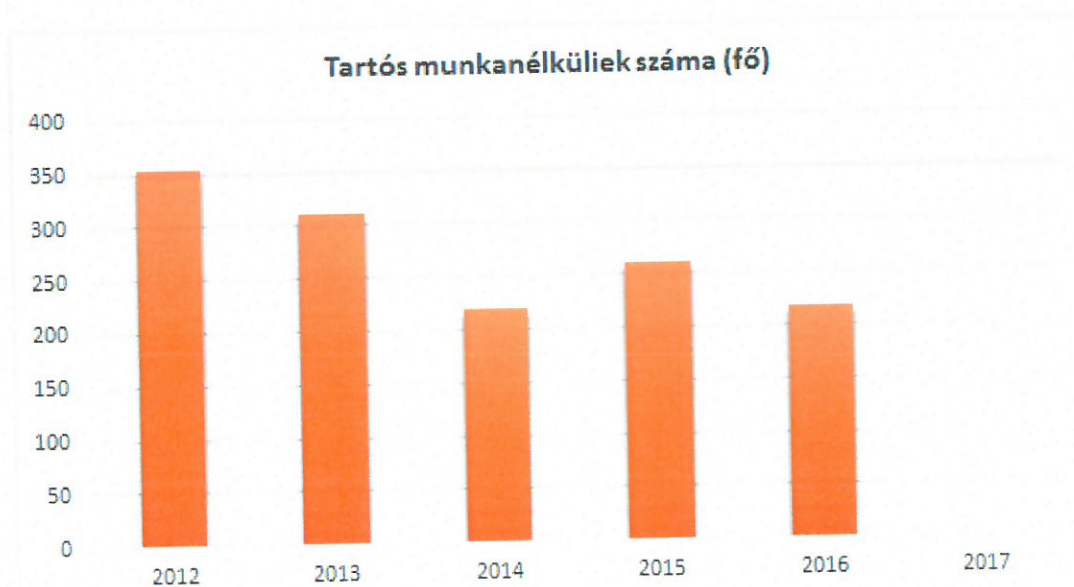
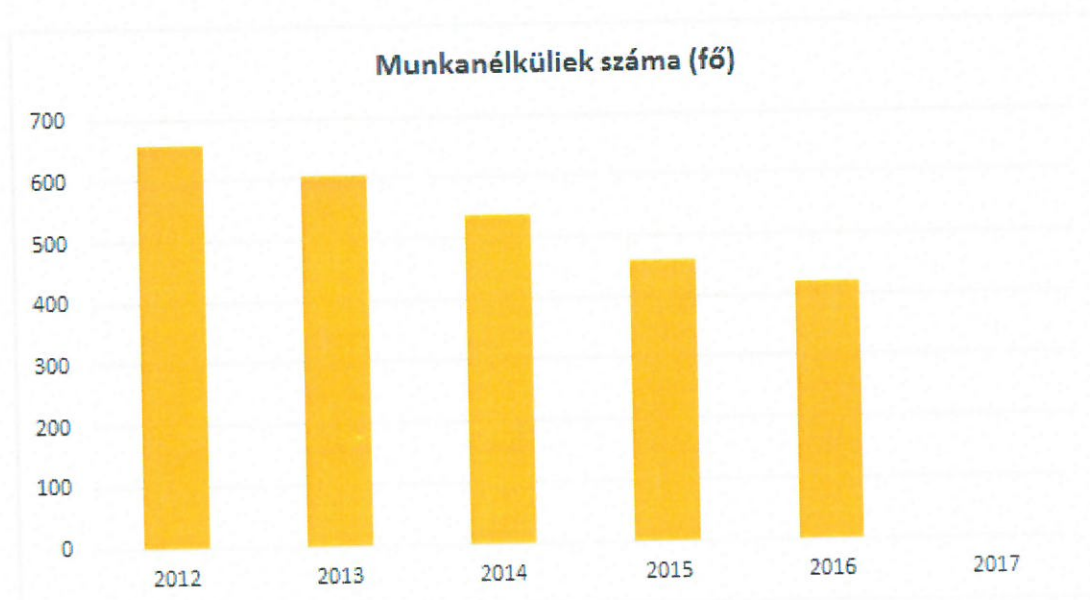
A munkáltatók természetesen nem jelölhetnek meg külön igényt az általuk alkalmazni kívánt munkavállalók életkorára sem. Ezzel együtt a városban is minden bizonnyal előfordul **hátrányos megkülönböztetés** a foglalkoztatás területén az idősebb munkavállalók kárára, viszont ezzel kapcsolatban hivatalos adat nem áll rendelkezésre.

A munkaügyi központnak jelenleg nincs kifejezetten az idős munkavállalókat célzó támogatási programja. Ugyanakkor az idősek **kiemelt célcsoportnak** számítanak, ami önmagában előnyt jelent, hiszen a munkaügyi szervek kiemelt figyelmet fordítanak ennek a korcsoportnak a problémáira.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	659	77	12%	353		0%
2013	607	87	14%	310		0%
2014	539	80	15%	220		0%
2015	459	86	19%	260		0%
2016	421	83	20%	217		0%
2017	0	68	#ZÉRÓOSZTÓ!	0		#ZÉRÓOSZTÓ!

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A Családsegítő Központ **házi segítségnyújtást** biztosít az önálló életvitel fenntartása, az elmagányosodás következményeinek megelőzése érdekében az ellátást igénylő lakásán, lakókörnyezetében.

A házi gondozó segítséget nyújt ahhoz, hogy az ellátást igénylő hozzájusson a szükséglete szerinti fizikai, mentális, szociális ellátáshoz saját környezetében életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, a meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével. 2016. január 1-jétől a házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy/és személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést; a háztartási tevékenységben való közreműködést; a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást; szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását; a gondozási és ápolási feladatok elvégzését.

A szolgáltatás iránti kérelem alapján szakképzett gondozónő végzi el az igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát. A gondozási szükséglet vizsgálata keretében meg kell állapítani azt, hogy az ellátást igénylő esetében szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt, valamint a napi gondozási szükséglet mértékét. A megállapított gondozási szükségletet a működést engedélyező szerv felülvizsgálhatja és módosíthatja.

A házi segítségnyújtáson belül szociális gondozásban 15, szociális segítségben 9 fő részesült a városban 2017-ben.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** célja, hogy a szociálisan rászoruló idős emberek részére megfelelő ellátást nyújtson, biztosítsa a biztonságos életvitel feltételeit. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében történik a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a **segélyhívó készülék** megfelelő használatára képes 65 év feletti időskorúak vagy betegek, fogyatékosok részére a felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából ellátás nyújtása.

Fontos, hogy a kliensek minél hosszabb ideig képesek legyenek – részben önállóan –, az otthonunkban elvárható minőségű módon élni.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretein belül biztosítják az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozó helyszínen történő haladéktalan megjelenését, a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét. Szükség esetén további, az egészségügyi és szociális alap- és szakellátás körébe tartozó ellátás kezdeményezését. Azonnali intézkedés okául szolgáló probléma alatt különböző **krízis helyzeteket** értenek, elsősorban balesetet, pszichés és szomatikus problémákat, valamint egyéb veszélyhelyzetek elhárítását, megelőzését. Az intézkedés – a közvetlen vészhelyzet elhárításán felül – krízishelyzetből származó olyan tevékenységek körét is magában foglalja, amelyek a gondozott megszokott életvitelének fenntartását szolgálják.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban 2017-ben 48 fő részesült. A városban összesen **39 riasztás** volt, 25 esetben nyújtottak segítséget a gondozónők, 14 esetben téves riasztás történt. A segélyhívások főbb okai: elesés, rosszullet, magas vérnyomás, gyomor és bél panaszok voltak. Az esetek megoldására több esetben kellett orvost, ügyeletet hívni, 3 esetben mentő illetve rendőrség hívására is szükség volt. A többi esetben gondozás, folyadékpótlás, pelenkacsere, gyógyszeradás orvosolta a problémát.

A **nappali ellátás** az idősek, a rászorultak fizikai, mentális ellátását biztosítja, otthonosan kialakított környezetben, a tolnai, illetve a mözsi **idősek klubjában**. Támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes idősek napközbeni gondozására szolgál, és igyekszik pótolni a hiányzó családi gondoskodást.

Ez a gondozási forma elsősorban azoknak való, akik megőrizték járó és tájékozódó képességüket, el tudnak járni az idősek klubjába és onnan haza.

Tolnán 25 fő, Mözsön 10 fő az idősek klubja tagjainak száma.

A Családsegítő Központ idősek klubjainak küldetése a minőségi gondoskodás, gondozás, ápolás, a családi légkör és a szociális igazságosság megvalósítása. Az emberi méltóság tiszteletén alapuló szeretetteljes fizikai, pszichikai, érzelmi, szociális **gondozást** biztosítanak a hozzájuk fordulóknak az állapotukban elérhető legjobb **életminőség** elérése érdekében. A szakmai színvonal javítása érdekében a klub tagjait bevonják a gondozónők az intézmény mindennapjainak életébe, megkérdezik véleményüket az ellátásról, a bánásmódról, a programokról, az elvárásaikról.

A klubok jól megközelíthető helyen találhatóak. Az épületek **akadálymentesítése** teljes körű. Valamennyi klub rendelkezik a közösségi együttlétre, személyi tisztálkodásra, személyes ruházat tisztítására, valamint az étel melegítésére, tálalására és elfogyasztására alkalmas helyiséggel, eszközökkel, nemeként elkülönített WC és mosdóhelyiséggel.

Az intézmények heti öt napos nyitva tartással működnek, 7.30-tól 15.30-ig.

A klubok biztosítják a **szabadidős programok** szervezését is, szükség szerint az egészségügyi alapellátáshoz való hozzájutás segítségét, hivatalos ügyek intézésének segítségét, személyes ruházat tisztításának lehetőségét, a személyi tisztálkodás biztosítását, mentális gondozást, az életvitelre vonatkozó tanácsadást, **életvezetés segítségét**.

A nevezetes ünnepekről való megemlékezést Tolnán és Mözsön az általános iskolák közreműködésével oldják meg. A karácsonyi ünnepségre, anyák napjára, idősek napjára műsorral és ajándékokkal készülnek a gyerekek.

A Tolnai Idősek Klubja felújítására Tolna város uniós pályázatot nyújtott be. Az elnyert támogatás segítségével a beruházás 2018 őszén megvalósult, a fejlesztés eredményeképpen jelentősen korszerűbbé, kényelmesebbé vált az idősek klubja.

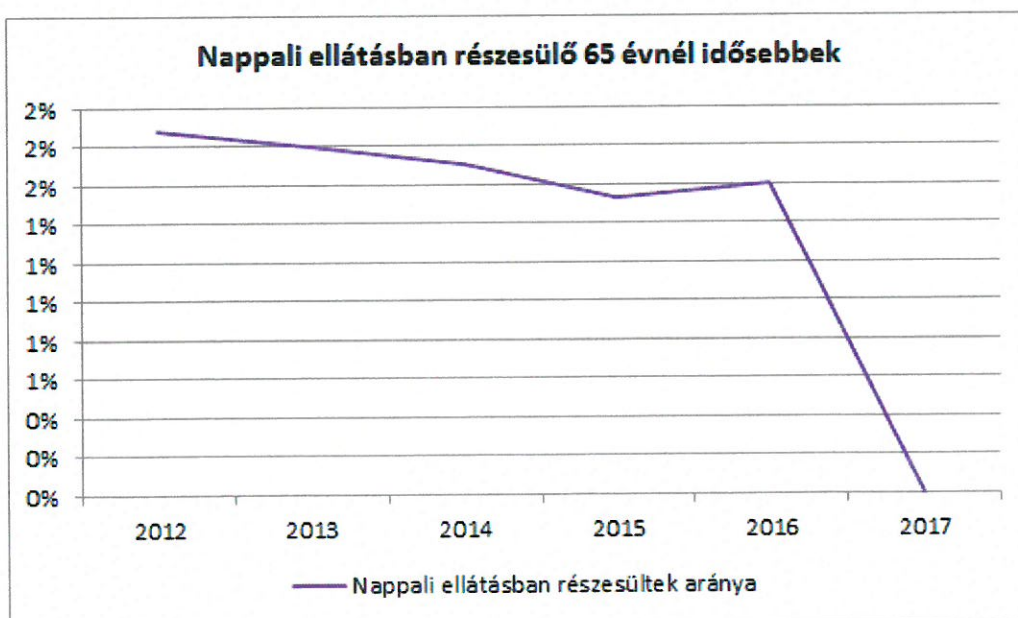
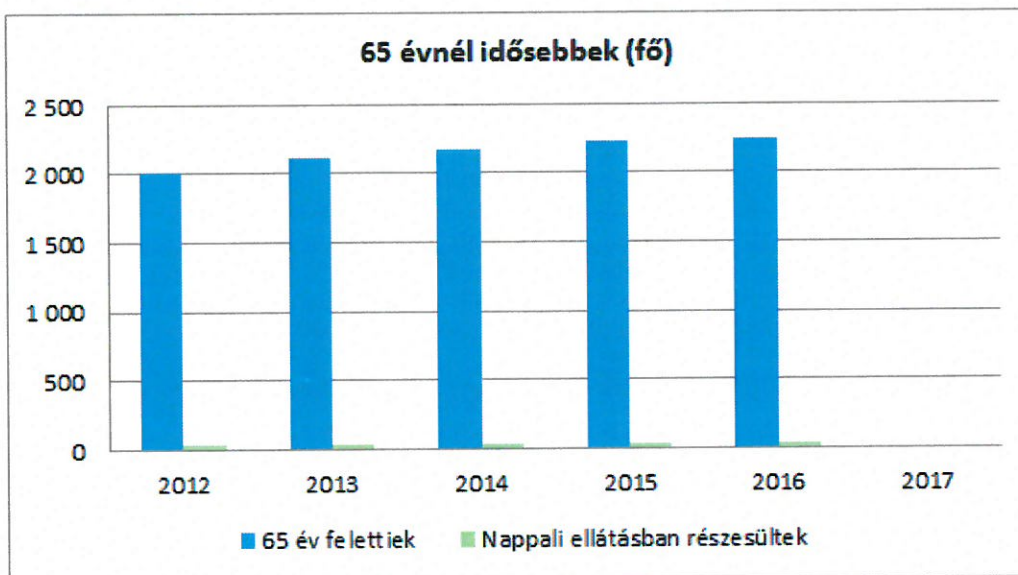
Az étkeztetés keretén belül **napi egyszeri meleg ételt** kapnak, azok a **szociálisan rászorultak**, akik koruk, szociális körülményeik, egészségi állapotuk miatt önmaguknak illetve önmaguk és eltartottjaik részére tartósan, vagy átmeneti jelleggel nem képesek ezt biztosítani. A 2017. évben Tolnán és Mözsön 78 fő vette igénybe napi szinten ezt a szolgáltatást.

Lehetőség van az ebéd elvitelére, Tolnán az Alimentál étteremből, Mözsön az Idősek Klubjából. Helyben történő fogyasztással az idősek klubjaiban, valamint otthoni elfogyasztásra, melynek kiszállításáról az önkormányzat gondoskodik.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idős korúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő idős korúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	2 016	38	1,88%
2013	2 112	38	1,80%
2014	2 168	37	1,71%
2015	2 228	34	1,53%
2016	2 247	36	1,60%
2017	0		#ZÉRÓOSZTÓ!

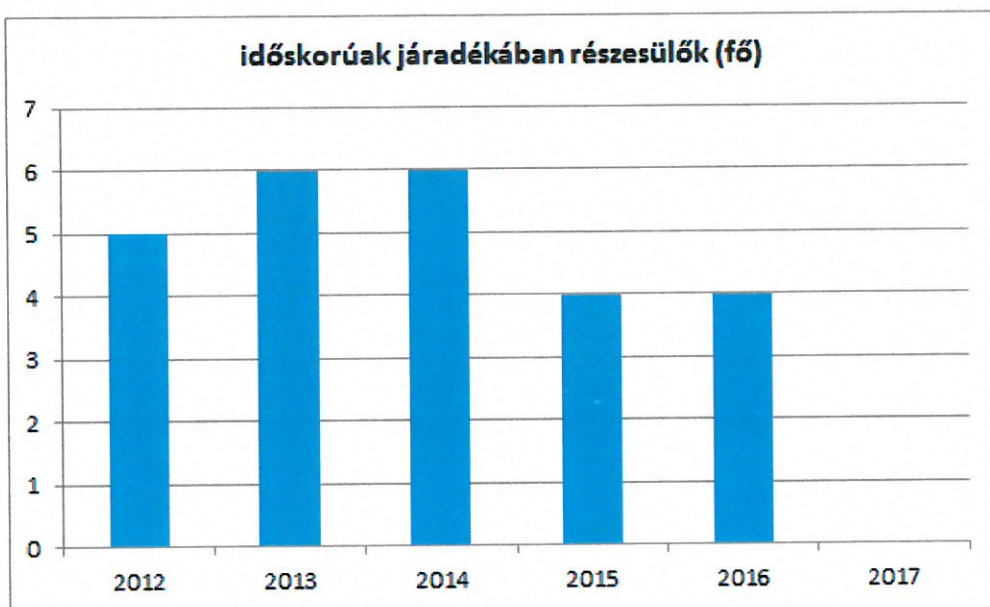
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2012	5
2013	6
2014	6
2015	4
2016	4
2017	

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Tolnán 42 férőhelyes **idősek otthona** működik. A **bentlakásos** intézmény ápolást, gondozást nyújt azoknak, akik a nyugdíjkorhatárt betöltötték, szociális és egészségi állapotuk folyamatos gondozást igényel, de tartós kórházi kezelésre nem szorulnak. A gondozási tevékenység olyan fizikai, mentális, életvezetési, egészségügyi ellátást jelent, amellyel az otthon lakóit szociális, testi, szellemi állapotuknak megfelelő egyéni bánásmódban részesítik. Az intézmény célja az ott élők életkörülményeinek javítása, életminőségük növelése.

Az otthon térítési díja 2019-ben havi 98.200 forint/fő volt. Az intézmény iránt változatlanul nagy az igény, **hosszú a várólista**.

Az **egészségügyi** alapellátás mellett a betegeket helyi magánrendelések is várják, egyebek mellett fogászat, ortopédia, nőgyógyászat, bőrgyógyászat, fejfájás ambulancia, és különféle természetgyógyászati ellátások. Az önkormányzat önként vállalt feladatként biztosítja kislabor (vérvétel), fizioterápiás ellátás, illetve dietetikus tanácsadó működését a városban, csekély térítési díj ellenében. Ezen szolgáltatásokat javarészt az idősek érdekében hívták életre, mivel igénybevételekhez nem kell a megyeszékhelyre utazniuk a szépkorúaknak. Ugyanakkor a 65 év feletti ingyenes közösségi közlekedési lehetőség miatt azon időskorúak közül, akiknek egészségi

állapota azt lehetővé teszi, sokan mégis az utazást és a térítésmentes egészségügyi szolgáltatást választják.

A városban évente egy alkalommal ingyenes nőgyógyászati rákszűrést végeznek. Az évente megrendezett Egészség hét keretében is vannak szűrővizsgálatok. Évente egy-két alkalommal szemészeti és hallásvizsgálatot is tartanak.

A városban a helyi **közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés** jellemzően mindenki, így az idősek számára is biztosított. Az idősebb korosztály tagjai élnek is a lehetőségekkel, a kulturális és a közéletben is igen aktívan vesz részt ez a korosztály.

A legtöbb helyi szervezésű kulturális jellegű rendezvény ingyenes. Általánosságban elmondható, hogy az ilyen jellegű programok résztvevői leginkább az idősek közül kerülnek ki, akik nem csak passzív résztvevőként, hanem közreműködőként is megjelennek a különféle rendezvényeken. Elsősorban a nehezebben mozgó időseknek problémát okozott ugyanakkor, hogy a volt laktanya területén a Tolnai Kulturális Központ és Könyvtár, illetve a 2015 óta a kulturális és szabadidős programok zömének helyet adó MAG-Ház kiesik a helyi tömegközlekedési rendszerből. Kijelenthető ugyanakkor, hogy az évek során a helyiek, köztük az idősek is, megszokták és elfogadták, hogy a programok jelentős része a volt laktanya területén szerveződik. A Tolnai Idősek Otthona lakói számára pedig kifejezetten előnyös ez a gyakorlat, hiszen a TOKKK és az idősothton nagyon közel van egymáshoz.

A TOKKK által rendezett kiállítások **látogatóinak** zöme **az idősek** korosztályához tartozik. Csakúgy, mint a településen lebonyolított ingyenes – elsősorban helyi művészeti csoportok fellépésével zajló – koncertek, hangversenyek, valamint az ismeretterjesztő előadások publikuma is. Az önkormányzat által támogatott városi nagyrendezvényeken – többek között a Város Napja, Bárka Fesztivál, Mözsi Falunap – szintén szívesen részt vesznek, illetve működnek közre a nyugdíjasok. Akadnak kifejezetten, vagy elsősorban a szépkorúak számára rendezett városi programok is: minden évben megrendezik az **idősek napját**, illetve az elszármazottak találkozóját. És van olyan városi esemény is, amelyet hagyományosan az időskorúak szerveznek: ilyen az augusztus 20-i aratófelvonulás, amelyet a Tolnai Nyugdíjas Szabadidő Klub bonyolít le, illetve a Mözsi Nyugdíjas Klub által évente megrendezett nagyszabású, műfajgazdag farsangi műsor is városi szintű esemény. Előfordul, hogy nyugdíjas szervezet rendez városi szintű kiállítást.

A nyugdíjas szervezetek – a többi civil egyesülethez hasonlóan – **kedvezményesen** vehetik igénybe saját programjaik lebonyolításához az önkormányzat által üzemeltetett **közösségi tereket**, így például a TOKK színháztermét, annak színpadát, a MAG-Ház konferenciatermét, a Tolnai Civil Házat, a Mözsi Művelődési Házat. A szépkorú szervezetek ugyanakkor **hiányolnak** egy olyan **nagyobb befogadóképességű** közösségi létesítményt, amely a jelentősebb létszámot (50- 100 főt is) megmozgató, zenés-táncos programjainak, vagy közgyűléseiknek is helyet tudna biztosítani, és amelynek igénybevételét szűkös költségvetésükből meg tudnák fizetni. Jelenleg ezen feltételeknek a Mözsi Művelődési Ház színházterme felel meg a leginkább, de ez a létesítmény a tolnaiaknak nem feltétlenül felel meg.

Az önkormányzat pályázati forrásból tervezi a Martinek-emplékház felújítását-átalakítását, ebbe az épületbe költöztetnék át a Tolnai Civil Házat. Az új helyszín a réginél korszerűbb, kényelmesebb és valamivel nagyobb befogadóképességű lesz.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2012	1	32 845	0	2
2013	1	33 407	0	14
2014	1	33 913	0	13
2015	1	34 712	0	13
2016	1	35 661	0	15
2017	1			

Forrás: TEIR

A városban négy, kimondottan **időskorúakat tömörítő civil szervezet** működik: a Tolna Városi Nyugdíjas Egyesület, a Mőzsi Nyugdíjas Klub, a Tolnai Nyugdíjas Szabadidő Klub és a legújabban, 2017-ben alakult Tolnai Vándorló Szépkorúak Baráti Köre. Ezek a szervezetek a város legnagyobb és legaktívabb tagságával rendelkező civil szervezetei közé tartoznak. Emellett számos, zömében nyugdíjas korú tagot tömörítő egyesület tevékenykedik a településen, például a Katolikus Karitás, a helyi Vöröskereszt alapszervezet, a Tolnai Öregdiák Egyesület, a Tolnai Német Nemzetiségi Baráti Kör, vagy a Mőzsi Német Nemzetiségi Klub.

Az idősebb korosztályok **informatikai jártassága** objektív okok miatt szerényebb a fiatalabbakéhoz képest. A 65 év feletti korosztály helyi becslések szerint mintegy húsz százaléka tudja alkalmazni a számítógépet, az ennél fiatalabbak jóval tájékozottabbak, közel háromnegyedük rendelkezik informatikai ismerettel.

A városban évekkal korábban és a közelmúltban is zajlottak szervezett informatikai képzések idősek részére. Jelenleg ilyen jellegű képzés nincs a városban.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősek sajátos igényeinek kielégítését célzó programokat jellemzően a helyi civil szervezetek valósítják meg, amely tevékenységükhöz az önkormányzat támogatást nyújt a civilek számára évente biztosított 2 millió forintos pályázati keretből.

A nyugdíjas szervezetek tevékenységi köréhez tartozik egyebek mellett a különféle hivatali ügyintézésben való segítségnyújtás, kedvezményes üdülések, gyógyászati lehetőségek igénybevételenek segítése, különféle kulturális programok, kirándulások, ismeretterjesztő programok szervezése, vagy például a beteg tagok rendszeres látogatása, élelmiszersomaggal való ellátása.

A közbiztonság helyzete az utóbbi években javult Tolnán, ezzel együtt sok az idős, magányos áldozatok ellen elkövetett bűncselekmény, például trükkös lopás, vagy csalás. Az idősek biztonságérzetének növelését és életkörülményeinek javítását célozza a tolnai polgárórság azon vállalása, amelynek lényege, hogy a polgárőrök járőrözéseik során különös gondot fordítanak az idősekre, rendszeresen felkeresik az azt igénylő, jellemzően egyedül élő, segítségre szoruló szépkorúakat, jelenlétükkel megnyugtadják őket és akár kisebb házi munkák elvégzésében is segítenek nekik. A tolnai polgárórság közreműködik a közbiztonságot erősítő Szomszédok Egymásért Mozgalom (SZEM) megújításában, amelyhez tolnai nyugdíjas szervezet is csatlakozott már.

A nyugdíjas egyesületek rendszeresen szerveznek saját tagságuk számára kirándulásokat, ismeretterjesztő és kulturális programokat, természetesen a saját igényeikhez, anyagi lehetőségeikhez, a tagság egészségügyi állapotához és érdeklődési köréhez igazodva.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idősek jelentős részének egészségi állapota nem megfelelő	Helyi egészségügyi szolgáltatások javítása (Szűrőprogramok folytatása, helyi egészségügyi szolgáltatások köre bővítésének elősegítése, egészségmegőrző és betegségmegelőző programok népszerűsítése)
A magányos, elesett idősek aránya magas	Az egyedül élő idősek intézményi, illetve civil segítése (közösségi programok bővítése, Jelzőrendszeres készülékek számának igény szerinti bővítése, korszerűsítése)
Az idősek ellen elkövetett bűncselekmények száma magas	Bűnmegelőzési, áldozatsegítő programok támogatása (a rendőrség és a polgárőrség bevonásával, figyelemfelhívás a helyi média segítségével)
A nyugdíjas szervezetek egyes rendezvényeihez nem áll rendelkezésre megfelelő feltételek mellett igénybe vehető közösségi tér	Az önkormányzati tulajdonban levő közösségi terek fejlesztése (civil házak)

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személynek az minősül, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással, illetve ezek bármilyen halmozódásával él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez. Ezt a fogyatékkal élők esetében ki kell egészíteni azzal, hogy lehetőség szerint **integrált**, ennek hiányában **védett foglalkoztatásra** jogosultak.

A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles gondoskodni a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakításáról. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből szintén támogatás igényelhető.

A munkáltatónak már a felvételi eljárás során biztosítania kell a fogyatékos személy munkához jutásának elősegítése érdekében az **egyenlő eséllyel hozzáférhető környezetet** abban az esetben, ha a megüresedett álláshelyet nyilvánosan meghirdette; ha az álláshelyre a fogyatékos személy oly módon jelentkezett, hogy jelezte a meghallgatáshoz szükséges speciális igényeit, és azok biztosítása a munkáltató számára nem jelent aránytalanul nagy terhet.

Ha a fogyatékosok foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem valósítható meg, akkor számukra a munkához való jogot a lehetőségekhez mérten biztosítani kell. A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató **akkreditált munkáltatók**, valamint a szociális foglalkoztatást végző foglalkoztatók a központi költségvetésből támogatást igényelhetnek

Tolna megyében, így Tolna városában is a megváltozott munkaképességű személyek hozzávetőleg mintegy 85%-a dolgozik, akkreditált foglalkoztatóknál. Tolnán több, **megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató** vállalkozás van, a legjelentősebb a „Nemere-Silvano” Kft., amely szárazvirág-kötéssel és egyéb, természetes alapú dísz tárgyak készítésével foglalkozik.

Az önkormányzat egy megváltozott munkaképességű dolgozónak biztosít munkát a polgármesteri hivatalban.

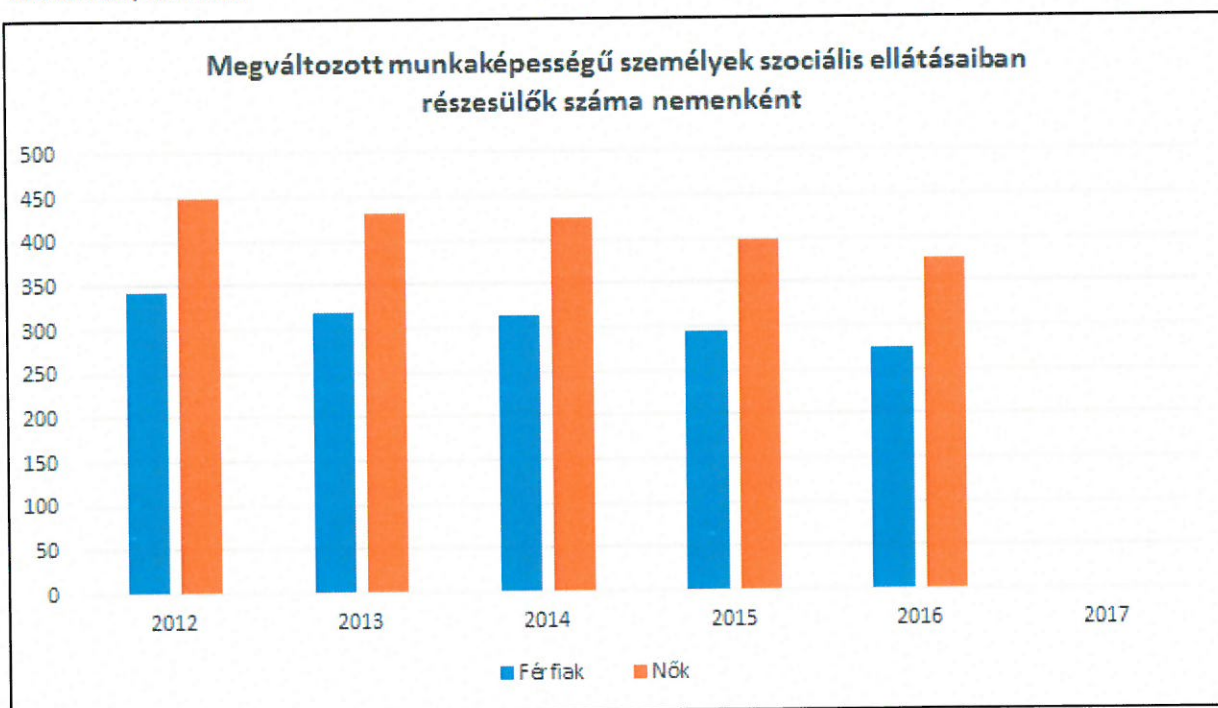
Arra is van példa, hogy nagyobb helyi ipari üzemben **integráltan** dolgozik fogyatékossgal élő munkavállaló, de ez nem általános.

A **hátrányos megkülönböztetés** a foglalkoztatás területén **nem jellemző** a városban. Feltételezhető, hogy előfordulnak ilyen esetek, de erről hivatalos, konkrét információval nem rendelkezik az önkormányzat.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2012	343	450	793
2013	320	432	752
2014	314	425	739
2015	295	399	694
2016	275	376	651
2017			

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A város területén nem áll rendelkezésre kifejezetten a fogyatékkal élők önálló életvitelét segítő intézmény, szolgáltatás. Támogató szolgálat Tolnához legközelebb Szekszárdon működik. Fogyatékkal élők nappali ellátása szintén nincs a városban, de elenyésző az ilyen jellegű igény. Ez utóbbi szolgáltatás legközelebb Szekszárdon, illetve Decsen érhető el. Ugyanakkor a Tolnai Idősek Otthonában számos **mozgáskorlátozott** idős embert gondoznak, ahogy a tolnai és a mözsi Idősek Klubjába is járnak fogyatékkal élők.

Fogyatékosági vagy más néven rokkantsági **támogatást** Magyarországon élő, 18. életévét betöltött, súlyosan fogyatékos magyar állampolgár igényelhet. A támogatást a kormányhivatalban vagy a kormányablaknál lehet igényelni. Az összege attól függ, hogy az igénylő látási, hallási vagy mozgásszervi fogyatékos-e, jogosult hallássérült-e, esetleg halmozottan fogyatékos. Jogosult lehet még az autistáknak egyes csoportja, amelyet egy szakértői bizottság véleményez. A támogatást az állam nyújtja a fogyatékkal élő **jövedelmétől függetlenül** azért, hogy anyagilag hozzájáruljon a fogyatékkal élő hátrányainak, költségeinek mérsékléséhez. A fogyatékosági állapotot mindig egy orvosszakértői bizottság állapítja meg.

Ide tartoznak a tolókocsiba kényszerült személyek, a protézis beépítésére kényszerült betegek, de több más betegség is ide sorolandó. A látási és hallási betegségben szenvedőknek is egy része ide tartozik, azaz fogyatékosági támogatásra jogosult lehet, a pontos meghatározást törvény tartalmazza.

Az a fogyatékos személy, aki vaksági járadékban részesül, magasabb összegű családi pótlékot kap, vagy utána magasabb összegű családi pótlékot folyósítanak, nem kaphat fogyatékosági támogatást. A támogatások között lehet választani. Ha lemond a járadékokról, pótlékokról, mert a másik nagyobb segítséget jelent, akkor igényelheti a támogatást.

A fogyatékosági **támogatás összege** 2019. január 1-jétől **22.373 forint** akkor, ha a fogyatékkal élő hallási fogyatékos – önkiszolgálási képesség megléte vagy hiánya nem befolyásolja -, illetve akkor, ha nem hallási, hanem más eredetű a fogyatékoság, de rendelkezik önkiszolgálási képességgel.

27.537 forint a fogyatékosági támogatás, ha nem hallási fogyatékos az illető, és hiányzik az önkiszolgálási képessége, azaz állandó felügyeletre szorul, vagy halmozottan fogyatékos.

A fogyatékosági támogatás összege évente változik. A **nyugdíjjal megegyező mértékben kerül emelésre**. Sajnos azonban így is nagyon alacsonyak az összegek, mivel a mindenkori nyugdíjminimum az alapja a támogatás kiszámításának.

A fogyatékosági támogatás **utazási kedvezményre** jogosít. Amennyiben a kedvezményre jogosulttal kísérő személy utazik, akkor ő is jogosult az utazási kedvezményre. A kedvezmény mértéke: vasúti személyszállítás, hév, helyközi autóbusz-közlekedés, komp- és révközlekedés esetében **90 %-os**, helyi közúti és kötőtpályás közlekedés esetén **100 %-os**.

A fogyatékosági támogatásban részesülő személy **adókedvezményre** jogosult, melynek 2019. évi mértéke **7.450 forint/hó**. A súlyos fogyatékoság adókedvezménye igénybe vehető a cukor-, a szív- és az érbetegség többféle formája, vérképzőszervi betegségek, számos pszichés zavar után, de például laktózérzékenység esetén is. Az adókedvezménnyel az emésztőrendszer-megbetegedésben szenvedők közül is sokan élhetnek, ahogyan a művesekezelésre szorulóknak, illetve a daganatos betegek is. Ez utóbbiak köre 2019. január 1-jétől – tíz év után először – bővült, így az adókedvezményt immár az emlő-, a méhnyak-, a petefészek-, illetve a prosztatata- és a heredaganattal diagnosztizáltaknak, valamint az endometriózis esetén is jár.

A **személygépkocsi szerzési és átalakítási támogatás** a súlyos mozgáskorlátozott, illetve egyéb fogyatékosággal élő személyek közlekedési kedvezménye. A támogatás vonatkozik új személygépkocsira, vagy legfeljebb öt éve forgalomba helyezett, a speciális igényeknek megfelelően átalakított személygépkocsira, vagy segédmotoros kerékpárnak minősülő, három- vagy négykerekű járműre, vagy járműnek nem minősülő, önerejéből 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes gépi meghajtású kerekesszékre.

A támogatás mértéke új személygépkocsi esetén **1 millió forint**, egyéb esetben a vételár 60%-a, legfeljebb **600 000 forint**.

A személygépkocsi átalakításához nyújtott támogatás mértéke legfeljebb **90 ezer forint**.

A mozgáskorlátozott személy részére **akadálymentes lakás építéséhez** vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás nyújtható. A támogatás mértéke: legfeljebb **300 000 forint**.

Az **önkormányzat** által biztosított **szociális alapellátásokat** – étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés – természetesen a fogyatékkal élők is igénybe veszik. Arról nincs kimutatás, hogy közülük mennyi a fogyatékkal élő.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A városban az akadálymentesítés sokáig csak a **mozgássérültekre**, a kerekesszékekkel közlekedők igényeinek kiszolgálására volt alkalmas, ami a gyakorlatban a bejáratokhoz a **rámpaépítést**, kapaszkodók felszerelését, mozgássérült mosdók, illetve mozgássérült parkolók kialakítását jelenti.

A településen az utóbbi években viszont már több középületben is vakvezető sáv, illetve indukciós hurok **segíti a látás-, illetve halláskárosultakat**.

Az önkormányzati épületek közül a Tolnai Idősek Klubja, a MAG-Ház, a Mőzsi Művelődési Ház, az Idősek Otthona épülete, a Tolnai Egészségház, az Alkotmány utcai és a mőzsi orvosi rendelő és a Garay utcai rendelők is teljes körűen akadálymentesítettek. A kormányablak és a munkaügyi szervezet épülete, a tanuszoda szintén.

Az iskolaépületek közül az Eötvös utcai, a Bartók utcai, a Szent Imre utcai és a Kossuth utcai fizikailag akadálymentesített, ahogy a **városháza földszintje, a családsegítő központ**, a Mőzsi Idősek Klubja, a Lovarda alsó szintje, a rendőrség, a tűzoltóság épülete fizikailag akadálymentes.

A mőzsi iskola és a Mőzsi Civil Ház nem akadálymentesített, a Tolnai Civil Ház részben az. Utóbbiak akadálymentesítése tervben van. Az óvodák közül a Pitypang óvoda teljes körűen akadálymentes, a többi négy óvodában nincs akadálymentesítés.

A mozgássérültek számára akadálymentesített a tolnai postahivatal, két bankfiók és a két nagyobb tolnai bevásárlóközpont. Utóbbiaknál többször előfordul, hogy a **mozgássérült parkolókat** egészséges emberek járművei foglalják el. A három tolnai gyógyszertár közül csak egybe lehet bejutni kerekesszékekkel.

A tömegközlekedést illetően a mőzsi vasútállomáson a peront úgy alakították ki, hogy ott mozgássérültek, kerekesszékekkel közlekedők is fel tudjanak szállni a vonatokra.

Az iskolákban a sajátos nevelési igényű (SNI) tanulókat integráltan oktatják, nevelik. A 2018/2019-es tanévtől az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is fogadja az iskola, de csak akkor, ha a Szakértői Bizottság integráltan oktathatónak ítéli meg a gyermeket. A településről csak a súlyosan fogyatékosnak minősített gyerekek járnak speciális iskolába.

A fogyatékkal élők **beilleszkedése** a tágabb társadalmi környezetbe érzékeny kérdés. Az érintettek szerint a helyi közösség már **elfogadóbb a fogyatékkal élők iránt**, ezen a téren az átlagemberek is felvilágosultabbak, ezáltal toleránsabbak, mint korábban, de a társadalom jelentős része még mindig nem megfelelően viszonyul a fogyatékkal élőkhez. Akadnak olyan fogyatékkal élők, akiket az esetleges atrocitástól való félelem tart vissza például attól, hogy rendszeresen vásárolni járjon. De általában él bennük a kisebbségi érzés, így jellemzően **nem szívesen járnak közösségbe**. Vannak sérült gyerekek, akiket pedig a szüleik „rejtenek el” a világ elől. A fentiekből is következően nem jellemző, hogy a fogyatékkal élők aktívan vennének részt a város kulturális életében.

A fogyatékkal élőket segítő civil szervezetek közül a **Mozgássérültek Tolna Megyei Egyesülete** rendszeresen, kéthetente, szerdánként tart ügyfélfogadást a Tolnai Civil Házban. Az épület megközelíthetősége ugyanakkor – bár rámpa van – a mozgássérültek számára nem megfelelő, kerekesszékekkel egyáltalán nem lehet bejutni. A megyei egyesületnek Tolnán és környékén mintegy 4-500 tagja van. A szervezet a tagok részére nyújt felvilágosítást, munkatársai a különféle támogatást igénylő dokumentumok kitöltésében is segítséget nyújtanak személyesen, vagy telefonon, emellett többek között programokat, kirándulásokat is szerveznek.

A **Vakok és Gyengénlátók Tolna Megyei Egyesületének** mintegy 150 tolnai és környékbeli tagja van. Ők általában az egyesület szekszárdi irodáját keresik fel ügyes-bajos dolgaikkal, de a szervezet munkatársai igény szerint otthonukban is fel tudják keresni a kevésbé mobilis tagokat.

A helyi **politikai**, illetve **közéletben** jelenleg nem jelennek meg hangsúlyosan a fogyatékkal élők. 1998-tól 2006-ig, két önkormányzati ciklusban dolgozott **mozgássérült képviselő** a tolnai képviselő-testületben, akinek kezdeményezésére számos fejlesztést valósított meg a város, például az akadálymentesítés terén.

A közéletben való aktívabb részvételt, a fogyatékkal élők helyi érdekképviselésének **erősödését segítené**, ha a fogyatékkal élők önálló, hivatalosan bejegyzett civil szervezetet alakítanának. Ez esetben a tolnai önkormányzat anyagi támogatást is tudna biztosítani az egyesületnek, illetve a sorstársi közösség összetartása is erősödhetne.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az akadálymentesítés több középületnél nem, vagy csak részlegesen megoldott	Akadálymentesítés önkormányzati épületekben (Teljes akadálymentesítés a tolnai civil házban, lehetőség szerint a közművelődési intézményeknél)
A mozgássérült parkolókat arra nem jogosult járművek foglalják el	A parkolás folyamatos ellenőrzése a közterület-felügyelő és a rendőrség közreműködésével
Mozgássérültek ügyfélfogadására nem ideális a jelenleg rendelkezésre álló helyiség	Megfelelő helyiség biztosítása a mozgássérültek fogadóóráinak megtartásához (MAG-Ház)
Problémás a fogyatékkal élők a helyi társadalomba való beilleszkedése	A fogyatékkal élők társadalmi elfogadottságának javítása (szemléletformálás)

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Tolnán közel hatvan társadalmi egyesületet tartanak nyilván. A **civil szerveződések** igen fontos szerepet töltenek be a város életében, az önkormányzat számára is fontos a velük való **együtműködés**. Minden év márciusában megrendezik a tolnai **civil szervezetek találkozóját**, ahol a társadalmi szervezetek képviselői és a város vezetői értékelik saját szempontjukból a korábbi év munkáját és ismertetik az adott esztendő terveit.

A 2007-ben létrehozott **Civil Kerekasztal** céljai között szerepel az aktív részvétel a város életében, a folyamatos együtműködés a város önkormányzatával, illetve a szakmai háttér biztosítása a civil szervezeteket érintő helyi határozatok, döntések előkészítéséhez és véleményezéséhez. A Civil Kerekasztal az elmúlt két évben két alkalommal nyilvánított véleményt fontos helyi kérdésekben.

A város egyéb csatornákon keresztül is bevonja az önkormányzati **döntések előkészítésébe** a civil szervezeteket. Az önkormányzat **partneri viszonyban** van a civilekkel, függetlenségüket elismeri, tiszteletben tartja. A város a társadalmi szervezetek működéséhez, céljainak megvalósításához minden évben **pályázati forrást** biztosít a közművelődési, illetve a gyermek- és tömegsport pályázaton keresztül, amelyek éves keretösszege 2 millió, illetve 800 ezer forint. Ezen felül 2019-ben a civil szervezetek minden eddiginél nagyobb összegre, több, mint 80 millió forintra pályázhatnak a közösségi élet fejlesztésére.

A civil szervezetek tevékenysége számos ponton kapcsolódik az esélyegyenlőség szempontjából kiemelten kezelt valamennyi helyi társadalmi csoport helyzetének javításához. Egyebek mellett karitatív, érdekvédelmi, szociális, kulturális, közéleti, illetve az egészségügyet, a közbiztonságot érintő tevékenységük által.

Néhány, az esélyegyenlőségi feladatok szempontjából jelentős civil szervezet a városban:

Csodavár Egyesület, Keresztény Értelmiségiek Szövetsége Tolnai Csoportja, Mőzs Gyermekmosolyáért Alapítvány, Mőzsért Civil Egyesület, Mőzsi Német Nemzetiségi Klub, Mőzsi Nyugdíjas Klub, Nagycsaládosok Tolnai Egyesülete, Tolna Város Vöröskereszt Alapszervezete, Tolna Városi Nyugdíjas Érdekszövetség, Tolnai Háló Közalapítvány, Tolnai Katolikus Karitás Csoport, Tolnai Német Nemzetiségi Baráti Kör, Tolnai Nyugdíjas Szabadidő Klub, Tolnai Polgárország Közhasznú Egyesület, Tolnai Tudásért Közalapítvány, Tolnai Vándorló Szépkorúak Baráti Köre, Törpi Tanya Alapítvány, Zafir Alapítvány.

A városban működő **német, illetve roma nemzetiségi önkormányzattal** egyaránt kötött együtműködési megállapodást a települési önkormányzat. A megállapodásokat évente felülvizsgálják.

A megállapodás szerint a települési önkormányzat a rendelkezésére álló anyagi eszközök arányában ingyenesen biztosítja a nemzetiségi önkormányzat üléseinek lebonyolításához szükséges, illetve közmeghallgatásaihoz, fórumaihoz a szükséges helyiségeket. Emellett lehetővé teszi a nemzetiségi önkormányzat részére, hogy az önkormányzati intézményekben ingyenesen szervezhessenek rendezvényeket. A polgármesteri hivatalon keresztül biztosítják a postai, kézbesítési, gépelési, sokszorosítási feladatok ellátását és az ezzel járó költségek viselését, illetve a nemzetiségi önkormányzat működéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket. Mindezt a nemzetiségi önkormányzat elnökének szoros együtműködésével, iránymutatásával.

Mindkét nemzetiségi önkormányzat működését, illetve nagyrendezvényeit **anyagilag is támogatja** a város.

A **német nemzetiségi** önkormányzat számos megvalósult pályázata nem csak a német nemzetiség, hanem az **egész város érdekét** szolgálja. Ilyen például a német önkormányzat által korábban pályázati segítséggel vásárolt kisbusz, amelyet alkalmanként a város céljaira is igénybe lehet

venni. A jármű karbantartását a települési önkormányzat vállalta. A települési és a német nemzetiségi önkormányzat partneri viszonyát szemlélteti, hogy **közösen hozták létre** a Tolnai Tudásért Közalapítványt, amely felsőoktatási intézményben tanuló helyi fiataloknak nyújt ösztöndíj támogatást.

A **roma nemzetiségi** önkormányzat elsősorban a városi szintű **szociális feladatok ellátásában** történő közreműködéssel – pl. a mélyszegénységben élők köréről való pontos információk biztosítása, a rászorulóknak könnyebb elérhetősége, javaslattevés különféle természetben adható szociális juttatások felosztására – járul hozzá a települési önkormányzattal való partnerséghez. A roma nemzetiségi önkormányzat által, roma és nem roma rászoruló gyerekek részére szervezett kirándulásokkal is „**összvárosi**” érdeket szolgáló tevékenységet végez.

A helyben működő **történelmi egyházakkal jó kapcsolatot** ápol a város. Az egyházak napi működésével kapcsolatos egyes feladatokban is segítséget nyújt a város (pl. kézbesítés, kisebb felújításokban történő közreműködés, anyagi támogatás). A nagyobb önkormányzati rendezvényeken, illetve nemzeti, állami ünnepi programokon rendszeresen jelen vannak a történelmi egyházak lelképásztorai. A jelentősebb egyházi rendezvényeken, ünnepeken pedig a város vezetése is képviselteti magát. A Tolnai Hírlapban állandó egyházi rovat van, rendszeresen jelennek meg hírek, tudósítások, publicisztikák a helyi hitéletéről.

A helyben működő **vállalkozások** jelentős szerepet töltenek be az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában. Közülük számosan **támogatják** rendszeresen a helyi rendezvényeket, a civil szervezeteket, az oktatási- és sportintézmények egyes fejlesztéseit, a karitatív akciókat. Két tolnai sportegyesületnek névadó szponzora egy-egy helyi cég.

Közvetett módon a megváltozott munkaképességűeket és az egyéb szempontból hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz tartozó munkavállalókat foglalkoztató cégek is hozzájárulnak az esélyegyenlőségi feladatok megvalósulásához.

A **Tolnai járás** 2013. január 1-jén történt létrejötté óta a város még **szorosabb kapcsolatot** ápol a korábban a tolnai mikrotérséghez, immár a járáshoz tartozó három másik településsel, Faddal, Bogyiszlóval és Fácánkerttel. Ez többek között önkormányzati intézményi és egyéb társulásokban, illetve pályázatok megvalósításában történő konzorciumi együttműködésben is kifejeződik.

A járási együttműködésről szóló megállapodásban a nyilatkozattevő polgármesterek kinyilvánították akaratukat, egyebek mellett arról, hogy:

- a járási együttműködésben résztvevő települések önkormányzatai és polgárai azonos jogokkal rendelkezzenek;
- a jövőben felmerülő közös ügyekben a teljes konszenzuskeresés, a lakóhelyek mellérendeltsége, egymás érdekeinek figyelembe vétele valósuljon meg;
- erősíteni kívánják, hogy a tolnai járás lakói az élet minden területén gyümölcsöző kapcsolatokat alakítsanak ki egymással.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A helyi esélyegyenlőségi program helyzetelemzésének előkészítésében részt vettek a városban dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, munkaügyi, köznevelési, közoktatási, közművelődési szakemberek, továbbá a nemzetiségi önkormányzatok, illetve több civil szervezet képviselője. A közreműködők a munka során segítséget nyújtottak az egyes, esélyegyenlőségi szempontból hátrányos helyzetben levő csoportokkal kapcsolatos adatok összegyűjtésében, a problémák feltárásában, illetve az elkészült program-tervezet szakmai ellenőrzésében, véleményezésében. A tervezetet az önkormányzat honlapján (www.tolna.hu) közzétettük, ennek

nyomán a helyi lakosság is véleményt mondhatott a program tervezetéről. A már elfogadott dokumentum is hozzáférhető lesz a honlapon, így az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket a helyi polgárok is nyomon követhetik, a megvalósítás folyamatos ellenőrzése biztosított lesz.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A kedvezőbb munka-erőpiaci helyzet ellenére vannak, akik nem tudnak munkát találni	Az álláskeresés elősegítése
	Nem megfelelő a lakosság egészségügyi állapota, különös tekintettel a mélyszegénységben élőkre	Helyi egészségügyi szolgáltatások javítása. A rendszeres testmozgási lehetőségek elősegítése
	A roma kisebbséggel szembeni előítéletek továbbra is léteznek	Az előítéletek mérséklése Önkormányzati együttműködés a cigány nemzeti önkormányzattal
	A lakhatási feltételek nem kielégítőek sok család esetében	Az önkormányzati bérlakás állomány megőrzése, állagmegóvása, lehetőség szerinti bővítése
Gyermekek	Magas a hátrányos helyzetű, szegény családban nevelkedő gyerekek száma	Intézményen keresztül történő segítségnyújtás a hátrányos helyzetű gyerekek számára
	Kevés a játszótér a városban	Játszóterek létrehozása, felújítása
	Nem ritka a csellengő gyerekek között az unalomból történő bűnelkövetés	Alternatívát nyújtani a gyerekeknek a hasznos időtöltés eltöltése érdekében
	Számos gyermek küzd viselkedési problémával, a hátrányos helyzetű gyermekek közül is	A szerény anyagi körülmények között élő családok számára is elérhetővé tenni a szakszerű segítséget
	Nagyon magas az óvodai csoportok átlagléttszáma	Óvodai csoportszám bővítés
Nők	Sok kisgyermekes anya számára nehézséget jelent a hivatás és a család összehangolása	A munkahely és a magánélet összeegyeztethetőségét segítő szolgáltatások biztosítása
	Sok esetben problémát jelent a gyermekszülés után a munkaerőpiacra visszatérő nők foglalkoztatása	A 0-3 éves kisgyermek napközbeni felügyeletének biztosítása

	Nem érvényesül a női egyenjogúság elve számos területen	A nők társadalmi szerepével kapcsolatos sztereotip nézetek megváltoztatása
	A családon belüli erőszak változatlanul jelen van, a hivatalosan dokumentált esetek mellett látens módon is	A családon belüli erőszak lehetséges áldozatainak felvilágosítása, szemléletformálás
Idősek	Az idősek jelentős részének egészségi állapota nem megfelelő	Helyi egészségügyi szolgáltatások javítása
	A magányos, elesett idősek aránya magas	Az egyedül élő idősek intézményi, illetve civil segítése
	Az idősek ellen elkövetett bűncselekmények száma magas	Bűnmegelőzési, áldozatsegítő programok támogatása
	A nyugdíjas szervezetek egyes rendezvényeihez nem áll rendelkezésre megfelelő feltételek mellett igénybe vehető közösségi tér	Közösségi terek fejlesztése
Fogyatékkal élők	Az akadálymentesítés több középületnél nem, vagy csak részlegesen megoldott	Akadálymentesítés önkormányzati épületekben
	A mozgássérült parkolókat arra nem jogosult járművek foglalják el	A parkolás folyamatos ellenőrzése
	Mozgássérültek ügyfélfogadására nem ideális a jelenleg rendelkezésre álló helyiség	Megfelelő helyiség biztosítása a mozgássérültek számára
	Problémás a fogyatékkal élők a helyi társadalomba való beilleszkedése	A fogyatékkal élők társadalmi elfogadottságának javítása

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Helyi foglalkoztatás elősegítése	települési önkormányzat munkaügyi központ
	Egészségügyi helyzet javítása	települési önkormányzat vezető házi orvos Családsegítő Központ (védőnők) Tolnai Kulturális Központ
	Előítéletek csökkentése	önkormányzati intézmények vezetői cigány nemzetiségi önkormányzat helyi média
	Lakhatási feltételek javítása	települési önkormányzat

Gyermekek	Mélyszegénységben élő gyerekek segítése	települési önkormányzat Tolnai Kulturális Központ helyi oktatási-nevelési intézmények vezetői
	Játszóterek fejlesztése	települési önkormányzat
	Alternatíva csellengő gyerekeknek	Családsegítő Központ helyi oktatási-nevelési intézmények vezetői
	Óvodai férőhelyek bővítése	települési önkormányzat WMO vezetője
Nők	Munka és család összeegyeztetésének segítése	Polgármesteri Hivatal Együtt Európáért Alapítvány Magyar Női Unió helyi vállalkozások munkaügyi központ
	Szülés után a munkaerő-piacra való visszatérés segítése	Polgármesteri Hivatal Együtt Európáért Alapítvány Magyar Női Unió helyi vállalkozások munkaügyi központ
	A női egyenjogúság érvényesítésének segítése	Családsegítő Központ helyi média önkormányzati intézmények vezetői helyi oktatási-nevelési intézmények vezetői Magyar Női Unió Együtt Európáért Alapítvány
	Családon belüli erőszak visszaszorítása	Családsegítő Központ Tolnai Rendőrőrs
Idősek	Idősek egészségi állapotának javítása	települési önkormányzat vezető háziorvos Családsegítő Központ Tolnai Kulturális Központ
	Egyedül élő idősek segítése	Családsegítő Központ Tolnai Polgárórség Tolnai Rendőrőrs Tolnai Kulturális Központ nyugdíjas civil szervezetek
	Bűnmegelőzés támogatása	Családsegítő Központ Tolnai Polgárórség Tolnai Rendőrőrs helyi média helyi civil szervezetek
	Közösségi terek fejlesztése	települési önkormányzat
Fogyatékkal élők	Középületek akadálymentesítése	települési önkormányzat

	Mozgássérült parkolók ellenőrzése	települési önkormányzat Tolnai Rendőrőrs
	Mozgássérültek ügyfélfogadási lehetőségeinek javítása	települési önkormányzat Mozgássérültek Tolna Megyei Egyesülete
	Fogyatékkal élők társadalmi elfogadottságának javítása	helyi oktatási-nevelési intézmények vezetői helyi média helyi civil szervezetek települési önkormányzat

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romákkal szembeni előítéletek nem hátráltatják az ehhez a nemzetiséghez tartozó tisztességes emberek boldogulását.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők minél több esélyt kapjanak az előrébb lépésre, a mélyszegénységből való kitörésre.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek oktatását, mindent megteszünk azért, hogy ne elsősorban az döntse el sorsukat, hogy milyen családba születtek.

Folyamatosan odafigyelünk arra, hogy az idősek helyben juthassanak minél több egészségügyi és kulturális szolgáltatáshoz, hogy életük alkonyán lehetőleg semmilyen szempontból ne kerüljenek kiszolgáltatott helyzetbe.

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a nők ne szenvedjenek hátrányos megkülönböztetést a férfiakkal szemben sem a munka világában, sem a közéletben, sem a családban.

Különös figyelmet fordítunk arra, hogy a fogyatékkal élők is minél több, a város által biztosított közszolgáltatást igénybe tudjanak venni, illetve, hogy a helyi társadalom hasznos, egyenjogú tagjainak érezhessék magukat.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
szkedé zama	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményfenntarthatósága

mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
	Közfoglalkoztatás	A kedvezőbb munkaerő-piaci helyzet ellenére vannak, akik nem tudnak munkát találni	Az álláskeresés elősegítése		A közmunkaprogram önkormányzati támogatása	polgármester	2024. 04. 20. (szombat)	20. közfoglalkoztatottak száma	önkormányzati költségvetés	5 év
	Egészségügyi szolgáltatások	Nem megfelelő lakosság egészségügyi állapota, különösen a mélyszegénységben élőkra	Helyi egészségügyi szolgáltatások javítása		Önkormányzat által finanszírozott kedvezményes helyi egészségügyi szolgáltatások (vérvétel, fizioterápia, dietetikus) támogatása	polgármester	2024. 04. 20. (szombat)	20. egészségügyi szolgáltatásokat igénybe vevők száma	önkormányzati költségvetés	5 év
	Előítéletek mérséklése	A kisebbséggel szembeni előítéletek továbbra léteznek	A roma kisebbséggel szembeni előítéletek mérséklése		Integrált nevelés, a roma kultúra, roma hagyományok megismertetése az oktatási intézményekben, a kulturális központban, illetve a helyi médián keresztül. A városi önkormányzat és a roma nemzetiségi önkormányzat közötti együttműködés erősítése	WMÁI és WMÓ vezetője, TOKKK igazgatója, Tolnai Hírlap szerkesztője	2024. 04. 20. (szombat)	20. romaikat érintő kulturális, szakmai rendezvények száma, Tolnai Hírlapban megjelenő, romákkal foglalkozó írások száma	pedagógusok, sajtó munkatársai, közművelődési szakemberek	5 év
	Lakhatási körülmények	A lakhatási feltételek nem kielégítőek sok hátrányos helyzetű család esetében	Lakhatási feltételek javítása		Az önkormányzati bérlakás állomány megőrzése, állagmegóvása, lehetőség szerinti bővítése	polgármester	2024. 04. 20. (szombat)	20. önkormányzati bérlakások száma, állaga	önkormányzati költségvetés	5 év

gyermekes esélyegyenlősége										
	Segítség hátrányos helyzetű gyerekeknek	Magas a hátrányos helyzetű, szegény családban nevelkedő gyerekek száma	Intézményen keresztül történő segítségnyújtás a hátrányos helyzetű gyerekek számára		Az óvodai felújítások folytatása. Ingyenes, vagy önköltséges nyári táborok szervezése a TOKKK-ban és az iskolákban	polgármester, TOKKK igazgatója, WMÁI igazgatója	2024. 04. 20. (szombat)	20. óvodai felújítás megvalósulása, nyári táborok résztvevőinek száma	önkormányzati költségvetés, pályázati forrás	5 év
	Alternatív csellengőknek	Nem ritka a csellengő gyerekek között történetű bűnelkövetés	Alternatívát nyújtani a gyerekeknek a szabadidő hasznos eltöltése érdekében		A családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából szabadidős programok, játszóházak, kirándulások szervezése	CSSK vezetője	2024. 04. 20. (szombat)	20. a szabadidős programokon résztvevő gyerekek száma	családsegítő szakemberek	5 év

A nők esélyegyenlősége										
	Szülés utáni munkába állás	Sok esetben problémát jelent a gyermekszülés után a munkaerő-piacra való visszatérő nők foglalkoztatása	A 0-3 éves kisgyermek napközbeni felügyeletének biztosítása		Családi bölcsődék önkormányzati támogatásának biztosítása.	polgármester	2022. 12. 31. (szombat)	31. a családi bölcsődei szolgáltatást igénylők száma	önkormányzati költségvetés	5 év
	Női egyenjogúság	Nem érvényesül a női egyenjogúság számos területen	A nők társadalmi szerepével kapcsolatos sztereotip nézetek megváltoztatása		A helyi sajtóban a témával kapcsolatos írások megjelentetése	Tolnai Hírlap szerkesztője	2024. 04. 20. (szombat)	20. A helyi újságban a témával kapcsolatos írások száma	a témában jártas szakemberek	5 év
	Családon belüli	A családon belüli	A családon belüli		Pszichológiai	CSSK	2024. 04. 20. (szombat)	20. CSSK vezetője	pszichológus	5 év

erőszak	erőszak változatlanul jelen van, a hivatalosan dokumentált esetek mellett látens módon is	erőszak lehetséges áldozatainak felvilágosítása, szemléletformálás		tanácsadás, felvilágosítás a Családsegítő Központ szakembereivel, a rendőri szervekkel együttműködve	vezetője	(szombat)				
Az idősek esélyegyenlősége										
Idősek egészsége	Az idősek jelentős részének egészségi állapota az indokolhatónál rosszabb	helyi egészségügyi szolgáltatások javítása		egészségügyi szűrőprogramok, helyben igénybe vehető egészségügyi szolgáltatások biztosítása, egészségmegőrző programok elősegítése	polgármester, vezető háziorvos, CSSK vezetője, TOKKK igazgatója	2024. 04. 20. (szombat)	a	helyi egészségügyi szolgáltatások igénybe vevőinek száma, egészségmegőrző programok száma	önkormányzati költségvetés, egészségügyi szakemberek	5 év
Magányos idősök segítése	Magas a magányos, elesett idősök aránya	Az egyedül élő idősök intézményi, illetve civil segítése		Az idősek klubja működési feltételeinek biztosítása, közösségi programok szervezése, kétirányú kommunikációra alkalmas jelzőkészülékek beszerzése	polgármester, TOKKK igazgatója, CSSK vezetője	2024. 04. 20. (szombat)	a	idősek klubja szolgáltatásait igénybe vevők száma, közösségi programokon részt vevő idősök száma, jelzőkészülék igénylők száma	önkormányzati költségvetés	5 év
Bűncselekmények megelőzése	Az idősök ellen elkövetett bűncselekmények száma magas	Az idősök ellen elkövetett bűncselekmények megelőzésének elősegítése		Bűnmegelőzési, áldozatsegítő programok támogatása, rendőrség és helyi polgárőrség bevonásával. Figyelemfelhívás a helyi média segítségével	CSSK vezetője, polgárőrség vezetője, a Tolnai Hírlap szerkesztője	2024. 04. 20. (szombat)	a	témával kapcsolatos programokon résztvevők száma	a témában jártas szakemberek	5 év
Fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
Mozgássérült parkolók	A városban levő mozgássérült parkolókat arra nem jogosult járművek elfoglalják	A mozgássérült parkolókat fenn kell tartani az arra jogosultak számára		A parkolás folyamatos ellenőrzése a közterület-felügyelő és a rendőrség közreműködésével	jegyző	2024. 04. 20. (szombat)			önkormányzati és rendőri apparátus	5 év
Mozgássérültek ügyfélfogadása	Mozgássérültek ügyfél-fogadására nem ideális a jelenleg rendelkezésre álló helyiség	Megfelelő helyiség biztosítása a mozgássérültek fogadóóráinak megtartásához		Az akadálymentesített MAG-Ház, vagy a tolnai civil ház igénybevételi lehetőségeinek biztosítása a mozgássérült szervezet igényei alapján	TOKKK igazgatója	2024. 04. 20. (szombat)	a	mozgássérült szervezet fogadóóráin résztvevők száma	MAG-Ház, vagy a tolnai civil ház igénybevétele	5 év
Fogyatékosok beilleszkedése	Problémás a fogyatékkal élő helyi társadalomban történő beilleszkedése	A fogyatékkal élők társadalmi elfogadottságának javítása		Szemléletformálási oktatási-nevelési intézmények és a helyi média közreműködésével	WMÁI igazgatója, WMÓ vezetője, Tolnai Hírlap szerkesztője	2024. 04. 20. (szombat)	a	témával kapcsolatos írásközlés száma a Tolnai Hírlapban	nem releváns	5 év

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) az 1. felülvizsgálat utáni módosításokkal

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI

rendeletre

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

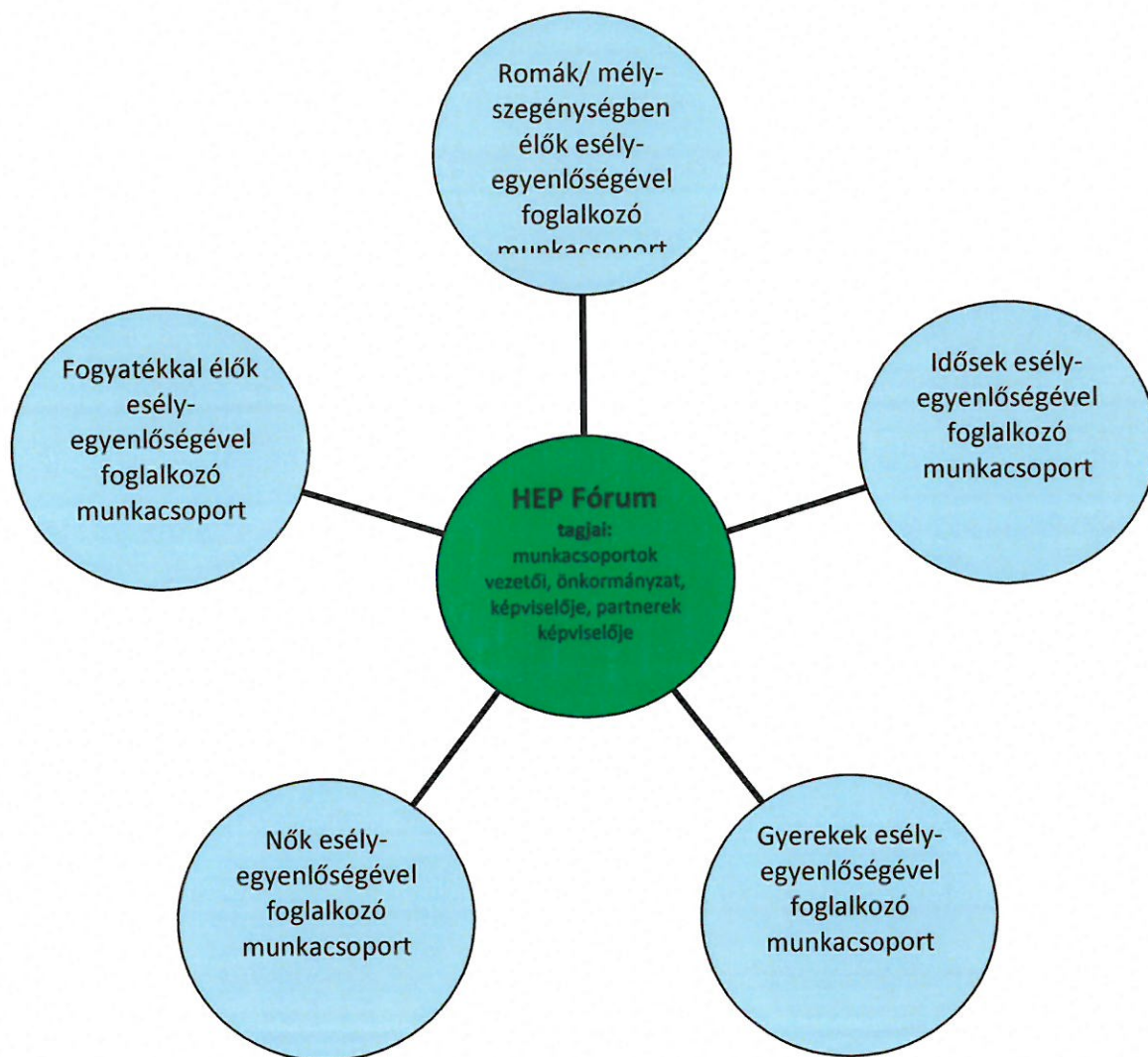
A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében az önkormányzat honlapján közzétettük a Helyi Esélyegyenlőségi Program tervezetét, amelyet a megadott határidőig bárki véleményezhetett a HEP referensnél.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a végleges Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a Polgármesteri Hivatal vezetője felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns

léggört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelősége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tolna Város Önkormányzata Képviselő-testületének 111/2019. (IV.26) számú határozatával elfogadott Tolna város Helyi Esélyegyenlőségi Programja (HEP) Intézkedési Tervének (IT) 1. felülvizsgálata megtörtént. A szükséges módosításokkal kiegészített Helyi Esélyegyenlőségi Programot (amelynek része az Intézkedési Terv) a képviselő-testület 93/2021. (IV.29.) számú önkormányzati határozatával elfogadta.

Tolna, 2021. 04. 29.

Appelshoffer Ágnes
polgármester

Ezerné dr. Huber Éva
jegyző